

**Miejska Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
na lata 2021-2031**

Radomsko, grudzień 2020 rok.

Spis treści

Wstęp	4
WPROWADZENIE - aspekt prawny	6
2. Wybrane informacje o Mieście Radomsko.....	18
2.1. Położenie i powierzchnia Miasta	18
2.2. Demografia	19
2.3. Rynek pracy	22
2.4. Zasoby i warunki mieszkaniowe	26
2.5. Edukacja.....	28
2.6. Kultura i rekreacja	37
2.6.1. Miejski Dom Kultury.....	37
2.6.2. Miejska Biblioteka Publiczna.....	38
2.6.3. Muzeum Regionalne w Radomsku	40
2.6.4. Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji.....	42
2.7. Ochrona zdrowia	44
2.7.1. Podstawowa i specjalistyczna opieka medyczna.....	44
2.7.2. Orzeczenia o niepełnosprawności.....	48
2.8. Bezpieczeństwo publiczne	52
3. Lokalne uwarunkowania i obszary problemowe systemu pomocy społecznej. 57	
3.1. Zasoby instytucjonalne pomocy społecznej.....	57
3.1.1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.....	57
3.1.2. Dzienny Dom Pomocy Społecznej i Klub Senior+	58
3.1.3. Środowiskowy Dom Samopomocy.....	59
3.1.4. Klub Integracji Społecznej	60
3.1.5. Wymiar organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej.....	61
3.2. Obszary problemowe - skala i dynamika zjawisk	61
3.2.1. Problem ubóstwa i bezrobocia	66
3.2.2. Problemy rodzin z dziećmi	70
3.2.3. Seniorzy i osoby niepełnosprawne	78
3.2.4. Problem bezdomności i osób opuszczających zakłady karne	88
3.2.5. Problem uzależnień i przemocy	90
3.3 Wnioski diagnostyczne	94

4. Identyfikacja czynników rozwojowych w sferze społecznej – analiza SWOT ..	96
CZĘŚĆ PROGRAMOWA	99
5. Misja Strategii	99
6. Cele strategiczne i operacyjne oraz źródła ich finansowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	99
6.1 Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią	99
6.2. Cel główny Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych..	101
6.3 Cele szczegółowe Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	101
6.4 Sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe	102
7. Wdrożenie i monitorowanie Strategii	111
8. Wskaźniki monitorowania strategii	111
Spis tabel i wykresów	120

Wstęp

Miejska Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021 - 2031 jest dokumentem programowym służącym ukierunkowaniu działań samorządu miasta w dłuższej perspektywie czasowej na zapobieganie i przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym. W szerokim znaczeniu Strategia przyczynić się ma do poprawy bytu i optymalnego zaspokajania indywidualnych i zbiorowych potrzeb lokalnej społeczności. W szerokim znaczeniu dotyczy optymalizacji standardów życia wszystkich mieszkańców miasta, w szczególności osób i grup dotkniętych, bądź też zagrożonych wykluczeniem społecznym w skutek występujących barier, trudności i ograniczeń, w tym w zakresie dostępu do określonych usług społecznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych odnosi się do różnych aspektów funkcjonowania lokalnej społeczności, w tym w obszarach aktywności zawodowej, edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej oraz sytuacji zdrowotnej i zabezpieczenia potrzeb materialnych i mieszkaniowych.

Opracowanie gminnych strategii jest zadaniem obligatoryjnym. Niniejszy dokument został przygotowany z uwagi na wygasanie okresu obowiązywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Radomska na lata 2014-2020. Realizacja opracowania nowego dokumentu przypadła w niezwykle trudnym dla wszystkich okresie związanym z rozprzestrzenianiem się choroby zakaźnej COVID-19 wywołanej wirusem SARS-CoV-2. Planowanie strategiczne dotyczące zjawisk i procesów społecznych samo w sobie obarczone jest ryzykiem związanym ze zmiennością i dynamiką tych procesów. W dniu opracowania dokumentu wyznaczenie kierunków interwencji związanych wprost ze skutkami pandemii nie jest trafne i możliwe, choć niewątpliwie znacząco wpłynie ona na sytuację wielu radomszczańskich rodzin. Zostały one uwzględnione przy planowaniu kierunków działań związanych z dążeniem do poprawy warunków ekonomicznych rodzin oraz w działaniach zmierzających do przeciwdziałania występowaniu negatywnych zjawisk społecznych. Kryzys gospodarczy będący wynikiem epidemii może znacząco wpłynąć zarówno na wzrost poziomu ubóstwa, jak i zmian w społecznym funkcjonowaniu wynikającym z izolacji społecznej czy pogłębienia wewnętrznych problemów i trudności rodzin.

Strategia opracowywana w szczególnych warunkach wyznaczonych sytuacją epidemiologiczną, oparta została w znacznej mierze na danych, informacjach i prognozach dostępnych w okresie jej przygotowywania. Zaprojektowane kierunki działań stanowią kontynuację realizowanych dotychczas zadań, przy jednoczesnym założeniu elastyczności działania oraz dokonania jej modyfikacji w przypadku, wystąpienia istotnych zmian wpływających na wyznaczone do realizacji cele strategiczne.

Dokument składa się z dwóch zasadniczych części diagnostycznej i programowej. Diagnoza sytuacji społecznej miasta Radomska określa podstawowe zagadnienia charakteryzujące miasto, w tym dotyczące procesów demograficznych, rynku pracy, problemów społecznych implikujących korzystanie z określonych świadczeń i usług, a także ich dostępności. Zakres zgromadzonych danych opiera się o informacje przygotowane przez poszczególne Wydziały Urzędu Miasta Radomska, jednostki organizacyjne Samorządu Miasta i Powiatu, dane opracowane na podstawie informacji Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych). Wykorzystano również dane i sprawozdania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radomsku oraz instytucji

i podmiotów realizujących swoje zadania na terenie Miasta Radomska. Zakres analizowanych lat odnosi się do przedziału czasowego od 2017 do I połowy 2020r. z zastrzeżeniem, iż przyjęto zasadę wykorzystywania danych rocznych najbardziej aktualnych na moment opracowywania dokumentu. W przypadku niektórych obszarów diagnozy odnoszących się w szczególności do wskazania dynamiki zjawisk demograficznych posłużono się również zakresem danych od roku 2014.

Część programowa Strategii zawiera katalog kluczowych kierunków działań, przewidywanych efektów, ram finansowych i sposobów ich realizacji i monitorowania.

WPROWADZENIE - aspekt prawny

Miejska Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Radomska na lata 2021 - 2031 jest dokumentem programowym służącym ukierunkowaniu działań samorządu miasta w dłuższej perspektywie czasowej na zapobieganie i przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym.

Podstawę prawną opracowania niniejszego dokumentu stanowi artykuł 17 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (t.j. z 2020 poz. 1876), określający zadania własne gminy. Należy do nich m.in. opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Na strukturę i budowę Strategii rozwiązywania problemów społecznych mają wpływ także inne akty prawne oraz dokumenty strategiczne z zakresu polityki społecznej, są to:

➤ ustawy, w tym:

1. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 713);
2. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r. poz. 869 ze zm.);
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2012 poz. 1356 ze zm.)
4. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2020 poz. 821);
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218);
6. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 1327 ze zm.);
7. Ustawa z dnia 4 lutego 2011 roku o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (tekst jednolity Dz.U. z 2020 r. poz. 326 ze zm.);
8. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jednolity Dz.U. z 2020 r. poz. 1359);
9. Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (tekst jednolity Dz.U. z 2020 r. poz. 1297);
10. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 808 ze zm.);
11. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jednolity Dz. U. 2020 r. poz. 111 ze zm.);
12. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (tekst jednolity Dz.U. z 2019 r. poz. 2407);
13. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (tekst jednolity Dz. U. 2020 r. poz. 176);
14. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity Dz. U. 2020 r. poz. 426 ze zm.);
15. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. z 2020 poz. 1409 ze zm.);
16. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz. U. 2020 poz. 2050);
17. Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1705);
18. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jednolity Dz. U. 2020 r. poz. 685);
19. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 2085);

20. Ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 508);
21. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 1057);
22. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (tekst jednolity Dz. U. 2019 r. poz. 2133);
23. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy (tekst jednolity Dz.U. z 2020 r. poz. 611);
24. Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (tekst jednolity Dz.U. z 2020 r. poz. 802 ze zm.);
25. Ustawa z dnia 5 grudnia 2014r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz.U. z 2020 poz. 1348);
26. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity Dz.U. z 2020 r. poz. 1398 ze zm.);
27. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" (tekst jednolity Dz.U. z 2020 r. poz. 1329).

Lokalna polityka społeczna uwarunkowana jest polityką strategiczną różnych szczebli, w tym europejskiego, międzynarodowego, krajowego i wojewódzkiego.

- **Unia Europejska** - międzynarodowa wspólnota narodów, zakłada gospodarczą i polityczną współpracę państw członkowskich. Wśród najważniejszych celów Wspólnoty Unii Europejskiej wymienia się:
 - ✓ wspieranie pokoju, wartości UE i dobrobytu obywateli UE
 - ✓ zagwarantowanie wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w przestrzeni bez granic wewnętrznych
 - ✓ promowanie zrównoważonego rozwoju opartego na trwałym wzroście gospodarczym i stabilności cen, na wysoce konkurencyjnej gospodarce rynkowej umożliwiającej pełne zatrudnienie i postęp społeczny oraz na ochronie środowiska
 - ✓ zwalczanie wykluczenia społecznego i dyskryminacji
 - ✓ wspieranie postępu naukowo-technicznego
 - ✓ zwiększanie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej oraz solidarności między państwami członkowskimi
 - ✓ ochrona bogatej różnorodności kulturowej i językowej.

Wartości UE są wspólne dla społeczeństw państw członkowskich, w których najważniejsze są włączenie społeczne, tolerancja, sprawiedliwość, solidarność i niedyskryminacja.

Wartości te są integralną częścią europejskiego stylu życia:

- ✓ Godność człowieka. Godność człowieka jest nienaruszalna. Musi być szanowana i chroniona. Stanowi podstawę praw podstawowych.
- ✓ Wolność. Wolność poruszania się daje obywatelom prawo do swobodnego przemieszczania się po Europie i przebywania na terytorium Unii. Swobody jednostki, takie jak poszanowanie życia prywatnego, wolność myśli, wyznania, zgromadzeń i wypowiedzi oraz swobodny dostęp do informacji są chronione na mocy Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.
- ✓ Demokracja. Podstawą funkcjonowania UE jest demokracja przedstawicielska. Każdy obywatel Unii korzysta również z praw politycznych. Każdy pełnoletni obywatel UE ma prawo kandydować i głosować w wyborach do Parlamentu Europejskiego. Obywatele UE mają prawo do kandydowania i głosowania w swoim państwie pobytu lub w państwie pochodzenia.
- ✓ Równość. Wszyscy obywatele UE są równi wobec prawa. Zasada równości kobiet i mężczyzn leży u podstaw wszystkich polityk europejskich i stanowi podstawę integracji europejskiej. Ma ona zastosowanie we wszystkich dziedzinach. Zasada równego wynagrodzenia za pracę o równej wartości została zapisana w traktacie w 1957 r.
- ✓ Praworządność. UE opiera się na zasadzie praworządności. Oznacza to, że podstawą wszystkich jej działań są traktaty, przyjęte dobrowolnie i demokratycznie przez jej państwa członkowskie. Prawa i sprawiedliwości strzeże niezależne sądownictwo. Państwa członkowskie uznały ostateczną właściwość

Trybunału Sprawiedliwości, którego wyroki muszą być przestrzegane przez wszystkich.

- ✓ Prawa człowieka. Prawa człowieka są chronione na mocy Karty praw podstawowych Unii Europejskiej. Obejmują one prawo do bycia wolnym od dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, a także prawo do ochrony danych osobowych i prawo do dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

Cele i wartości stanowiące podstawę UE określone zostały w traktacie Lizbońskim oraz w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej.

➤ **Agenda na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030** przyjęta w dniu 25 września 2015 roku przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych. Agenda stanowi plan transformacji w kluczowych dla ludzkości aspektach, tj.: ludzie, planeta, dobrobyt, pokój i partnerstwo. Jej celem jest:

- ✓ wyeliminowanie ubóstwa i głodu, ochronę planety przed degradacją oraz podejmowanie pilnych działań w zakresie zmian klimatu;
- ✓ zapewnienie wszystkim ludziom możliwości korzystania z dobrodziejstw dostatniego i satysfakcjonującego życia oraz to, aby postęp gospodarczy, społeczny i technologiczny przebiegał w zgodzie z naturą;
- ✓ wspieranie pokojowego, sprawiedliwego i inkluzywnego społeczeństwa, wolnego od lęku i przemocy oraz mobilizowanie środków do wdrożenia Agendy 2030 przy udziale wszystkich krajów, interesariuszy i obywateli.

W ramach Agendy określono 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju. Z perspektywy lokalnej polityki społecznej istotne są cele odnoszące się do eliminacji ubóstwa i głodu, zapewnienia wszystkim ludziom zdrowego życia oraz edukację wysokiej jakości, osiągnięcia równości płci, uczynienia miast i osiedli ludzkich bezpiecznymi i stabilnymi, a także budowy na wszystkich szczeblach skutecznych i odpowiedzialnych instytucji, sprzyjających włączeniu społecznemu.

Istotną rolę w zakresie przyjęcia Agendy 2030 odegrała Unia Europejska. Obecnie na jej szczeblu trwa debata nad strategią działań w kierunku zrównoważonej Europy. Europa 2030 będzie stanowić odpowiedź na wyzwania stanowiące zagrożenie dla społeczeństwa, dobrobytu gospodarczego i środowiska naturalnego.

Z perspektywy społecznej priorytetem pozostają inwestycje społeczne w obszarach edukacji, opieki zdrowotnej i długoterminowej, włączenia społecznego, praw mniejszości, czy równouprawnienia płci.

Na szczeblu krajowym istotne znaczenie ma Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności, której główny celem jest poprawa jakości życia Polaków i odnosi się do trzech obszarów:

- ✓ konkurencyjności i innowacyjności;
- ✓ równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski
- ✓ efektywności i sprawności państwa.

W 2017 roku Rada Ministrów przyjęła także **Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030r.)** stanowiącą aktualizację Strategii Rozwoju Kraju 2020. Strategia określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym oraz przestrzennym, przedstawiając nowy model rozwoju, tj. rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony. Główny cel Strategii stanowi „Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym”. Cele szczegółowe, określono następująco:

I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną (obszary: Reindustrializacja, Rozwój innowacyjnych firm, Małe i średnie przedsiębiorstwa, Kapitał dla rozwoju, Ekspansja zagraniczna);

II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony (obszary: Spójność społeczna, Rozwój zrównoważony terytorialnie);

III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu (obszary: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce, Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, E-państwo, Finanse publiczne, Efektywność wykorzystania środków UE).

Istotnym dokumentem jest również **Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku**. Ekonomia Solidarności Społecznej (KPRES), którego cel główny określono: „Do roku 2023 podmioty ekonomii społecznej i solidarnej będą ważnym elementem aktywizacji i integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dostarczycielami usług użyteczności publicznej i realizatorami zadań z zakresu rozwoju lokalnego”. Jego realizacja zakłada:

1. Wspieranie trwałego partnerstwa podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej z samorządem terytorialnym w realizacji usług społecznych użyteczności publicznej oraz zadań publicznych w zakresie rozwoju lokalnego.
2. Zwiększenie liczby wysokiej jakości miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
3. Zwiększenie konkurencyjności podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej na rynku.
4. Upowszechnienie pozytywnych postaw wobec ekonomii społecznej i solidarnej.

W oparciu o postanowienia Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej uwolnienie potencjału sektora ekonomii społecznej i solidarnej wymaga podjęcia skoordynowanych działań, dzięki którym rozwijać się będą cechy podmiotów działających w sektorze, takie jak:

- ✓ zdolność do aktywizacji i reintegracji traktowanych podmiotowo osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- ✓ koncentracja na potrzebach społeczności lokalnych oraz bazowanie na ich zasobach;
- ✓ działania na rzecz dobra wspólnego przez m.in. realizację zadań publicznych w zakresie rozwoju lokalnego;
- ✓ samodzielność, samopomoc i samowystarczalność.

Wyszczególnione powyżej aspekty stanowią niezwykle ważny walor stąd zostały one uwzględnione w niniejszej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Założenia do umowy partnerstwa na okres 2021-2027 (Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju Departament Strategii Rozwoju Warszawa, lipiec 2019).

Założenia do umowy partnerstwa na okres 2021-2027 są elementem prac nad Umową Partnerstwa na lata 2021-2027. Dokument określa warunki efektywnego i skutecznego korzystania z funduszy na okres od 1 stycznia 2021r. do 31 grudnia 2027r. stanowiąc strategię wykorzystania polityki spójności i koordynacji w zakresie określenia obszaru wsparcia.

Cele polityki:

Cel Polityki 1 –bardziej inteligentna Europa (Smarter Europe)

Cel Polityki 2 –bardziej przyjazna dla środowiska bezemisyjna Europa (a Greener, carbon free Europe)

Cel Polityki 3 –lepiej połączona Europa (a more Connected Europe)

Cel Polityki 4 –Europa o silniejszym wymiarze społecznym (a more Social Europe)

Cel Polityki 5 –Europa bliżej obywateli (a Europe closer to citizens) –zintegrowany i zrównoważony rozwój wszystkich typów terytoriów

Cele rozwojowe kraju w perspektywie do 2030 r.:

Realizowane działania rozwojowe o charakterze prawnym, instytucjonalnym i inwestycyjnym skoncentrowane są na trzech celach szczegółowych SOR i służą w szczególności pełniejszemu wykorzystaniu zasobów społecznych i terytorialnych. W odniesieniu do wzmocnienia wymiaru społecznego polityka krajowa ma na celu ograniczenie ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawę dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne. Równie ważny jest wzrost i poprawa wykorzystania potencjału ludzkiego na rynku pracy, poprawa jakości kapitału

ludzkiego oraz zwiększenie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju. Polityka rozwoju kraju wspiera rozwój zrównoważony, wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów. W oparciu o specjalizacje gospodarcze i nowe nisze rynkowe wzmacniane będą regionalne przewagi konkurencyjne. Podniesiona będzie skuteczność i jakość wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie na wszystkich szczeblach zarządzania. KSRR (z horyzontem obowiązywania do 2030 r.) w warstwie projekcyjnej uwzględnia konieczność zapewnienia odpowiedzi na wyzwania dotyczące koncentracji terytorialnej problemów rozwojowych.

b) Matryca potrzeb w perspektywie 2021-2027

Potrzeba	Cel Polityki	Działania w ramach CP	Cel rozwojowy
Wspieranie aktywności społeczno-gospodarczej wszystkich grup społecznych	4 - Europa o silniejszym wymiarze społecznym (amore Social Europe)	-Włączenie społeczne poprzez: aktywizację osób bezrobotnych, biernych zawodowo, osób w wieku 50+, kobiet, itd.-zmiana rynku pracy zgodnie z filozofią flexicurity - promowanie równych szans kobiet i mężczyzn - wsparcie przedsiębiorczości społecznej	Poprawa jakości kapitału ludzkiego oraz zwiększenie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju
Włączenie społeczne grup wykluczonych	4 - Europa o silniejszym wymiarze społecznym (amore Social Europe)	-wspieranie osób z niepełnosprawnościami, -poprawa jakości i dostępności usług społecznych, -rozwój mechanizmów przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu i ubóstwu	Ograniczenie ubóstwa i wykluczenia społecznego
Unowocześnienie systemu opieki zdrowotnej i usług opiekuńczych	4 - Europa o silniejszym wymiarze społecznym (amore Social Europe)	-usługi zdrowotne i opiekuńcze wspierające zdrowie i aktywność społeczno-gospodarczą wszystkich grup społecznych	Poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne

Cel Polityki 4 – Europa o silniejszym wymiarze społecznym.

Dotychczasowe działania realizowane w ramach Polityki Spójności (PS), dotyczące wymiaru społecznego, przyniosły wiele pozytywnych efektów i ogólną poprawę sytuacji. Niemniej jednak skala wyzwań nadal pozostaje znacząca. Ze względu na wciąż występujące potrzeby inwestycyjne w obszarze interwencji CP4, jako priorytety inwestycyjne finansowane ze środków PS na lata 2021-2027 w Polsce należy wskazać:

- Włączenie społeczne i integracja społeczna osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym:

- 1) wspieranie osób z niepełnosprawnościami w pełnym uczestnictwie we wszystkich aspektach życia, poprzez poprawę dostępu do zatrudnienia, wzmacnianie edukacji włączającej, opieki zdrowotnej, zapewnienie i rozwój niezbędnej infrastruktury i usług oraz budowę dostępnej przestrzeni publicznej;
- 2) poprawa jakości i dostępności usług społecznych, szczególnie wobec osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i z niepełnosprawnościami (w tym chorujących psychicznie), osób starszych, dzieci w pieczy zastępczej, rodzin

- przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze (infrastruktura i działania wspierające deinstytucjonalizację, przy zwiększaniu dostępności usług);
- 3) kontynuacja działań i rozwój mechanizmów przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu i ubóstwu (zwiększenie dostępności miejsc pracy oraz działań integracyjnych i aktywizacyjnych dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób z niepełnosprawnościami lub pochodzących z obszarów peryferyjnych lub problemowych);
 - 4) wykorzystanie integracyjnego potencjału kultury, wzmacnianie tożsamości i uczestnictwa w kulturze na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym oraz zapewnienie wszystkim obywatelom równego dostępu do dóbr kultury;
 - 5) wzmacnianie potencjału instytucji pomocy społecznej i integracji społecznej (publicznych i prywatnych) poprzez podnoszenie kompetencji pracowników tych instytucji, wzmacnianie zmian organizacyjnych oraz mechanizmów koordynacji i współpracy tych instytucji na poziomie lokalnym;
 - 6) wykorzystanie potencjału wsparcia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w szczególności w jednostkach reintegracyjnych i przedsiębiorstwach społecznych;
 - 7) włączanie podmiotów ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstw społecznych, w realizację usług społecznych.

• Usługi zdrowotne i opiekuńcze wspierające zdrowie i aktywność społeczno-gospodarczą wszystkich grup społecznych:

- 1) wspieranie dostępności do wysokiej jakości usług zdrowotnych w priorytetowych dziedzinach medycyny, wynikających z potrzeb epidemiologicznych;
- 2) podnoszenie jakości świadczonych usług zdrowotnych, m.in. dostosowanie podmiotów leczniczych do wymagań osób ze szczególnymi potrzebami w tym osób starszych i z niepełnosprawnościami, rozwój i modernizacja zasobów infrastruktury zdrowia, w tym w szczególności sprzętu i aparatury medycznej;
- 3) zwiększenie liczby personelu medycznego, w tym lekarzy specjalistów oraz pielęgniarek;
- 4) wspieranie wydłużenia aktywności zawodowej na rynku pracy poprzez dłuższe utrzymanie dobrego stanu zdrowia w oparciu o budowanie świadomości społecznej w zakresie zdrowego trybu życia, współodpowiedzialności za własne zdrowie oraz programy profilaktyczne i diagnostyczne wczesnego wykrywania problemów zdrowotnych pracowników oraz zagrożeń niepełnosprawnością, wdrożenie kompleksowych programów rehabilitacji i przekwalifikowania pracowników długotrwale pracujących w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie, ułatwiające powrót do zatrudnienia, wydłużenie aktywności zawodowej lub zmianę miejsca pracy;
- 5) rozwój kompetencji zawodowych i podnoszenie kwalifikacji personelu medycznego i personelu opieki długoterminowej odpowiadających na potrzeby epidemiologiczno-demograficzne kraju oraz realizacja programów rozwojowych dla uczelni medycznych uczestniczących w procesie praktycznego kształcenia studentów i podyplomowych szkoleń dla personelu medycznego;
- 6) poprawa dostępu do produktów i usług umożliwiających mobilność społeczną i zawodową – rozwijanie nowoczesnych form świadczenia usług medycznych i opiekuńczych, łączących elementy telekomunikacji, informatyki oraz medycyny (telemedycyna, telerehabilitacja, teleopieka, domowe urządzenia monitorujące);
- 7) poprawa podstawowej opieki zdrowotnej (POZ), ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (AOS) i szpitalnej (lepsza geograficzna dystrybucja usług i wyrównywanie regionalnych nierówności w dostępie do usług w oparciu o wykorzystanie map potrzeb i infrastruktury usług opieki zdrowotnej);
- 8) rozwój infrastruktury usług opieki zdrowotnej nakierowane na nowoczesne technologie medyczne i wyrównanie istniejących niedoborów;
- 9) rozwój zaplecza organizacyjno-infrastrukturalnego dla działań profilaktycznych, diagnostycznych i medycyny naprawczej, w tym w zakresie opieki nad matką i dzieckiem oraz osobami starszymi;

- 10) deinstytucjonalizacja świadczenia usług zdrowotnych, w tym rozwój opieki długoterminowej, w szczególności w formach innych niż szpitalne, w tym opieki domowej oraz dziennych form opieki;
- 11) integracja opieki zdrowotnej z opieką społeczną i długoterminową, szczególnie nad osobami starszymi i niesamodzielnymi.

Rok 2020 stanowi końcowy rok obowiązywania kluczowych dokumentów, określających cele i zadania samorządów, instytucji pomocy społecznej, służb zatrudnienia oraz podmiotów niepublicznych w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Z tego względu, niecelowe byłoby omawianie wojewódzkiej strategii polityki społecznej czy programów w zakresie wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych, rozwoju ekonomii społecznej i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Przyjęte w aktualizacji Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych cele zgodne są z założeniami polityki województwa łódzkiego - **Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 (projekt)**.

Strategia rozwoju województwa jest najważniejszym dokumentem samorządu województwa określającym wizję i cele polityki regionalnej w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym oraz działania niezbędne do ich osiągnięcia. Dokument jest odpowiedzią władz regionu na zmieniające się uwarunkowania i wyzwania.

W Strategii wskazano trzy cele strategiczne w ramach trzech sfer gospodarczej, społecznej i przestrzennej:

1. Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka.
2. Obywatelskie społeczeństwo równych szans.
3. Atrakcyjna i dostępna przestrzeń.

Jak wskazano w dokumencie wyzwaniami na płaszczyźnie społecznej przed którymi stoi obecnie województwo łódzkie w znaczeniu spójności społecznej są: wzrost kapitału społecznego, wzmocnienie funkcji i roli rodziny, poprawa stanu zdrowia oraz ograniczenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego. Zbudowanie w regionie obywatelskiego społeczeństwa równych szans wiązać się będzie ze stworzeniem możliwości rozwoju dla wszystkich, a szczególnie tych najuboższych, dobry dostęp do infrastruktury społecznej i usług publicznych przy podejmowaniu działań w kilku obszarach, w tym:

- ✓ działania przyczyniające się do poprawy **sytuacji zdrowotnej mieszkańców**, w tym zarówno w zakresie profilaktyki, jak i rozwoju usług oraz bazy infrastrukturalnej.
- ✓ Działań podejmowanych w obszarze **integracji i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu**, w celu stworzenia równych szans rozwojowych mieszkańców województwa i włączanie do społeczeństwa tych, którzy są wykluczeni bądź zagrożeni wykluczeniem. Działania w obszarze polityki społecznej kierowane będą w szczególności do osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji społecznej i życiowej, której nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne zasoby i możliwości.
- ✓ działania przyczyniające się do **rozwoju kapitału społecznego**, m.in. podnoszące świadomość społeczną, w tym ekologiczną, zwiększające poziom zaufania, poczucie tożsamości regionalnej i lokalnej oraz zaangażowanie mieszkańców regionu w działalność społeczną, charytatywną.

Rozwinięcie celów sfery społecznej znajdzie swoje odzwierciedlenie w wojewódzkiej strategii polityki społecznej, stanowiącej integralną część Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 oraz w programach dotyczących wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Dokumenty krajowe

PROGRAM WIELOLETNI „SENIOR+” na lata 2021–2025

Projekt uchwały Rady Ministrów w sprawie ustanowienia programu wieloletniego "Senior+" na lata 2021-2025

Program wieloletni „Senior+" na lata 2021-2025, będzie stanowił kontynuację programu wieloletniego „Senior+" na lata 2015-2020. Celem strategicznym Programu jest zwiększenie aktywnego uczestnictwa seniorów w życiu społecznym, poprzez dofinansowanie rozbudowy infrastruktury ośrodków wsparcia w środowisku lokalnym oraz zwiększenie miejsc w ośrodkach wsparcia „Senior+", tj. wsparcie działań jednostek samorządu w rozwoju na ich terenie sieci Dziennych Domów „Senior+" i Klubów „Senior+".

Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. BEZPIECZEŃSTWO – UCZESTNICTWO – SOLIDARNOŚĆ

Dokument został przyjęty uchwałą Nr 161 Rady Ministrów z dnia 26 października 2018 r. Przewiduje realizację szeregu działań wobec ogółu osób starszych w ramach następujących obszarów:

- ✓ Kształtowanie pozytywnego postrzegania starości w społeczeństwie.
- ✓ Uczestnictwo w życiu społecznym oraz wspieranie wszelkich form aktywności obywatelskiej, społecznej, kulturalnej, artystycznej, sportowej i religijnej.
- ✓ Tworzenie warunków umożliwiających wykorzystanie potencjału osób starszych jako aktywnych uczestników życia gospodarczego i rynku pracy, dostosowanych do ich możliwości psychofizycznych oraz sytuacji rodzinnej.
- ✓ Promocja zdrowia, profilaktyka chorób, dostęp do diagnostyki, leczenia i rehabilitacji.
- ✓ Zwiększanie bezpieczeństwa fizycznego – przeciwdziałanie przemocy i zaniedbaniom wobec osób starszych.
- ✓ Tworzenie warunków do solidarności i integracji międzypokoleniowej.
- ✓ Działania na rzecz edukacji dla starości (kadry opiekuńcze i medyczne), do starości (całe społeczeństwo), przez starość (od najmłodszego pokolenia) oraz edukacja w starości (osoby starsze).

Dodatkowo w „Polityce społecznej wobec osób starszych 2030” po raz pierwszy zaprojektowane zostały działania skierowane do niesamodzielnych osób starszych:

- ✓ Zmniejszanie skali zależności od innych poprzez ułatwienie dostępu do usług wzmacniających samodzielność oraz dostosowanie środowiska zamieszkania do możliwości funkcjonalnych niesamodzielnych osób starszych.
- ✓ Zapewnienie optymalnego dostępu do usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych i opiekuńczo-pielęgnacyjnych dostosowanych do potrzeb niesamodzielnych osób starszych.
- ✓ Sieć usług środowiskowych i instytucjonalnych udzielanych niesamodzielnym osobom starszym.
- ✓ System wsparcia nieformalnych opiekunów niesamodzielnych osób starszych przez instytucje publiczne.

Dokumenty powiatowe

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Radomszczańskiego na lata 2016-2022
- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2021

Dokumenty o zasięgu lokalnym

Miejska Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2031 jest spójna z wyszczególnionymi powyżej dokumentami strategicznymi na poziomie kraju, województwa i powiatu, a także rozwija i uszczegóławia już podejmowane przez samorząd działania w zakresie lokalnej polityki społecznej, poprzez uchwalane programy:

- programy współpracy miasta Radomska z organizacjami pozarządowymi oraz z innymi podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, prowadzącymi działalność pożytku publicznego;
- programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych;
- program przeciwdziałania narkomanii dla miasta Radomska na lata 2020 - 2022;
- program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla miasta Radomska na lata 2020 - 2022;
- program wspierania rodziny dla miasta Radomska na lata 2021-2023;
- program działań na rzecz rodzin wielodzietnych na terenie miasta Radomska pod nazwą "Radomszczańska Karta Dużej Rodziny".

Strategia jest dokumentem, określającym skalę zjawisk i problemów społecznych występujących w lokalnej społeczności oraz sposobów i możliwości ich rozwiązywania. Wyznaczone kierunki działań wychodzą naprzeciw potrzebom lokalnej społeczności. Dla samorządu dokument stanowi kompleksowy i uporządkowany zbiór celów, działań i metod ukierunkowanych na wprowadzenie skutecznych rozwiązań w obszarze wykluczenia społecznego.

W Gminie Miasta Radomska obowiązuje szereg dokumentów strategicznych i programowych o zasięgu lokalnym. Do najistotniejszych należą:

- **Strategia Rozwoju Miasta Radomska do roku 2030** przyjęta uchwałą NR XXIII/251/20 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 12 listopada 2020r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Miasta Radomska do roku 2030.

Określona w Strategii Rozwoju Miasta Radomska misja została sformułowana w następujący sposób: *Społeczność Radomska skutecznie wzmacnia fundamenty gospodarcze i kapitał społeczny służące osiągnięciu zrównoważonego rozwoju. Żyje w harmonii ze środowiskiem, kształtując ład przestrzenny, estetykę i bezpieczeństwo miasta. Jest ono miejscem zapewniającym wysoką jakość życia, otwartym na świat i przyszłość.*

Strategia określa trzy cele strategiczne:

1. Wsparcie zrównoważonego rozwoju społeczności lokalnej

Obszary priorytetowe:

- ✓ Wzmacnianie potencjału demograficznego miasta
- ✓ Podnoszenie jakości i zwiększenie efektywności edukacji
- ✓ Zwiększenie kapitału społecznego i jego wpływu na rozwój miasta

2. Poprawa jakości przestrzeni miasta i jej funkcjonalności dla mieszkańców

Obszary priorytetowe:

- ✓ Uporządkowanie i racjonalizacja struktury komunikacyjnej miasta
- ✓ Poprawa stanu środowiska naturalnego
- ✓ Budowa przestrzeni zwiększającej jakość życia mieszkańców

3. Wzmocnienie potencjału ekonomicznego i organizacyjnego

Rozwój lokalnej przedsiębiorczości i potencjału ekonomicznego

Wzmocnienie ekonomicznych, technologicznych i organizacyjnych fundamentów rozwoju miasta

- **Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Radomska na lata 2020 - 2022** przyjęty uchwałą NR XIV/166/19 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 19 grudnia 2019 r. w sprawie

Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Radomska na lata 2020 - 2022

Głównym celem Programu jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Radomsku.

Celami szczegółowymi Programu są:

- podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej mieszkańców Radomska na temat zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości uzyskania pomocy,
- propagowanie oferty pomocowej dla osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz poprawa jej jakości i dostępności,
- zwiększenie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- zwiększanie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc,
- stałe podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników służb, instytucji i organizacji zajmujących się przemocą w rodzinie.

- **Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Radomska na lata 2020 - 2022** przyjęty uchwałą NR XIV/167/19 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 19 grudnia 2019 r. w sprawie Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Radomska na lata 2020 - 2022.

Celem głównym Programu jest ograniczenie zjawiska sięgania po narkotyki przez mieszkańców Radomska.

- 1)zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od narkotyków i osób zagrożonych uzależnieniem,
- 2)pomoc osobom i rodzinom z problemem narkotykowym,
- 3)działania edukacyjne i profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży,
- 4)działania edukacyjno – profilaktyczne skierowane do dorosłych mieszkańców miasta.

- **Roczne Gminne Programy Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Radomska.** Program na 2020 rok przyjęty uchwałą NR XIV/165/19 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 19 grudnia 2019 r. w sprawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Radomska na 2020 rok.

Cel główny Programu to ograniczenie spożywania napojów alkoholowych oraz minimalizacja problemów społecznych i zdrowotnych związanych z nadużywaniem alkoholu wśród mieszkańców Miasta Radomska.

Cele szczegółowe koncentrują się wokół:

1. Zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu.
2. Udzielania rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.
3. Prowadzenia profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży.
4. Wspomagania działalności instytucji, stowarzyszeń, osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.
5. Podejmowania interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 131 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.
6. Wspierania zatrudnienia socjalnego.
7. Działań interwencyjnych.
8. Prowadzenia placówek wsparcia dziennego.

- **Program polityki zdrowotnej „Dofinansowanie do leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego dla mieszkańców miasta Radomska”** przyjęty uchwałą NRXVIII/198/20 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 10 czerwca 2020r.

w sprawie przyjęcia programu polityki zdrowotnej pn. „Dofinansowanie do leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego dla mieszkańców miasta Radomska”.

Celem głównym programu polityki zdrowotnej „Dofinansowanie do leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego dla mieszkańców miasta Radomska” stało się skuteczne wdrożenie leczenia niepłodności metodami zapłodnienia pozaustrojowego w oparciu o obowiązujące standardy postępowania i procedury medyczne u ok. 20 par będących mieszkańcami miasta Radomska w 2020 r. Realizacja celu zakładała:

4. zwiększenie dostępności do metod leczenia niepłodności metodą rozrodu wspomaganego -in vitro poprzez dofinansowanie 20 parom w 2020 r. leczenia niepłodności metodą rozrodu wspomaganego;
5. obniżenie o co najmniej 25 % kosztów leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego ponoszonych przez 20 par zakwalifikowanych do zastosowania tej metody w ramach radomszczańskie programu;
6. osiągnięcie korzystnych trendów demograficznych oraz zachowań społecznych miasta Radomska poprzez urodzenie się co najmniej 5 dzieci poczętych w wyniku zapłodnienia pozaustrojowego.

- **Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Radomska w latach 2018-2023**, przyjęty uchwałą NR XLIV/345/17 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 18 października 2017r w sprawie przyjęcia wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Radomska w latach 2018-2023.

Głównym celem wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy jest określenie podstawowych założeń i wytycznych działania gminy, zabezpieczającego racjonalne gospodarowanie posiadanym zasobem mieszkaniowym. Program ma na celu tworzeniu warunków do zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej, poprzez zapewnianie lokali mieszkalnych, lokali socjalnych, pomieszczeń tymczasowych i lokali zamiennych, traktowane jako priorytet wobec ustawowego obowiązku gminy, a także w miarę możliwości zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych gospodarstw domowych o niskich dochodach, będących w trudnej sytuacji materialnej.

- **Programu "Rodzina +3"** przyjęty uchwałą NR XLVI/354/17 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 22 listopada 2017 r. w sprawie Pomocy dla Rodzin Wielodzietnych w ramach Programu "Rodzina +3".

Program "Rodzina +3" skierowany do rodzin wielodzietnych, w tym do wielodzietnych rodzin zastępczych, zameldowanych na pobyt stały lub czasowy powyżej 3 miesięcy i zamieszkałych na terenie Miasta Radomska. Celem Programu jest:

- 1) promowanie modelu rodziny z dziećmi i pozytywnego wizerunku Rodziny Wielodzietnej;
- 2) umacnianie rodziny i wspieranie realizacji funkcji Rodziny Wielodzietnej;
- 3) poprawę warunków życia i wzmocnienie kondycji Rodzin Wielodzietnych;
- 4) zwiększenie szans rozwojowych dzieci i młodzieży z Rodzin Wielodzietnych;
- 5) zwiększenie dostępności do dóbr kultury i sportu Rodzin Wielodzietnych.

- **Program osłonowy w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023** przyjęty uchwałą NR IV/29/19 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 30 stycznia 2019 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu osłonowego w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023, uchwałą NR V/54/19 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 20 marca 2019 r. w sprawie zmiany uchwały Nr IV/29/19 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 30 stycznia 2019 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu osłonowego w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.

Program jest elementem polityki społecznej gminy w zakresie: poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach, poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży, kształtowania

właściwych nawyków żywieniowych. Został utworzony w związku ustanowieniem przez Radę Ministrów wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023. Obejmuje swoim zasięgiem mieszkańców Miasta Radomska. W ramach programu udziela się wsparcia: dzieciom do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej, uczniom do czasu ukończenia szkoły podstawowej lub szkoły ponadpodstawowej.

- **Roczne programy współpracy miasta Radomska z organizacjami pozarządowymi** oraz z innymi podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, prowadzącymi działalność pożytku publicznego stanowią wyraz współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi i istotnego czynnika integrującego i aktywizującego lokalną społeczność w rozwiązywaniu problemów Gminy. Współpraca oparta jest na zasadzie pomocniczości, służy także umacnianiu uprawnień obywateli oraz budowaniu poczucia odpowiedzialności za swoje otoczenie. Program reguluje zakres współpracy w wymiarze finansowym oraz pozafinansowym, a także określa jej formy i zadania przewidziane do realizacji.

Celem głównym Programu jest budowanie i umacnianie partnerstwa pomiędzy samorządem i organizacjami pozarządowymi, stanowiącymi kluczową rolę w prowadzeniu działań zmierzających do rozwoju Gminy i poprawy jakości życia jej mieszkańców poprzez zwiększenie udziału w tworzeniu polityk publicznych oraz wprowadzaniu nowych rozwiązań w realizacji zadań publicznych. Realizacji celu głównego sprzyja:

- 1) wspieranie działań na rzecz umacniania istniejących i pobudzenia nowych inicjatyw związanych z powstawaniem nowych organizacji pozarządowych w Gminie działających dla dobra lokalnej społeczności,
- 2) umocnienie w społecznej świadomości poczucia odpowiedzialności za rozwój lokalnego środowiska, rozwijanie poczucia przynależności do społeczności lokalnej Gminy,
- 3) integracja i wspólne działanie organizacji pozarządowych i Gminy, dążące do realizacji zadań publicznych wymienionych w art. 4 ustawy,
- 4) promocja postaw obywatelskich i prospołecznych,
- 5) analizowanie i ocenianie rezultatów współpracy oraz wprowadzenie działań usprawniających,
- 6) zwiększenie aktywności Radomszczan w celu pełniejszego zaspokajania potrzeb mieszkańców Gminy.

Zakres przedmiotowy współpracy dotyczy obszarów edukacji, oświaty i wychowania, kultury fizycznej, kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym, ochrony środowiska i przyrody.

- **Lokalny program wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży pobierającej naukę na terenie Gminy Miasta Radomska** przyjęty uchwałą nr XVIII/204/20 Rady Miejskiej w Radomsku z dnia 10 czerwca 2020 roku.

Celem Programu jest:

- 1) wspieranie rozwoju zainteresowań, zdolności, a także talentów dzieci i młodzieży;
- 2) motywowanie uczniów do podejmowania samodzielnych działań w ramach dostępnych możliwości kształcenia;
- 3) promowanie dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionej;
- 4) motywowanie uczniów do podejmowania działań mających na celu odkrywanie własnych uzdolnień;
- 5) stwarzanie pozytywnych wzorców dla społeczności uczniowskiej lokalnych szkół;
- 6) wzrost aspiracji edukacyjnych oraz aktywności dzieci i młodzieży, a także poczucia własnej wartości w społeczności szkolnej i lokalnej;
- 7) zachęcanie uczniów do reprezentowania Miasta Radomska w konkursach i olimpiadach.

2. Wybrane informacje o Mieście Radomsko

2.1. Położenie i powierzchnia Miasta

Miasto Radomsko położone jest w centralnej Polsce, na południowych obrzeżach regionu łódzkiego (województwa łódzkiego), w środkowo – zachodniej części powiatu radomszczańskiego. Miasto stanowi 3,57% powierzchni powiatu. Położone jest w zachodniej części Wzgórz Radomszczańskich nad rzeką Radomką.

Atutem miasta jest usytuowanie na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych o znaczeniu międzynarodowym. Przez miasto przebiega droga krajowa nr 1 Cieszyn – Gdańsk, która ma się stać częścią budowanej autostrady A1 z węzłem w Radomsku. Stanowi polską część międzynarodowego szlaku komunikacyjnego E75 Helsinki - Gdańsk - Łódź - Katowice - Budapeszt - Ateny. Krzyżuje się ona tutaj z drogą krajową nr 42 przebiegającą przez obszar czterech województw: opolskiego, śląskiego, łódzkiego i świętokrzyskiego. Przez miasto przebiega także droga krajowa nr 91 łącząca Głuchów pod Łodzią z Częstochową, która ma pełnić rolę drogi alternatywnej do autostrady A1, oraz linia kolejowa Katowice – Warszawa.

Położenie w centralnej Polsce ma swoje odzwierciedlenie w odległościach od ważniejszych ośrodków miejskich. Radomsko do Warszawy dzieli 190 km, Wrocławia 200 km, Poznania 270 km, Łodzi 90 km, Katowic 110 km i Częstochowy 40 km.

Powierzchnia Miasta Radomska według danych GUS wynosi – 51,51 km².

W strukturze użytkowania dominują użytki rolne zajmujące 3396 ha powierzchni miasta co stanowi 65,9%, a wśród nich grunty orne 2676 ha, tj. 51,9% obszaru miasta i 78,8% powierzchni użytków rolnych. Znaczny udział w strukturze użytkowania gruntów zajmują tereny zabudowane i zurbanizowane 1494 ha tj. 29%, lasy i grunty zadrzewione i zakrzewione tylko 167 ha, co stanowi 3,2% a grunty pod wodami 6 ha tj. 0,1%.

Użytki rolne, w tym szczególnie grunty orne, znajdują się przede wszystkim na obrzeżach miasta, w obszarach Sucha Wieś, Saniki, Stobiecko Miejskie i Wymysłówek. Widoczny jest niski udział gruntów leśnych, gruntów pod wodami, a także brak użytków ekologicznych, które mają wpływ na jakość klimatu miejskiego.

Tabela 1 Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w latach 2017-2020 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Powierzchnia		Ludność	
		w ha	w km ²	ogółem	na 1 km ²
1	2	3	4	5	6
1.	2017 rok	5143	51	46583	906
2.	2018 rok	5143	51	46409	902
3.	2019 rok	5143	51	46087	896
4.	2020 rok	5143	51	45843	891

Źródło: GUS.

2.2. Demografia

Liczba mieszkańców miasta na koniec 2019 roku wynosiła 44510 osób (wg danych UM Radomsko), w tym 23608 kobiet.

Przedstawione poniżej zestawienia tabelaryczne dotyczące statystyki mieszkańców Miasta Radomska wskazują na spadek ogólnej liczby mieszkańców. Niekorzystna sytuacja demograficzna wyrażająca się stale zmniejszającą się liczbą mieszkańców oraz ujemnym przyrostem naturalnym odpowiada zachodzącym zmianom i tendencjom demograficznym, charakterystycznym zarówno dla powiatu radomszczańskiego, województwa łódzkiego jak i kraju.

Na przestrzeni lat ruch naturalny utrzymuje się na zbliżonym poziomie. W latach 2017-2019 odnotowano spadek liczby zawieranych małżeństw, z 402 zawartych małżeństw w roku 2017, w 2018 roku 372 do 376 zawartych małżeństw w 2019 roku. Największą liczbę rozwodów odnotowano w roku 2019 – tj. 147 co stanowiło 2,5% w stosunku do ilości zawartych małżeństw.

Tabela 2 Statystyka rejestracji zdarzeń w ewidencji ludności Miasta Radomska w latach 2017-2020 (I półrocze).

Lp.	Wyszczególnienie	2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok (I półrocze)
1	2	3	4	5	6
1.	Urodzenia	387	364	349	173
2.	Zgony	572	565	571	319
3.	Małżeństwa	402	372	376	99
4.	Rozwody	110	92	147	30
5.	Pobyty czasowe	1116	1086	1614	1297
6.	Migracje w tym:				
7.	Emigracje za granicę	34	21	15	7

Źródło: UM w Radomsku.

Liczba mieszkańców miasta wg stanu na dzień 31 XII 2019 r. wynosiła 46 124 osoby – w grupie tej wskazano mieszkańców zameldowanych na pobyt stały i czasowy na terenie miasta.

Mieszkańcy do ukończenia 17 r.ż.

W 2015 roku 16,3% ogółu ludności miasta stanowiły osoby do ukończenia 17 r.ż. W 2016 roku wskaźnik liczby mieszkańców miasta w wieku do ukończenia 17 r.ż. wynosił 16,2%. W 2017 mieszkańcy Miasta w wieku do ukończenia 17 r.ż. stanowili 16,0 % ogółu ludności miasta. W 2018 roku liczba mieszkańców miasta w wieku do ukończenia 17 r.ż. wynosiła 6 748 osób, co stanowiło 15,0% ogółu mieszkańców miasta. W 2019 roku wskaźnik ten kształtował się na poziomie 15,8% (liczba mieszkańców miasta w wieku do 17 r.ż. wynosiła 7 028 osób w tym 1477 osób w wieku 0-3 r.ż).

Mieszkańcy w wieku produkcyjnym

W 2015 roku wskaźnik liczby mieszkańców miasta w wieku produkcyjnym (tj. kobiety do 59 r.ż. i mężczyźni do 64 r.ż.) wyniósł 61,8% łącznej liczby mieszkańców. W 2016 roku liczba mieszkańców miasta w wieku produkcyjnym wynosiła 28 661. W roku 2016 wskaźnik liczby mieszkańców miasta w wieku produkcyjnym ukształtował się na poziomie 61,3%. Spadek wskaźnika liczby mieszkańców miasta w wieku produkcyjnym w stosunku do roku 2015 kształtował się na poziomie 0,5%. W 2017 roku liczba mieszkańców miasta w wieku produkcyjnym wynosiła 27 759 osób. Wskaźnik liczby

mieszkańców miasta w wieku produkcyjnym ukształtował się na poziomie 61,2 %. W 2018 roku liczba mieszkańców miasta w wieku produkcyjnym wynosiła 26 940 osób. Wskaźnik liczby mieszkańców miasta w wieku produkcyjnym ukształtował się na poziomie 59,9%. Spadek wskaźnika liczby mieszkańców miasta w wieku produkcyjnym w stosunku do roku 2014 kształtował się na poziomie 3,5% (wartość wskaźnika w 2014 roku - 63,4%). W 2019 roku wartość wskaźnika udziału osób w wieku produkcyjnym wynosiła 59,8%. Wysokość spadku wartości wskaźnika w stosunku do 2014r. wynosiła 3,6%. W 2019 roku liczba mieszkańców Radomska w wieku produkcyjnym wynosiła 26 630 osób w tym 12 755 stanowiły kobiety i 13 875 mężczyźni. W łącznej liczbie mieszkańców, osoby w wieku produkcyjnym stanowiły 59,8% mieszkańców Miasta.

Mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym

Na przestrzeni lat nastąpił procentowy wzrost udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym z 20,2 % w roku 2012 do 20,9 % w roku 2015 (kobiety w wieku powyżej 59 r.ż. i mężczyźni w wieku powyżej 64 r.ż.). W 2015 roku liczba mieszkańców miasta w wieku poprodukcyjnym wynosiła 10 312 osób. Wskaźnik udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców miasta wynosił 21,8%. W 2016 roku procentowy udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców miasta wyniósł - 22,5% (w 2016 roku liczba mieszkańców miasta w wieku poprodukcyjnym wyniosła 10 518 osób, w tym 7 455 kobiet i 3 063 mężczyzn). W 2017 roku liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym wynosiła 10 347 osób, co stanowiło 22,8% udziału osób we wskazanym kryterium wiekowym w stosunku do łącznej liczby mieszkańców Miasta. W 2018 roku liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym wynosiła 11 284 osób, co stanowiło 25,1% udziału osób we wskazanym kryterium wiekowym w stosunku do łącznej liczby mieszkańców Miasta. Wskaźnik udziału osób w wieku poprodukcyjnym w łącznej liczbie mieszkańców miasta w 2019 roku wyniósł 24,4%.

Zjawisko małego przyrostu naturalnego oraz wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym odpowiada zmianom demograficznym tak dla województwa jak i kraju, i wskazuje na konieczność projektowania zmian infrastrukturalnych, zabezpieczających wsparcie osobom zależnym. Powyższe podyktowane jest także zmianami wynikającymi z uwarunkowań wewnątrzrodzinnych i zmianami zachodzącymi w strukturach rodzin utrudniających sprawowanie opieki również z uwagi na własne zobowiązania zawodowe.

Tabela 3 Statystyka mieszkańców Miasta Radomska wg. płci i zameldowania w latach 2017-2020 (I półrocze).

Lp.	Wyszczególnienie	2017 rok		2018 rok		2019 rok		2020 (I półrocze)	
		ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Pobyty stały	43547	22759	44972	23857	44510	23608	44347	23538
2.	Pobyty czasowy	1116	572	1086	525	1614	757	1297	612

Źródło: UM w Radomsku.

Tabela 4 Mieszkańcy Miasta Radomska wg przedziałów wiekowych w latach 2017-2020 (I półrocze). Zameldowanie na pobyt stały.

Lp.	Wiek	Rok 2017			Rok 2018			Rok 2019			Rok 2020 (I półrocze)		
		Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	0-3 lata	736	740	1476	563	577	1140	730	747	1477	636	639	1275
2.	4-5 lat	386	389	775	348	360	708	342	363	705	362	366	728
3.	6 lat	210	220	430	184	187	371	186	185	371	164	188	352
4.	7-15 lat	1794	1936	3730	1812	1928	3740	1785	1907	3692	1784	1907	3691
5.	16-18 lat	615	605	1220	604	612	1216	599	610	1209	565	586	1151
6.	19-60 lat	13137	12720	25857	12663	12348	25011	12534	12193	24727	12354	12064	24418
7.	19-65 lat	15108	14236	29344	14552	13850	28402	14421	13670	28091	14215	13535	27750
8.	Powyżej 60 lat	5881	4178	10059	7683	5103	12786	7432	4897	12329	7673	5059	12732
9.	Powyżej 65 lat	3910	2662	6572	5794	3601	9395	5545	3420	8965	5812	3588	9400
10.	Ogółem mieszkańcy	22759	20788	43547	23857	21115	44972	23608	20902	44510	23538	20809	44347

Źródło: UM w Radomsku.

Tabela 5 Liczba dzieci zameldowanych na terenie Miasta Radomska według płci i wieku w poszczególnych rocznikach (pobyt stały).

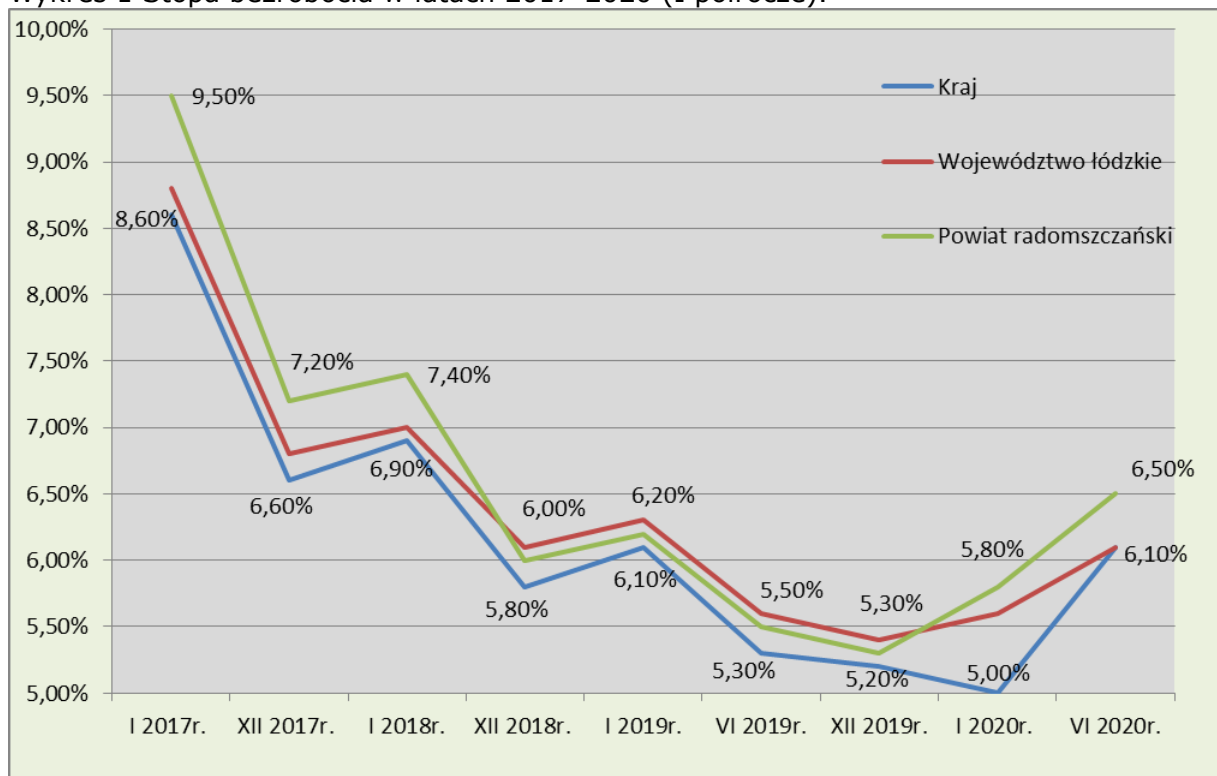
Lp.	Wiek	2017 rok			2018 rok			2019 rok			2020 rok (I półrocze)		
		M	K	Ogółem	M	K	Ogółem	M	K	Ogółem	M	K	Ogółem
1.	0-2	556	563	1119	380	382	762	552	548	1100	455	428	883
2.	3-5	573	559	1132	557	529	1086	558	524	1082	550	570	1120
3.	6	220	210	430	187	184	371	185	186	371	188	164	352
4.	7	222	206	428	194	205	399	189	196	385	186	186	372
5.	8-12	1115	1014	2129	1135	1053	2188	1123	1041	2164	1080	1024	2104
6.	10	227	210	437	227	196	423	228	229	457	226	197	423
7.	13-15	599	574	1173	599	554	1153	595	548	1143	641	574	1215
8.	16-17	411	423	834	407	382	789	405	378	783	375	380	755
9.	18	194	192	386	205	222	427	205	221	426	211	185	396
10.	Ogółem	3890	3741	7631	3664	3511	7175	3812	3642	7454	3686	3511	7197

Źródło: UM w Radomsku.

2.3. Rynek pracy

Na przestrzeni lat utrzymuje się wysoka stopa bezrobocia na terenie powiatu radomszczańskiego wyższa od stopy bezrobocia tak dla województwa jak i kraju. Nieznaczne zmiany wskaźnika stopy bezrobocia odnotowano w 2019 roku. Wskazane uwarunkowania rynku pracy znajdują odzwierciedlenie w liczbie osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej.

Wykres 1 Stopa bezrobocia w latach 2017-2020 (I półrocze).

Źródło: opracowano na podstawie informacji PUP w Radomsku (<https://radomsko.praca.gov.pl/stopa-i-poziom-bezrobocia>).

Aktualnie zaznaczający się wzrost stopy bezrobocia wiązać należy z sytuacją epidemiologiczną związaną z rozprzestrzenieniem się choroby zakaźnej COVID-19 wywołanej wirusem SARS-CoV-2.

W Polsce stan zagrożenia epidemicznego, a następnie stan epidemii ogłoszono w marcu 2020 roku. Wprowadzane regulacje prawne, mające na celu przeciwdziałanie rozprzestrzenieniu się wirusa, w sposób znaczący odnosiły się do rynku pracy. Zmianom uległa zarówno sytuacja na rynku pracy (związana wprost z utratą zatrudnienia, także przez osoby dotychczas pracujące poza granicami kraju i trudnościami w znalezieniu zatrudnienia przez te osoby), jak również model pracy hybrydowej łączącej home office z okresową pracą w biurze. Zmiany te wynikają z kryzysu wywołanego przez pandemię, konieczności ograniczania kosztów, rosnącego znaczenia kompetencji cyfrowych.

Badanie popytu na pracę realizowane przez GUS metodą reprezentacyjną z częstotliwością kwartalną, wskazuje, iż w II kwartale 2020 r. spośród wszystkich zlikwidowanych miejsc pracy 44,1% zlikwidowano w związku z sytuacją epidemiczną. W II kwartale 2020 r. zlikwidowano 93,6 tys. miejsc pracy. Było to o 21,9% mniej niż

w I kwartale 2020 r. Wzrosła natomiast skala likwidacji miejsc pracy w związku z rozprzestrzenieniem się COVID-19.¹

W odniesieniu do stanu epidemiologicznego związanego z COVID-19 zakładać należy również, iż nastąpi wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej w związku z utratą zatrudnienia czy zmianą wysokości osiąganych dochodów. Tym samym przewidywać należy wzrost wysokości wypłacanych świadczeń z pomocy społecznej czy świadczeń rodzinnych uwarunkowanych sytuacją dochodową osób i rodzin.

Tabela 6 Informacja o bezrobociu w latach 2017-2020 - informacje kwartalne.

Lp	wyszczególnienie	2017 rok				2018 rok				2019 rok				2020 rok
		I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1.	Bezrobotni ogółem	4110	3610	3543	3210	3240	2791	2775	2702	2776	2490	2359	2332	2526
2.	w tym kobiety	2360	2122	2117	1924	1946	1725	1682	1606	1654	1518	1456	1386	1492
3.	Bezrobotni - miasto Radomsko	1722	1494	1462	1285	1333	1157	1139	1080	1139	1027	958	948	1043
4.	w tym kobiety	1015	893	893	778	804	718	681	637	667	622	583	557	631
5.	Z prawem do zasiłku ogółem	544	491	451	427	423	396	372	403	435	414	352	341	405
6.	Z prawem do zasiłku - miasto Radomsko	225	217	196	158	176	171	165	168	183	177	155	157	185

Źródło: opracowano na podstawie informacji PUP w Radomsku (<https://radomsko.praca.gov.pl/informacja-o-bezrobociu-w-przekroju-miast-i-gmin>).

W łącznej liczbie 2 562 osób bezrobotnych zarejestrowanych w III kwartale 2020 roku dominującą grupę stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym, w tym 331 kobiet i 351 mężczyzn. Jednocześnie wśród osób zarejesrtowanych w podanym kwartale 2020 roku dominowały osoby w wieku 25-34 lata (w tym 490 kobiet i 234 mężczyzn).

W okresie od lipca 2020 roku odnotowano zmiany w stopie bezrobocia w powiecie radomszczańskim. W miesiącu lipcu stopa bezrobocia dla powiatu radomszczańskiego wynosiła 6,10% i była równa stopie bezrobocia dla kraju. W miesiącach sierpień i wrzesień 2020 roku odnotowano diametralne zmiany stopy bezrobocia dla powiatu radomszczańskiego, która wynosiła odpowiednio 5,90% w miesiącu sierpniu i 5,60% w miesiącu wrześniu 2020r. W podanych miesiącach stopa bezrobocia była niższa zarówno dla kraju (6,10%) jak i województwa łódzkiego (6,20%). Wskazaną zmianę wiązać należy z napływem zagranicznych inwestorów.

¹ Wpływ epidemii COVID-19 na wybrane elementy rynku pracy w Polsce w drugim kwartale 2020 roku. <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/popyt-na-prace/wpływ-epidemii-covid-19-na-wybrane-elementy-ryнку-pracy-w-polsce-w-drugim-kwartale-2020-roku,4,2.html>

Tabela 7 Bezrobotni wg wykształcenia i płci w latach 2017-2020 (powiat radomszczański)

Lp.	Bezrobotni wg wykształcenia i płci	I kwartał				II kwartał				III kwartał				IV kwartał		
		2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1.	Ogółem bezrobotni, w tym:	4 110	3 240	2 776	2 526	3 610	2 791	2 490	2 873	3 543	2 775	2 359	2 562	3 210	2 702	2 332
1.1	wyższe	508	449	398	362	478	389	354	409	507	387	360	406	455	363	357
1.2	policealne oraz średnie zawodowe	834	672	551	545	744	576	512	632	754	601	487	559	621	555	483
1.3.	średnie ogólnokształcące	390	305	295	295	353	281	282	367	361	286	274	322	311	266	249
1.4	zasadnicze (zawodowe)	1 135	843	696	586	948	711	605	661	919	686	578	593	859	674	560
1.5	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	1 243	971	836	738	1 087	834	737	804	1002	815	660	682	964	844	683
2.	Ogółem kobiety, w tym:	2 360	1 946	1 654	1 492	2 122	1 725	1 518	1 629	2117	1682	1456	1504	1924	1606	1386
2.1	wyższe	390	345	304	285	370	308	270	309	390	298	274	310	343	289	278
2.2	policealne oraz średnie zawodowe	567	476	385	378	521	417	360	414	523	421	352	378	441	383	328
2.3	średnie ogólnokształcące	310	235	227	220	269	215	220	244	285	217	222	232	240	208	194
2.4	zasadnicze (zawodowe)	509	402	318	260	438	359	286	286	423	333	265	253	425	313	254
2.5	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	584	488	420	349	524	426	382	376	496	413	343	331	475	413	332
3.	Ogółem mężczyźni, w tym:	1 750	1 294	1 122	1 034	1488	1066	972	1244	1426	1093	903	1058	1286	1096	946
3.1	wyższe	118	104	94	77	108	81	84	100	117	89	86	96	112	74	79
3.2	policealne oraz średnie zawodowe	267	196	166	167	223	159	152	218	231	180	135	181	180	172	155
3.3	średnie ogólnokształcące	80	70	68	75	84	66	62	123	76	69	52	90	71	58	55
3.4	zasadnicze (zawodowe)	626	441	378	326	510	352	319	375	496	353	313	340	434	361	306
3.5	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	659	483	416	389	563	408	355	428	506	402	317	351	489	431	351

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych.

Tabela 8 Bezrobotni wg wieku i płci w latach 2017-2020 (powiat radomszczański).

Lp.	Wyszczególnienie	I Kwartał				II Kwartał				III Kwartał				IV Kwartał		
		2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1	ogółem	4 110	3 240	2 776	2 526	3 610	2 791	2 490	2 873	3 543	2 775	2 359	2 562	3 210	2 702	2 332
1.1	18-24	460	355	336	307	377	297	288	390	465	328	316	365	338	280	297
1.2	25-34	1 019	818	724	691	918	733	668	813	899	722	629	724	790	679	610
1.3	35-44	927	765	614	542	819	640	557	622	796	651	507	537	757	624	485
1.	45-54	821	633	540	518	691	529	452	565	633	509	427	503	669	545	456
1.5	55 lat i więcej	883	669	562	468	805	592	525	483	750	565	480	433	656	574	484
2	kobiety ogółem	2 360	1 946	1 654	1 492	2 122	1 725	1 518	1 629	2 117	1 682	1 456	1 504	1 924	1 606	1 386
2.1	18-24	285	248	229	193	249	212	208	225	295	211	215	225	223	194	195
2.2	25-34	716	601	522	494	679	546	486	535	674	527	481	490	593	488	454
2.3	35-44	603	514	421	367	538	452	389	395	528	453	356	364	515	432	327
2.4	45-54	446	358	303	283	382	315	267	309	364	297	248	278	388	307	254
2.5	55 lat i więcej	310	225	179	155	274	200	168	165	256	194	156	147	205	185	156
3	mężczyźni ogółem	1 750	1 294	1 122	1 034	1 488	1 066	972	1 244	1 426	1 093	903	1 058	1 286	1 096	946
3.1	18-24	175	107	107	114	128	85	80	165	170	117	101	140	115	86	102
3.2	25-34	303	217	202	197	239	187	182	278	225	195	148	234	197	191	156
3.3	35-44	324	251	193	175	281	188	168	227	268	198	151	173	242	192	158
3.4	45-54	375	275	237	235	309	214	185	256	269	212	179	225	281	238	202
3.5	55 lat i więcej	573	444	383	313	531	392	357	318	494	371	324	286	451	389	328

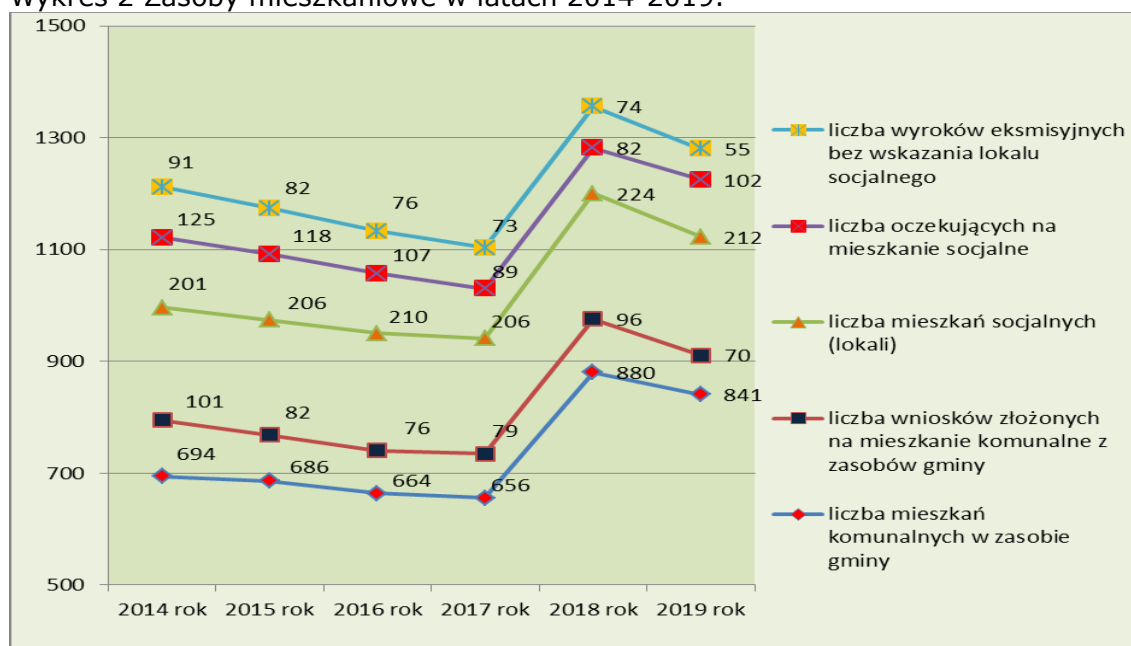
Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych.

2.4. Zasoby i warunki mieszkaniowe

W 2016 roku liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy wynosiła 664, w tym 210 mieszkań socjalnych. W 2017 roku liczba mieszkań komunalnych wynosiła 656 oraz 206 lokali socjalnych, złożono 79 wniosków na mieszkanie komunalne z zasobów gminy. W 2017 roku 89 osób oczekiwało na mieszkanie socjalne. W 2018 roku liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy wynosiła 880, w tym 224 mieszkania socjalne. W 2019 roku złożono 96 wniosków o przydział mieszkania komunalnego z zasobów gminy. 82 osoby/rodziny oczekują na mieszkanie socjalne. W 2019 roku liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy wynosiła 841, w tym 212 lokali socjalnych. Złożonych zostało 70 wniosków na mieszkania komunalne. W 2019 roku liczba osób oczekujących na mieszkanie socjalne wynosiła 102.

W latach 2018-2019 liczba wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego wynosiła odpowiednio 73 w 2017 roku, 74 w 2018 roku i 55 w 2019 roku. Jednocześnie zgodnie z informacją przekazaną przez Sąd Rejonowy w Radomsku I Wydział Cywilny wydał w 2019 roku 9 wyroków eksmisyjnych, z czego w 3 sprawach z prawem do lokalu socjalnego, a w 6 sprawach bez prawa do lokalu socjalnego.

Wykres 2 Zasoby mieszkaniowe w latach 2014-2019.

Źródło: Opracowanie własne.

W latach 2017-2019 sukcesywnie wzrasta liczba mieszkań, przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań, przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 osobę oraz liczba mieszkań na 1000 mieszkańców.

Szczegółowy zakres informacji dotyczących zasobów mieszkaniowych miasta prezentują poniższe zestawienia tabelaryczne.

Tabela 9 Zasoby mieszkaniowe - wskaźniki w latach 2017-2019.

Lp.	Wyszczególnienie	Powiat radomszczański			Radomsko		
		2017	2018	2019	2017	2018	2019
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m ²]	76,5	76,7	77	68	68,1	68,2
2.	przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m ²]	29,1	29,6	30,1	27,6	28,2	28,6
3.	mieszkania na 1000 mieszkańców	380,9	386,1	391	406,2	413,8	419,5
4.	przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	3,81	3,81	3,82	3,69	3,68	3,68
5.	przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	2,63	2,59	2,59	2,46	2,42	2,38
6.	przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,69	0,68	0,67	0,67	0,66	0,65

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych.

Tabela 10 Budynki mieszkalne w latach 2017-2019.

Lp.	Wyszczególnienie	ogółem		
		2017 rok	2018 rok	2019 rok
1	2	3	4	5
1.	Powiat radomszczański	30 343	30 517	31 037
2.	Radomsko	8 241	8 288	8 469

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych.

Tabela 11 Zasoby mieszkaniowe gmin (komunalne).

Lp.	Nazwa	lokale socjalne					
		lokale			powierzchnia użytkowa lokali		
		2017	2018	2019	2017	2018	2019
		[-]	[-]	[-]	[m ²]	[m ²]	[m ²]
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Powiat radomszczański	246	270	265	8 584	9 537	9 295
2.	Radomsko (1)	206	224	212	7 254	7 890	7 685

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych.

Tabela 12 Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarną.

Lp.	Wyszczególnienie	Powiat radomszczański			Radomsko		
		2017	2018	2019	2017	2018	2019
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	wodociąg	39 853	40 220	-	18438	18666	-
2.	ustęp splukiwany	36 609	36 979	-	17 939	18 170	-
3.	łazienka	34 826	35 196	-	17364	17595	-
4.	centralne ogrzewanie	29912	30274	-	15288	15511	-
5.	gaz sieciowy	10 441	10 476	-	9311	9333	-

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych.

W analizowanych latach zmniejszeniu ulega liczba gospodarstw domowych objętych pomocą w formie dodatków mieszkaniowych z 850 gospodarstw domowych w 2014 roku do 679 gospodarstw domowych w 2017 roku. W 2018 roku liczba gospodarstw domowych uprawnionych do pobierania dodatku mieszkaniowego wynosiła 599. W roku 2019 wpłynęło 858 wniosków o przyznanie dodatku mieszkaniowego. Decyzję przyznającą otrzymały 803 osoby, decyzji odmawiających prawa do dodatku mieszkaniowego było 55. W 2019 roku z pomocy w formie dodatku mieszkaniowego skorzystały 533 gospodarstwa domowe.

Tabela 13 Dodatki mieszkaniowe w latach 2017-2020 (I półrocze).

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020 (I półrocze)
1	2	3	4	5	6
1	Liczba osób	1006	859	803	449
2	Kwota świadczeń	943 937,40	805 036,88	771 989,95	428 594,26

Źródło: Opracowanie własne MOPS w Radomsku.

2.5. Edukacja

Miasto Radomsko stanowi edukacyjne zaplecze dla regionu. W mieście istnieje dobrze rozwinięta sieć placówek oświatowych, których oferta jest systematycznie rozwijana zgodnie z potrzebami mieszkańców. Poniższe zestawienie stanowi wykaz instytucji oświatowych na terenie Miasta Radomska.

Publiczne Przedszkola:

1. Publiczne Przedszkole Nr 1 w Radomsku im. im. Jana Brzechwy, ul. Miła 13
2. Publiczne Przedszkole nr 3, ul. Sierakowskiego 19
3. Publiczne Przedszkole nr 2 im. Janusza Korczaka, ul. Targowa 7
4. Publiczne Przedszkole nr 4 Pod Zielonym Ludkiem, ul. Kołłątaja 12
5. Publiczne Przedszkole nr 5, ul. 11-go Listopada 33
6. Publiczne Przedszkole nr 6 im. Marii Konopnickiej, ul. Rolna 2
7. Publiczne Przedszkole nr 9 im. Jasia i Małgosi, ul. Sokola 2
8. Publiczne Przedszkole nr 10, ul. Armii Krajowej 13
9. Przedszkole Specjalne, ul. Piastowska 10a

Publiczne Szkoły Podstawowe:

1. Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 im. Bolesława Chrobrego, ul. Piastowska 17
2. Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 im. Tadeusza Kościuszki, ul. Piłsudskiego 22
3. Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 im. Mieszka I, ul. Dąbrowskiej 27
4. Publiczna Szkoła Podstawowa nr 4 im. Władysława Stanisława Reymonta, ul. Szkolna 4
5. Publiczna Szkoła Podstawowa nr 5 im. Mikołaja Kopernika, ul. Narutowicza 207
6. Publiczna Szkoła Podstawowa nr 6 im. Władysława Broniewskiego, ul. Św. Jadwigi Królowej 20
7. Publiczna Szkoła Podstawowa nr 7 im. Romualda Traugutta, ul. 11 - go Listopada 16
8. Publiczna Szkoła Podstawowa nr 8 im. Przyjaciół Dzieci, ul. Reja 81
9. Publiczna Szkoła Podstawowa nr 9 im. Henryka Sienkiewicza, ul. Rolna 65
10. Publiczna Szkoła Podstawowa nr 10, ul. Makuszyńskiego 25

Placówki oświatowe prowadzone przez Powiat Radomszczański:

1. I Liceum Ogólnokształcące w Radomsku, ul. Armii Krajowej 30
2. II Liceum Ogólnokształcące w Radomsku, ul. Bugaj 3
3. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 w Radomsku, ul. Brzeźnicka 20

4. Zespół Szkół Elektryczno – Elektronicznych w Radomsku, ul. Narutowicza 12
5. Zespół Szkół Ekonomicznych w Radomsku, ul. Przedborska 39/41
6. Zespół Szkół Drzewnych i Ochrony Środowiska w Radomsku, ul. Brzeźnicka 22
7. Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Radomsku, ul. Piastowska 12
8. Zespół Placówek Oświatowo – Wychowawczych w Radomsku, ul. Piastowska 21
9. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Radomsku, ul. Piastowska 21

Placówki oświatowe prowadzone przez inne podmioty:

Żłobki i kluby dziecięce:

- Edukacyjne Centrum Dla Dzieci „Bajkowa Kraina”. Miejsce prowadzenia żłobka lub klubu dziecięcego: ul. Piłsudskiego 77, 97-500 Radomsko
- Żłobek „Tęczowy Motylek” Miejsce prowadzenia żłobka lub klubu dziecięcego: ul. Sienkiewicza 5, 97-500 Radomsko
- Centrum Rozwoju i Zabawy Małego Dziecka „Słoneczko”. Miejsce prowadzenia żłobka lub klubu dziecięcego: ul. Starowiejska 20/1, 97-500 Radomsko
- Żłobek "Kot w Butach". Miejsce prowadzenia żłobka lub klubu dziecięcego: ul. Pułaskiego 11, 97-500 Radomsko
- Żłobek "Reksio II". Miejsce prowadzenia żłobka lub klubu dziecięcego: ul. Brzeźnicka 81, 97-500 Radomsko.

Przedszkola niepubliczne:

- Centrum Edukacji dla Dzieci „SKRZAT” ul. Krakowska 180
- Edukacyjne Centrum Dla Dzieci „Bajkowa Kraina”, ul. Narutowicza 3 Filia nr 1, ul. Piłsudskiego 77
- Przedszkole Niepubliczne „Nibylandia”, ul. Stara Droga 49
- Przedszkole Niepubliczne "Akademia myszki miki w Radomsku nr 1", ul. Przedborska 57
- Przedszkole "Kubusia Puchatka" w Radomsku, ul. Przedborska 57
- Przedszkole "Kot w Butach", ul. Kazimierza Pułaskiego 11

Szkoły ponadpodstawowe:

- Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych „SOKRATES”, ul. Bugaj 3
- Szkoła Policealna dla Dorosłych „SOKRATES”, ul. Bugaj 3
- Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych „ŻAK”, ul. Szkolna 4
- Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych „ŻAK”, ul. Kościuszki 6/120-121
- Policealna Szkoła Centrum Nauki i Biznesu „ŻAK”, ul. Kościuszki 6/120-121
- Policealna Szkoła Medyczna „ŻAK”, ul. Kościuszki 6/120-121
- Szkoła Policealna dla Dorosłych, ul. Szkolna 4

Szkoły wyższe:

- Akademia Humanistyczno - Ekonomiczna w Łodzi Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny w Radomsku, ul. Brzeźnicka 22
- Społeczna Akademia Nauk Wydział w Radomsku, ul. Narutowicza 12

Szkoły artystyczne:

- Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia im. Grażyny Bacewicz w Radomsku, ul. Kościuszki 14

Organizacja i funkcjonowanie przedszkoli i szkół

Ważnym czynnikiem determinującym organizację przedszkoli i szkół podstawowych jest liczba dzieci urodzonych i zameldowanych na terenie Miasta Radomska. Zestawienie danych w poszczególnych rocznikach przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14 Liczba dzieci i młodzieży zameldowanych na terenie Miasta Radomska w poszczególnych rocznikach.

Lp.	Wiek	2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok (I półrocze)
1	2	3	4	5	6
1	0-2	1119	762	1100	883
2	3-5	1132	1086	1082	1120
3	6	430	371	371	352
4	7	428	399	385	372
5	8-12	2129	2188	2164	2104
6	10	437	423	457	423
7	13-15	1173	1153	1143	1215
8	16-17	834	789	783	755
9	18	386	427	426	396
10	Ogółem	7631	7175	7454	7197

Źródło: UM w Radomsku.

Przedszkola miejskie

Na terenie Miasta Radomska funkcjonuje 9 przedszkoli miejskich dysponujących 1270 miejscami.

Tabela 15 Porównanie danych organizacyjnych w latach 2018 – 2020 (dane według SIO).

Organizacja	30.09.2018	30.09.2019	30.09.2020
Liczba dzieci w przedszkolach	1147	1172	1236
Liczba oddziałów w przedszkolach	52	52	54

Źródło: UM w Radomsku.

Organizacja pracy przedszkoli dostosowana jest do potrzeb rodziców. Dzieci mają możliwość przebywania w jednostkach od godziny 6.00 – 17.00. Na podstawie uchwały rady miejskiej pobyt dziecka w przedszkolu w wymiarze 5 godzin dziennie jest bezpłatny, za każdą godzinę ponad ten wymiar rodzice wnoszą opłatę 1 zł za godzinę. Od 1 stycznia 2017 r. dzieci realizujące obowiązek wychowania przedszkolnego korzystają z edukacji przedszkolnej bezpłatnie. Stawka żywieniowa w przedszkolach ustalana jest przez dyrektora w uzgodnieniu z prezydentem i wynosiła w roku szkolnym 2019/2020 5 zł za całodienne wyżywienie.

W okresie przerwy wakacyjnej Miasto Radomsko zapewnia możliwość uczęszczania do przedszkoli dzieciom, których rodzice nie są w stanie zapewnić opieki. Obecnie każde przedszkole czynne jest w jednym miesiącu wakacyjnym wskazanym przez radę rodziców.

Oferta edukacyjna dla uczniów niepełnosprawnych

Organizacja publicznych szkół podstawowych obejmuje także działania na rzecz uczniów niepełnosprawnych. Proces integracji, polegający na umożliwianiu uczniom/ wychowankom zdrowym i niepełnosprawnym wspólnego uczęszczania do jednego oddziału jest rozpowszechniony w szkołach prowadzonych przez Miasto Radomsko. Uczęszczają do tych placówek dzieci o różnym stopniu i rodzaju niepełnosprawności np. słabowidzące, słabosłyszące, upośledzone w stopniu lekkim i umiarkowanym, z rozpoznaniem autyzmu, niepełnosprawne ruchowo, a także poruszające się na wózkach. Zgodnie z przepisami oświatowymi w placówkach szkolnych działają oddziały

integracyjne, w których ogólna liczba uczniów w oddziale nie przekracza 20, w tym maksymalnie 5 uczniów niepełnosprawnych.

Spośród radomszczańskich placówek Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 3 jest szkołą o największej liczbie oddziałów integracyjnych. W tej szkole oraz w Publicznej Szkole Podstawowej nr 1 i Publicznej Szkole Podstawowej nr 6 zamontowano windę umożliwiającą niepełnosprawnym uczniom swobodne korzystanie ze wszystkich pomieszczeń w szkole.

W roku szkolnym 2019/2020 funkcjonowało 12 oddziałów integracyjnych, w następujących placówkach:

- Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 3 (7 oddziałów),
- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 (1 oddział),
- Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 5 (1 oddział),
- Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 9 (3 oddziały).

Na terenie Miasta Radomska funkcjonuje również Przedszkole Specjalne w którym 19 dzieciom o specjalnych potrzebach edukacyjnych wynikających z różnorodnych deficytów rozwojowych, zapewniono możliwość wszechstronnego rozwoju poprzez oddziaływania rewalidacyjne i korekcyjne. Przedszkole Specjalne stanowi również wsparcie dla rodziców w rozwiązywaniu problemów i pokonywaniu trudności związanych z wychowywaniem dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Kadre przedszkola stanowi ośmioro nauczycieli, prowadzących zajęcia w poszczególnych grupach oraz rehabilitant, logopeda, psycholog, muzykoterapeuta i katechetka, prowadząca zajęcia z grupą dzieci przygotowujących się do podjęcia obowiązku szkolnego.

W przedszkolu organizowane są obok grupowych zajęć obowiązkowych dostosowanych do wieku i możliwości percepcyjnych dzieci oraz zabaw i pobytu na świeżym powietrzu, również:

- Indywidualne zajęcia rewalidacyjne dostosowane do potrzeb i możliwości indywidualnych każdego dziecka. Dotyczą one m.in. stymulacji zmysłów, rozwijania umiejętności komunikowania się, przygotowania do czytania, pisanie i liczenia.
- Zajęcia ze specjalistami:
 - ✓ Zajęcia logopedyczne: zabawy i ćwiczenia doskonalące umiejętność komunikowania się, prowadzone przez logopedę.
 - ✓ Zajęcia rehabilitacyjne: specjalistyczne ćwiczenia usprawniające, prowadzone pod kierunkiem rehabilitanta.
 - ✓ Zajęcia z psychologiem: stymulacja rozwoju emocjonalnego, społecznego i poznawczego.
 - ✓ Muzykoterapia: aktywizujące zabawy i ćwiczenia przy akompaniamencie pianina; techniki relaksacyjne, sprzyjające odreagowaniu napięć, prowadzone przez muzykoterapeutę.

Tabela 16 Liczba dzieci i miejsc w przedszkolach w roku szkolnym 2018/2019 oraz 2019/2020 (wg stanu na dzień 30.09.2018 roku i 30.09.2019 roku).

Lp.	Nazwa przedszkola	Adres	Rok szkolny 2018/2019				Rok szkolny 2019/2020			
			Liczba miejsc	Liczba dzieci uczęszczających, w tym:		Ogółem	Liczba miejsc	Liczba dzieci uczęszczających, w tym:		Ogółem
				Pobyt do godz. 12 zgodny z podstawą programową	Pełny pobyt			Pobyt do godz. 12 zgodny z podstawą programową	Pełny pobyt	
1.	Publiczne Przedszkole Nr 1 im. Jana Brzechwy	Miła 13	150	-	150	150	150	-	144	144
2.	Publiczne Przedszkole Nr 2 im. Janusza Korczaka	Targowa 7	100	-	99	99	100	-	99	99
3.	Publiczne Przedszkole Nr 3	Sierakowskiego 19	150	2	139	141	150	3	133	136
4.	Publiczne Przedszkole Nr 4 Pod Zielonym Ludkiem	Kołatąja 12	125	-	114	114	125	-	123	123
5.	Publiczne Przedszkole Nr 5	11-go Listopada 33	125	-	115	115	125	-	125	125
6.	Publiczne Przedszkole Nr 6 im. Marii Konopnickiej	Rolna 2	125	3	102	105	125	3	121	124
7.	Publiczne Przedszkole Nr 9 im. Jasia i Małgosi	Sokoła 2	250	7	225	232	250	8	225	233
8.	Publiczne Przedszkole Nr 10	Armii Krajowej 13	175	-	172	172	175	-	169	169
9.	Przedszkole Specjalne	Piastowska 10a	20	-	19	19	20	-	19	19
10.	Łącznie		1220	12	1138	1147	1220	14	1158	1172

Źródło: UM w Radomsku.

Działalność opiekuńczo-wychowawcza szkół

Typy działalności:

1. **Świetlice szkolne** - w szkołach podstawowych funkcjonują świetlice szkolne, które umożliwiają przebywanie dziecka przed lekcjami i po ich zakończeniu. W każdym roku ze świetlic szkolnych korzysta ok. 1000 uczniów.

2. **Dożywianie** - we wszystkich miejskich szkołach podstawowych funkcjonują stołówki szkolne. Uczniowie mają możliwość skorzystania z obiadu jednodaniowego lub dwudaniowego, a także w niektórych szkołach mogą również zjeść śniadanie. W ostatnim roku stawka za obiad jednodaniowy to 3,50 zł (drugie danie), a za zupę 2 zł. Za obiad dwudaniowy trzeba zapłacić 4 zł, natomiast koszt śniadania wynosi 2 zł.

Uczniowie szkół z rodzin o niższym statusie materialnym obejmowani są pomocą przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w formie dofinansowania posiłków w ramach realizacji programu „Posiłek w szkole i w domu”.

3. **Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym** - celem pomocy jest umożliwienie uczniom równego dostępu do edukacji, w sytuacji występowania trudnych warunków materialnych w szczególności gdy w rodzinie występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe. W 2017 roku 782 uczniów otrzymywało stypendia szkolne. Łącznie wypłacono kwotę 606 476,29 zł. W 2018 roku liczba uczniów otrzymujących stypendia szkolne wyniosła 656, kwota wypłaconych stypendiów szkolnych wynosiła 505 699,17 zł. W 2019 roku 363 uczniów korzystało ze stypendiów szkolnych, wypłacona kwota stypendiów wyniosła 452 550,45 zł. W pierwszym półroczu 2020 roku 219 uczniom przyznano stypendia szkole na kwotę 136 489,45 zł.

Działalność wychowawcza i opiekuńcza w coraz większym stopniu koncentruje się na działaniach ograniczających negatywne skutki wykluczenia społecznego.

Zaplecze dydaktyczne szkół podstawowych stanowią m.in.:

- ✓ Pomieszczenia do prowadzenia obowiązkowych i nadobowiązkowych zajęć dydaktycznych - 221 pomieszczeń, w tym 185 sal lekcyjnych (70 pracowni szkolnych, 17 pracowni komputerowych z dostępem do Internetu).
- ✓ Obiekty sportowe: sale gimnastyczne i hale.
- ✓ Księgozbiory w bibliotekach szkolnych - liczące ponad 101 000 woluminów.
- ✓ Ekopracownie (10 pracowni) - powstały przy dofinansowaniu z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.
- ✓ Ekopracownie pod chmurką umożliwiające organizację plenerowych lekcji z przyrody, biologii, plastyki. Pracownie znajdują się przy PSP nr 6, PSP nr 7 i PSP nr 9.

Baza dydaktyczna szkół podstawowych jest systematycznie modernizowana i ulega ciągłej poprawie.

Nauczyciele uczestniczą w wielu kursach przedmiotowych i wychowawczych. Poszerzają swoją wiedzę i umiejętności na szkoleniach organizowanych przez ośrodki doskonalenia nauczycieli działające na terenie województwa łódzkiego, a także kraju. Przyjętą formą doskonalenia są również zajęcia w ramach wewnątrzszkolnego doskonalenia nauczycieli.

Tabela 17 Liczba uczniów i ilości oddziałów w poszczególnych placówkach i klasach szkoły podstawowe (dane na dzień 30 września 2018r.)

L.p.	PLACÓWKA	„0”		kl. I		kl. II		kl. III		kl. IV		kl. V		kl. VI		kl. VII		kl. VIII		RAZEM		GIMNAZJUM KL III		Razem	
		o.	u.	o.	u.	o.	u.	o.	u.	o.	u.	o.	u.	o.	u.	o.	u.	o.	u.	o.	u.	o.	u.	o.	u.
1.	PSP Nr 1 (PG nr 1)	1	19	3	61	2	51	1	20	3	74	3	70	2	37	2	45	3	62	20	439	2	43	22	482
	W tym klasy integracyjne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	PSP Nr 2 (PG nr 4)	1	17	2	50	2	41	2	30	3	60	3	49	3	58	3	62	2	49	21	416	3	62	24	478
	W tym klasy integracyjne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.	PSP Nr 3	1	16	1	17	1	16	1	15	2	31	2	37	1	20	1	24	1	26	11	202	-	-	-	-
	W tym klasy integracyjne	1	16	1	17	-	-	1	15	2	31	1	18	1	20	-	-	1	26	8	143	-	-	-	-
4.	PSP Nr 4 (PG nr 2)	1	24	2	46	2	46	1	20	3	61	3	59	2	44	2	41	2	59	18	400	3	68	21	468
	W tym klasy integracyjne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5.	PSP Nr 5	1	18	1	23	1	12	1	17	1	26	1	26	1	18	1	20	1	19	9	179	-	-	-	-
	W tym klasy integracyjne	-	-	-	-	-	-	1	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	17	-	-	-	-
6.	PSP Nr 6 (PG nr 5)	1	18	3	78	2	47	2	45	5	104	4	82	3	72	2	53	3	74	25	573	3	80	28	653
	W tym klasy integracyjne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	PSP Nr 7 (PG nr 3)	1	11	3	75	2	48	2	40	4	91	4	76	3	68	3	56	3	83	25	548	4	92	29	640
	W tym klasy integracyjne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	14	1	14
8.	PSP Nr 8	1	14	1	13	1	9	1	12	1	17	1	19	1	9	1	14	1	10	10	117	-	-	-	-
	W tym klasy integracyjne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	PSP Nr 9 (PG nr 6)	0	0	2	51	2	49	1	26	4	89	4	95	3	60	3	57	2	49	21	476	3	58	24	534
	W tym klasy integracyjne	-	-	-	-	-	-	-	-	1	17	1	19	-	-	-	-	-	-	2	36	-	-	-	-
10	PSP Nr 10 (PG nr 7)	1	17	1	19	1	18	1	15	1	23	2	29	1	22	1	14	1	20	10	177	1	17	11	194
	W tym klasy integracyjne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
RAZEM		9	154	19	433	16	337	13	240	27	576	27	542	20	408	19	386	19	451	169	3527	19	420	188	3947

Źródło: UM Radomska - Wydział Edukacji i Kultury.

Tabela 18 Liczba uczniów i ilości oddziałów w poszczególnych placówkach i klasach - szkoły podstawowe (dane na dzień 30 września 2019r.)

L.p.	PLACÓWKA	„0”		kl.I		kl.II		kl. III		kl. IV		kl. V		kl. VI		kl. VII		kl. VIII		RAZEM	
		o.	u.	o.	u.	o.	u.	o.	u.	o.	u.	o.	u.	o.	u.	o.	u.	o.	u.	o.	u.
1.	PSP Nr 1	1	24	3	67	3	62	2	54	1	24	3	78	3	69	2	40	2	45	20	463+1R*
	W tym klasy integracyjne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	PSP Nr 2	1	20	2	49	2	49	2	40	2	30	3	61	2	52	3	63	3	57	20	421 + 1R*
	W tym klasy integracyjne	-	-	-	-	-	-	-	-	1	16	-	-	-	-	-	-	-	-	1	16
3.	PSP Nr 3	1	18	1	10	1	17	1	17	1	13	2	25	2	38	1	18	1	23	11	179+ 1R*
	W tym klasy integracyjne	-	-	-	-	1	17	1	17	1	13	2	25	1	19	1	18	-	-	7	110
4.	PSP Nr 4	-	-	2	53	2	44	2	45	1	21	3	58	3	60	2	40	2	41	17	362
	W tym klasy integracyjne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5.	PSP Nr 5	1	13	1	22	1	24	1	14	1	17	1	28	1	27	1	18	1	21	9	184
	W tym klasy integracyjne	-	-	-	-	-	-	-	-	1	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17
6.	PSP Nr 6	1	16	4	91	3	73	2	46	2	44	5	109	4	85	3	74	2	51	26	589
	W tym klasy integracyjne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	PSP Nr 7	1	22	2	54	3	78	2	52	2	41	4	92	4	73	3	73	3	54	24	539
	W tym klasy integracyjne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8.	PSP Nr 8	1	14	1	13	1	13	1	8	1	12	1	18	1	18	1	7	1	16	9	119
	W tym klasy integracyjne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	PSP Nr 9	-	-	2	37	2	52	2	52	1	28	4	90	4	97	3	65	3	58	21	479
	W tym klasy integracyjne	-	-	1	19	-	-	-	-	-	-	1	18	1	20	-	-	-	-	3	57
10	PSP Nr 10	1	12	1	22	1	20	1	17	1	15	1	23	2	29	1	22	1	14	10	174
	W tym klasy integracyjne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
RAZEM		9	139	19	418	19	432	16	345	13	245	27	582	20	548	20	420	19	380	167	3509+3R*

*indywidualne zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze

Źródło: UM Radomska - Wydział Edukacji i Kultury.

Tabela 19 Nauczyciele według stopni awansu zawodowego ogółem (stan na dzień 30 września 2017, 2018 i 2019 roku w etatach).

Lp.	Placówka	STOPNIE AWANSU ZAWODOWEGO W LATACH														
		2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
		N-L stażysta			N-L kontraktowy			N-L mianowany			N-L dyplomowany			Razem		
1	przedszkola	2,5	4,42	7,6	21,80	20,73	21,12	25,06	20,99	16,99	72,36	76,44	78,45	121,72	122,38	124,16
2	szkoły	11,05	12,53	14,32	39,61	38,02	31,6	79,72	70,23	57,66	302,81	313,06	307,99	433,19	433,84	411,57
3	ogółem	13,55	16,95	21,92	61,41	58,75	52,72	104,78	91,22	74,65	375,17	389,50	386,44	554,91	556,42	535,73
4	%	2,44	3,05	4,10	11,07	10,56	9,84	18,88	16,39	13,93	67,61	70,00	72,13	100	100	100

Źródło: UM Radomska - Wydział Edukacji i Kultury.

2.6. Kultura i rekreacja

Organizację życia kulturalnego, sportowego i rekreacyjnego na terenie Miasta Radomska, w tym organizację czasu wolnego dla mieszkańców miasta zapewniają w szczególności Miejski Dom Kultury, Muzeum Regionalne w Radomsku im. Stanisława Sankowskiego, Miejska Biblioteka Publiczna oraz Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji. Placówki powyższe zajmują się organizacją imprez kulturalnych, rozrywkowych, artystycznych oraz sportowych odbywających się na terenie miasta oraz odgrywają znaczącą rolę w wychowaniu i kształtowaniu aktywności mieszkańców miasta, w szczególności aktywności pozaszkolnej dzieci i młodzieży. Ważnym elementem działalności jest prowadzenie zajęć wspierających rozwój dzieci i młodzieży w obszarach zainteresowań, zdolności i pogłębiania wiedzy oraz kształtowania umiejętności spędzania wolnego czasu i promowania zdrowego stylu życia.

2.6.1. Miejski Dom Kultury

Miejski Dom Kultury – zlokalizowany w centrum Miasta Radomska przy ul. Brzeźnickiej 5, jest głównym ośrodkiem życia kulturalnego i rozrywkowego w mieście.

Misją Miejskiego Domu Kultury w Radomsku jest pozyskanie i przygotowanie mieszkańców do aktywnego uczestnictwa w kulturze oraz współtworzenia jej wartości, troska o zaspokajanie potrzeb kulturalnych poprzez ich rozpoznawanie oraz inicjowanie, stymulowanie, organizowanie i wspieranie różnorodnych działań kulturalno – społecznych.

Przy MDK działa wiele kół zainteresowań, między innymi plastyczne i teatralne. W MDK działa Towarzystwo Śpiewacze im. Stanisława Moniuszki, które jest organizatorem Międzynarodowego Festiwalu Chóralnego "Wschód – Zachód – Zbliżenia".

Miejski Dom Kultury dysponuje:

- **wielofunkcyjną salą widowiskową** ze sceną o powierzchni 190 m², z 490 miejscami siedzącymi, ekranem kinowym 9x5 m na konstrukcji podwieszanej, związany elektrycznie, nagłośnieniem w systemie Dolby Digital.
- **klimatyzowaną salą katedralną** o powierzchni 130 m², z 80 miejscami siedzącymi, ekranem 3 x 2,5 m,
- **salą taneczną o powierzchni 143 m²** z 80 miejscami siedzącymi, lustrem i nagłośnieniem,
- **salą klubową** o powierzchni 122 m², z 80 miejscami siedzącymi oraz holami z możliwością wykorzystania na powierzchnię wystawową, salami do prowadzenia zajęć sekcji i zespołów min. teatralnej, plastycznej, literackiej, muzycznej i tanecznej.

Tabela 20 Działania MDK w Radomsku adresowane do dzieci i młodzieży w latach 2017-2020 (I półrocze).

Lp.	Wyszczególnienie	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r. (I półrocze)
1	2	3	4	5	6
1.	Spektakle, koncerty, projekcje filmowe, edukacje filmowe i muzyczne	113	591	672	10
1.1.	W tym liczba dzieci objętych działaniami	10 397	34 476	30 157	1 371
2.	Działania i inicjatywy rozwijające zainteresowania (zespoły taneczne, grupy teatralne, zespoły wokalne, sekcje plastyczne i inne)	21	20	20	22
2.1.	W tym liczba dzieci objętych działaniami	334	258	258	328
3.	Organizacja czasu wolnego (warsztaty, wycieczki, poranki filmowe i teatralne, wakacje w mieście, zima w mieście, turnieje, konkursy i inne)	170	197	209	55
3.1.	W tym liczba dzieci objętych działaniami	10 288	10 717	8 442	3 018
4.	Inne formy wsparcia rodzin z dziećmi, w tym sprzedaż biletów na poranki filmowe Rodzina+3	383	275	403	132

Źródło: MDK w Radomsku.

2.6.2. Miejska Biblioteka Publiczna

Miejska Biblioteka Publiczna w Radomsku

Miejska Biblioteka Publiczna mieszcząca się przy ul. Narutowicza 4, dysponuje zbiorami książek dla dzieci, młodzieży i dorosłych, prowadzi różnorodne formy działalności kulturalno-oświatowej, zajmuje się m.in. organizacją wieczorów autorskich pisarzy i poetów, wystaw grafik, ekslibrisów, lekcji bibliotecznych; prowadzi współpracę z radomszczańskimi organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami i placówkami kulturalno-oświatowymi.

Miejska Biblioteka Publiczna w Radomsku posiada cztery filie:

- ✓ Filia nr 1 mieszcząca się przy ul. Batorego 3 w Radomsku;
- ✓ Filia nr 2 mieszcząca się przy ul. Piastowska 10 w Radomsku;
- ✓ Filia nr 3 mieszcząca się przy ul. Jagiellońska 16 w Radomsku;
- ✓ Filia nr 4 mieszcząca się przy ul. Brzeźnicka 149 w Radomsku.

Biblioteka jest główną publiczną biblioteką miasta i powiatu. Służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych i informacyjnych mieszkańców miasta i powiatu, upowszechniania wiedzy i nauki, rozwojowi kultury. Swoje zadania i cele realizuje poprzez:

- ✓ Udostępnianie zbiorów bibliotecznych własnych, na miejscu w czytelnich oraz wypożyczanie na zewnątrz,
- ✓ obsługę informacyjną czytelników w zakresie informacji bibliotecznej, rzeczowej i bibliograficznej,
- ✓ udostępnianie własnych komputerowych baz danych (przewodnik bibliograficzny, bibliografię, zawartości czasopism),
- ✓ sprowadzanie książek z innych bibliotek drogą wypożyczeń międzybibliotecznych,
- ✓ umożliwianie korzystania z zasobów internetu w Punkcie Informatycznym,
- ✓ usługi reprograficzne ze zbiorów własnych i powierzonych,
- ✓ udostępnianie kaset video zawierające filmy edukacyjne, bajki dla dzieci oraz ekranizacje utworów literackich (lektury szkolne),
- ✓ wypożyczanie książek mówionych - kasety magnetofonowe zawierające nagrania utworów literackich dla dorosłych i dla dzieci,
- ✓ organizację szkoleń, praktyki dla studentów, lekcje biblioteczne,
- ✓ prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej (wystawy, spotkania, konkursy, wykłady - imprezy okolicznościowe itp.).

W ramach form organizacji czasu wolnego realizowanego przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Radomsku adresowanych do dzieci i młodzieży w 2017 roku podjęto 216 działań, liczba inicjatyw w 2018 roku wynosiła 192, w roku 2019 – 200 działań a w I półroczu 2020 podjęto 51 inicjatyw adresowanych do dzieci i młodzieży. Największa liczba działań i inicjatywy na rzecz dzieci i młodzieży w zakresie organizacji czasu wolnego podejmowana jest w okresie przerwy letniej i zimowej (wakacje w mieście, ferie zimowe). Łączna liczba dzieci objętych działaniami w zakresie organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży wynosiła 2 559 dzieci w roku 2017, 2 902 w roku 2018, 2 882 w 2019 roku i 443 dzieci i młodzieży w I półroczu 2020 roku.

Tabela 21 Działania i inicjatywy na rzecz dzieci realizowane przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Radomsku w latach 2017- 2020.

Lp	Wyszczególnienie	2017r.	2018r.	2019r.	2020r. (I półrocze)
1	2	3	4	5	6
1	Liczba działań adresowanych do dzieci i młodzieży.	469	409	420	132
	w tym: liczba dzieci objętych działaniami	15349	12363	18665	6642
2	Liczba zajęć, inicjatyw rozwijających zainteresowania dzieci i młodzieży:	253	217	220	81
	koncerty, wieczorki poetyckie, literackie	4	2	2	x
	wystawy (literackie, plastyczne, fotograficzne)	78	69	84	x
	spotkania autorskie	27	18	19	3
	wykłady, prelekcje, odczyty	12	11	6	x
	lekcje biblioteczne	24	18	25	5
	wycieczki	5	6	x	x
	głośne czytanie	40	35	25	3
	konkursy	11	12	10	6
	warsztaty	7	7	4	1
	gry i zabawy	44	37	42	15
	Festiwal Pięknego Czytania	1	1	1	x

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Miejskiej Biblioteki Publicznej w Radomsku.

Tabela 22 Organizowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży- MBP w Radomsku w latach 2017-2020.

Lp.	Wyszczególnienie	2017r.	2018r.	2019r.	2020r. (I półrocze)
1	2	3	4	5	6
1	Liczba działań i inicjatyw w zakresie organizowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	216	192	200	51
2	w tym: liczba dzieci objętych działaniami	2559	2902	2882	443
3	ferie zimowe	37	30	33	31
	majówka w bibliotece	1	1	2	x
	wakacje z biblioteką	84	81	88	x
	pasowanie na czytelnika	1	1	1	x
	Noc Bibliotek	1	1	1	x
	Mikołaj w Bibliotece	1	1	2	x
	Jarmark biblioteczny	x	x	1	x
	kiermasz książek	13	9	7	x
	głośne czytanie	42	33	33	6
	Dyskusyjny Klub Książki dla Dzieci	x	x	7	1
	gry i zabawy	x	x	7	5
	spektakle teatralne, inscenizacje	3	1	1	x
	gra terenowa	x	1	x	x
	Klubik „Moliki książkowe”, sobotnie spotkania z książką	33	31	14	7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Miejskiej Biblioteki Publicznej w Radomsku.

2.6.3. Muzeum Regionalne w Radomsku

Muzeum Regionalne w Radomsku im. Stanisława Sankowskiego – od 1970 roku ma swoją siedzibę w ratuszu mieszczącym się przy ul. Narutowicza. Muzeum dokumentuje historię i środowisko naturalne miasta i regionu, prowadzi działalność oświatową, organizuje wystawy stałe i czasowe, warsztaty teatralne dla dzieci i młodzieży z terenu miasta Radomska i nie tylko.

50-letni dorobek działania muzeum, to około 20 tysięcy zgromadzonych muzealiów eksponowanych na wystawach stałych: „Pradzieje ziemi radomszczańskiej”, „Zbiory sztuki w radomszczańskim muzeum”, „Życie wsi radomszczańskiej na przełomie XIX i XX wieku”, „Z dziejów miasta Radomska”, „W okupowanym Radomsku” i „Radomsko 1945-89. Opowieść o PRL” oraz „Gabinet Stanisława Sankowskiego”. To ponad 100 wydawnictw (katalogi, foldery, plakaty, kalendarze, pocztówki), ponad 400 wystaw czasowych i duża ilość artykułów prasowych.

W części budynku mieści się Galeria Muzeum Regionalnego w Radomsku, w której prezentowana jest sztuka współczesna - malarstwo, grafika i fotografia współczesna. Prezentowany jest tu nie tylko dorobek radomszczan w dziedzinie sztuk plastycznych.

Galeria jest także miejscem obchodów jubileuszowych lokalnych stowarzyszeń, uroczystych posiedzeń Rady Miejskiej, promocji książek. W galerii koncentruje się również działalność oświatowa muzeum.

Zagroda Tatarska

Do muzeum przynależy zabytkowa „Zagroda Tatarska” w Stobiecku Miejskim. Zagroda usytuowana jest przy ul. Częstochowskiej 9, niedaleko drogi Łódź – Katowice. Obiekt czynny głównie w okresie letnim z okazji wystaw, koncertów, warsztatów (cykliczne: pranie na tarze, kisenie kapusty) i innych imprez organizowanych przez Muzeum.

Tabela 23 Działania Muzeum adresowane do dzieci i młodzieży w latach 2017-2020 (I półrocze).

Lp.	Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020 (I półrocze)
1	2	3	4	5	6
1.	Liczba działań adresowanych do dzieci i młodzieży	84	83	79	17
2.	W tym: liczba dzieci objętych działaniami	2189	2508	2428	334

Źródło: Informacja Muzeum Regionalnego w Radomsku.

Tabela 24 Zajęcia rozwijające zainteresowania dzieci i młodzieży realizowane przez Muzeum Regionalne w radomsku w latach 2017-2020 (I półrocze).

Lp.	Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020 (I półrocze)
1	2	3	4	5	6
1.	Plastyczne	12	7	3	2
2.	Fotograficzne	2	-	3	2
3.	Lingwistyczne	1	1	2	-
4.	Wielkanocne	10	10	1	-
5.	Bożonarodzeniowe	13	-	12	-
6.	Gospodarstwa domowego	8	9	6	-
7.	Szachowe	-	-	4	-
8.	Patriotyczne	-	-	7	-
9.	Drukarstwa	-	-	-	2
10.	Edukacyjne	-	1	-	-

Źródło: Informacja Muzeum Regionalnego w Radomsku.

Do stałych form organizacyjnych realizowanych przez Muzeum Regionalne w Radomsku w ramach akcji Lato w Mieście oraz Zima w Mieście, wpisała się organizacja wycieczek dla dzieci i młodzieży w okresie ferii letnich i zimowych. W latach 2017-2020 (I półrocze) Muzeum było organizatorem 10 wycieczek, w tym do Wrocławia, Nieborowa, Wieliczki, Torunia, Pszczyny, Oblęgorka, Łodzi, Sandomierza, Rogalina, Częstochowy.

W ramach działalności oświatowej Muzeum w latach 2017-2020 (I półrocze) zorganizowane zostały lekcje muzealne, w tym: Życie i działalność partyzancka kpt. Stanisława Sojczyńskiego „Warszyca”, Wrzesień 1939 na ziemi radomszczańskiej, W okupowanym Radomsku, Radomsko w czasie I i II wojny światowej, Z Kinemą w tle -

życie kulturalne miasta na przełomie XIX i XX w, Zabytki powiatu radomszczańskiego, Dziedzictwo kulturowe - historia utworzenia Zagrody Tatarskiej, Zwyczaje i obrzędy wielkanocne i bożonarodzeniowe wsi radomszczańskiej, Wstępne wiadomości o archeologii i rodzajach wykopalisk. Liczbę uczestników korzystających z wyszczególnionych form działalności przedstawia poniższa tabela.

Tabela 25 Lekcje muzealne i wycieczki organizowane przez Muzeum w latach 2017-2020 (I półrocze).

Lp.	Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020 (I półrocze)
1	2	3	4	5	6
1.	Liczba przeprowadzonych lekcji muzealnych	27	43	23	6
2.	Liczba słuchaczy lekcji muzealnych	668	1135	538	114
3.	Liczba wycieczek	2	3	4	1
4.	Liczba uczestników wycieczek ²	107	115	171	27

Źródło: Informacja Muzeum Regionalnego w Radomsku.

Muzeum Regionalne jest również organizatorem licznych konkursów wiedzy i plastycznych, warsztatów, wystaw interaktywnych, imprez rodzinnych, rodzinnych warsztatów plastycznych, koncertów, wykładów i spotkań.

2.6.4. Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji realizuje zadania miasta z zakresu tworzenia i udostępniania bazy sportowej oraz rekreacyjnej, organizowanie zawodów, imprez sportowych a także organizowanie imprez rekreacyjnych na rzecz mieszkańców miasta. Do podstawowych zadań MOSiR należy organizowanie działalności w dziedzinie rekreacji ruchowej,

oraz tworzenie odpowiednich warunków materialno – technicznych dla jej rozwoju. Bazę MOSiR stanowią: kryta pływalnia, siłownia, solarium, sauna, korty tenisowe.

Tabela 26 Obiekty sportowe MOSiR w Radomsku.

Lp.	Lokalizacja	Zasoby MOSiR
1	2	3
1.	Leszka Czarnego	Siedziba główna MOSiR Radomsko Kryta pływalnia Korty tenisowe Siłownia Skate Park
2.	Brzeźnicka	Stadion miejski Sala konferencyjna Trybuny Zaplecze sportowe
3.	Kościuszki	Boisko piłkarskie Badminton Tenis stołowy

² Liczba uczestników wycieczek stanowi sumę wszystkich osób uczestniczących w danym roku.

Lp. 1	Lokalizacja 2	Zasoby MOSiR 3
		Gry logiczne Łucznictwo Strzelectwo pneumatyczne
4.	Rolna - Orlik	Boisko piłkarskie Boisko do koszykówki Boisko do siatkówki Bieżnia sportowa Skoki w wzwyż Skoki w dal
5.	Bartodzieje	Boisko piłkarskie
6.	Miła	Boisko piłkarskie Plac zabaw
7.	Grodzka	Plac zabaw Boisko do koszykówki
8.	Wielorybek	Plac zabaw Boisko trawiaste Boisko lekkoatletyczne
9.	11 Listopada - PSP7	Boisko wielokunkcyjne Boisko trawiaste Bieżnia lekkoatletyczna
10.	Chabrowa	Teżnia solankowa

Źródło: <http://www.mosir.superstronywww.pl/strona.21.obiekty.sportowe.mosir.radomsko.html>

- ✓ **Siłownia.** Na terenie Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji przy ul. Leszka Czarnego, znajduje się siłownia Relax, czynna przez 7 dni w tygodniu (pon.-pt.: 9.00 - 21.00; sobota: 9.00 - 20.00, niedziela: 14.00 - 20.00). Obiekt wyposażony jest w profesjonalny sprzęt do ćwiczeń firmy HES, z którego mogą korzystać osoby w każdym wieku chcące poprawić swoją sprawność fizyczną oraz sylwetkę.
- ✓ **Tenis ziemny.** Na kortach w okresie wiosenno-letnim prowadzone są zajęcia dla dzieci i młodzieży. W okresie jesienno-zimowym zajęcia odbywają się na hali sportowej oraz w szkołach podstawowych i gimnazjalnych. Ośrodek zapewnia również wynajem wszelkiego rodzaju sprzętu.
- ✓ **Kryta pływalnia.** Z krytej pływalni korzystają osoby w każdym wieku. Na obiekcie MOSiR trenują zawodnicy UKS Wiking, którzy uprawiają pływanie oraz pięciobój nowoczesny. Zawodnicy startują w zawodach ogólnopolskich i międzynarodowych. Naukę pływania oraz gimnastyka korekcyjną w wodzie prowadzą też szkoły pływackie. Na obiekcie znajduje się sauna, z której można korzystać w godzinach popołudniowych. MOSiR umożliwia korzystanie z nauki pływania oraz zajęć Aqua Aerobiku i Aqua Dance.
- ✓ **Bieganie.** MOSiR jest organizatorem trzech wspaniałych cyklicznych imprez biegowych. W biegach tych udział biorą uczniowie Radomszczańskich szkół Podstawowych, gimnazjalnych I ponadgimnazjalnych (Radomszczański bieg uliczny, Radomszczański bieg wiosenny, Radomszczański bieg niepodległości).
- ✓ W zależności od kategori wiekowych, uczestnicy mają do pokonania różne dystanse.
- ✓ **Rowery.** W sezonie wiosenno-letnim organizowany jest cykl zajęć rekreacyjnych, przeznaczonych dla miłośników rajdów rowerowych.
- ✓ **Liczne imprezy coroczne, m.in.:** Akcja Zima w Mieście i Lato w Mieście, Liga Siatkówki, Halowe Mistrzostwa Piątek Piłkarskich, Radomszczański Klub Badmintona, Nocny Maraton Pływacki, Turnieje Piłki Nożnej, Zawody Siłaczy Crossfit, Tenisowy Puchar Jesieni, Biegi na Orientację, Biegi Uliczne, Mikołajki na Basenie, MikołFerie z Mapą i Kompasem - Biała Stopa, Gala Sportów Walki, Turnieje Międzyszkolne, Klub Rowerowy Czas na Rower. Cykl Rekreacyjny Rajdów Rowerowych, Tenisowe Turnieje Ogólnopolskie, Turniej Piłki Nożnej, Sprawni jak Żołnierze - Strzelnica ul. Piaskowa, Zajęcia Survival z Mosirem, Spartakiada

Przedszkolaka, Tour de Radomsko - Rajd Rowerowy Akcja Charytatywna, Radomszczański Festiwal Rowerowy, Babie Lato - Rajd Rowerowy Piknik Sportowo - Rekreacyjny.

Miasto Radomsko postawiło na rozwój infrastruktury sportowej, m.in. powstają boiska lekkoatletyczne oraz nowy kompleks basenów.

Do stałych imprez kulturalnych na terenie Miasta Radomska wpisały się:

- **Radomszczańskie Dni Rodziny** organizowane przez Miasto Radomsko oraz Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana”, przy współpracy m.in. samorządowych instytucji kultury (MDK, MBP, Muzeum Regionalne), szkół i przedszkoli oraz stowarzyszeń i fundacji. Głównym przesłaniem Radomszczańskich Dni Rodziny jest ukazanie największej wartości jaką jest rodzina oraz promowanie rodziny zdrowej i trzeźwej. Program Radomszczańskich Dni Rodziny obejmuje różnorodne akcje, działania, wystawy, konkursy, wykłady, festyny rodzinne, koncerty i spotkania o charakterze religijnym, kulturalnym i trzeźwościowym;
- organizowane w czerwcu „**Dni Radomska**”, w czasie których radomszczanie uczestniczą w koncertach z udziałem gwiazd, oglądają różnego rodzaju wystawy, wernisaże, pokazy mody, odwiedzają kiermasze książek. Dni Radomska stanowią również okazję dla przedsiębiorców z terenu miasta i powiatu do promowania swoich firm;
- **Festiwal „Różewicz Open Festiwal”** poświęcony życiu i twórczości Braci Różewiczów – Janusza, Tadeusza i Stanisława. Stałym elementem festiwalu są m.in. spektakle teatralne, projekcje filmów, wystawy plakatów, warsztaty teatralne, konkurs poetycki oraz spotkania ze znakomitymi osobami.

Obok wyszczególnionych powyżej imprez kulturalnych do stałych form wpisały się: Senioralia wraz z wydarzeniami towarzyszącymi dedykowanymi seniorom i symbolicznym przekazaniem Kluczy do Miasta, miejskie obchody Dnia Dziecka również połączone z symbolicznym przekazaniem Kluczy do Miasta, Wigilia miejska z jarmarkiem, Dni Kultury Żydowskiej, Dni Kultury Chrześcijańskiej, Ogólnopolski Harcerski Festiwal Artystyczny „Opal”, Akcje - „Lato w mieście”, „Zima w mieście”, oraz szereg uroczystości rocznicowych, których głównymi organizatorami są samorządowe instytucje kultury oraz lokalne stowarzyszenia i fundacje.

2.7. Ochrona zdrowia

2.7.1. Podstawowa i specjalistyczna opieka medyczna

Podstawowa opieka medyczna na terenie miasta sprawowana jest przez zakłady opieki zdrowotnej. Na podstawie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, wszyscy mieszkańcy mają zapewniony jednakowy dostęp do placówek opieki zdrowotnej.

Podstawową i specjalistyczną opiekę zdrowotną na terenie Miasta Radomska zapewniają wyszczególnione poniżej w części tabelarycznej placówki służby zdrowia.

Tabela 27 wykaz placówek świadczących podstawową i specjalistyczną opiekę zdrowotną na terenie miasta.

Poradnie / Gabinety podstawowej opieki zdrowotnej POZ		
1.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Promed” ul. Miła 5, 97-500 Radomsko	Poradnia (Gabinet) Położnej Środowiskowej – Rodzinnej Pielęgniarki Środowiskowej – Rodzinnej Poradnia (Gabinet) Lekarza POZ
2.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Zakład Usług Medycznych "Medifarm" ul. Armii Krajowej 32, 97-500 Radomsko	Poradnia (Gabinet) Lekarza POZ Poradnia (Gabinet) Pielęgniarki Środowiskowej - Rodzinnej
3.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Medax" ul. Mickiewicza 29, 97-500 Radomsko	Poradnia (Gabinet) Lekarza POZ Poradnia (Gabinet) Pielęgniarki Środowiskowej – Rodzinnej Poradnia (Gabinet) Położnej Środowiskowej - Rodzinnej
4.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska "Medyk" ul. Batorego 3, 97-500 Radomsko ul. Fredry 12, 97-500 Radomsko	Poradnia (Gabinet) Lekarza POZ Poradnia (Gabinet) Pielęgniarki Środowiskowej – Rodzinnej Poradnia (Gabinet) Położnej Środowiskowej - Rodzinnej
5.	Przychodnia Zdrowia w Radomsku ul. Armii Krajowej 34, 97-500 Radomsko	Poradnia (Gabinet) Lekarza POZ Poradnia (Gabinet) Pielęgniarki Środowiskowej – Rodzinnej Poradnia (Gabinet) Położnej Środowiskowej - Rodzinnej
6.	Przychodnia Zdrowia w Radomsku ul. Przedborska 39/41, 97-500 Radomsko	Poradnia (Gabinet) Lekarza POZ Poradnia (Gabinet) Pielęgniarki Środowiskowej – Rodzinnej Poradnia (Gabinet) Położnej Środowiskowej - Rodzinnej
Poradnie specjalistyczne		
1.	NIEPUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ "PROMED" ul. Miła 5, 97-500 Radomsko	Poradnia Kardiologiczna Poradnia Okulistyczna Poradnia Neurologiczna Poradnia Endokrynologiczna Poradnia Reumatologiczna Poradnia Alergologiczna Poradnia Rehabilitacyjna Rehabilitacja Medyczna Poradnia Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu Poradnia Otolaryngologiczna Poradnia Gruźlicy i Chorób Płuc
2.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej - Poradnia Okulistyczna ul. Sienkiewicza 4, 97-500 Radomsko	Poradnia Okulistyczna
3.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Zakład Usług Medycznych "Medifarm" ul. Armii Krajowej 32, 97-500 Radomsko	Poradnia Okulistyczna Poradnia Ginekologiczno-Położnicza
4.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "DERM i MED" ul. Batorego 3, 97-500 Radomsko	Poradnia Dermatologiczna
5.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Medax"	Poradnia Okulistyczna Poradnia Rehabilitacyjna Dział (Pracownia) Fizjoterapii

	ul. Mickiewicza 29, 97-500 Radomsko	Poradnia Stomatologiczna
6.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska "Medyk" ul. Batorego 3, 97-500 Radomsko	Poradnia Rehabilitacyjna Poradnia Logopedyczna Poradnia Medycyny Paliatywnej Dział (Pracownia) Fizjoterapii Hospicjum domowe
7.	Przedsiębiorstwo Usług Medycznych Cogito ul. Krasickiego 78, 97-500 Radomsko	Oddział Dzienny Psychiatryczny Poradnia Leczenia Uzależnień Poradnia Zdrowia Psychicznego Oddział dzienny terapii uzależnienia od alkoholu
8.	Przychodnia Zdrowia w Radomsku SPZOZ PRO FAMILIA ul. Armii Krajowej 34, 97-500 Radomsko	Poradnia Neurologiczna Poradnia Endokrynologiczna Poradnia Alergologiczna Poradnia Kardiologiczna Poradnia Neurologiczna Dla Dzieci Poradnia Dermatologiczna
9.	Specjalistyczny Gabinet Lekarski Pediatria-Pulmonologia- Alergologia ul. Fabianiego 7, 97-500 Radomsko	Poradnia Alergologiczna
10.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej PORADNIA OKULISTYCZNA ul. Sienkiewicza 4, 97-500 Radomsko	Poradnia Okulistyczna
11.	Szpital Powiatowy w Radomsku ul. Jagiellońska 36, 97-500 Radomsko	Poradnia Rehabilitacyjna Dział Fizjoterapii Oddział Dzienny Rehabilitacji Poradnia Gastroenterologiczna Poradnia Diabetologiczna Poradnia Kardiologiczna Poradnia Reumatologiczna Poradnia Okulistyczna z Gabinetem Zabiegowym Poradnia Neurologiczna Poradnia Pulmonologiczna Poradnia Otolaryngologiczna Poradnia Dermatologiczna Poradnia Chirurgii Ogólnej z Gabinetem Zabiegowym Poradnia Chirurgii Urazowo - Ortopedycznej z Gabinetem Zabiegowym i Gipsownią Poradnia Pieluszkarska Poradnia Urologiczna Poradnia Endokrynologiczna Poradnia Onkologiczna Poradnia Hepatologiczna Poradnia Logopedyczna Poradnia Ginekologiczno – Położnicza Oddział Dzienny Rehabilitacji Kardiologicznej Poradnia Zdrowia Psychicznego Poradnia Leczenia Uzależnień

Źródło: Opracowanie własne na podstawie NFZ województwa łódzkiego - ZIP (Zintegrowany Informator Pacjenta).

Nocną i świąteczną pomoc w POZ na terenie miasta zapewnia Szpital Powiatowy w Radomsku, ul. Jagiellońska 36.

Tabela 28 Podstawowa opieka zdrowotna - porady.

Lp.	Nazwa	Porady ogółem		
		2017	2018	2019
1	2	3	4	5
1.	Powiat radomszczański	611 447	595 543	599 235
2.	Radomsko (1)	354 928	356 833	362 101

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych.

Tabela 29 Apteki ogólnodostępne.

Lp.	Nazwa	apteki			mgr farmacji		
		2017	2018	2019	2017	2018	2019
		[ob.]	[ob.]	[ob.]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Powiat radomszczański	35	36	32	66	64	56
2.	Radomsko (1)	22	21	19	40	40	35

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych.

Na terenie miasta funkcjonują wyszczególnione poniżej apteki.

Tabela 30 Wykaz aptek.

Lp.	Wyszczególnienie	Dane teleadresowe
1.	Apteka	ul. Jagiellońska 36
2.	Apteka Codzienna Drive	ul. Piastowska 17
3.	Apteka Dbam o Zdrowie	ul. Prymasa Wyszyńskiego 2/6
4.	Apteka Dr Max	ul. Jagiellońska 8
5.	Apteka Dr. MAX	ul. Żeromskiego 1
6.	Apteka Gemini	ul. Armii Krajowej 32
7.	Apteka Kwiaty Polskie	ul. Armii Krajowej 9
8.	Apteka Medica	ul. Przedborska 29
9.	Apteka Medica 2	ul. Brzeźnicka 41
10.	Apteka Miła	ul. Miła 5
11.	Apteka Piastowska	ul. Piastowska 20 D
12.	Apteka Prima	ul. Leszka Czarnego 6
13.	Apteka Sowa	ul. Armii Krajowej 34
14.	Apteka Wrzosowa	ul. Brzeźnicka 63-65
15.	APTEKA WSPÓLNA	ul. Metalurgii 2
16.	Apteka Zdrowie	ul. Mickiewicza 16
17.	Apteka z Uśmiechem	ul. Przedborska 47
18.	Apteki Burchacińscy wejdź po zdrowie!	ul. Sierakowskiego 11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie NFZ województwa łódzkiego - ZIP (Zintegrowany Informator Pacjenta).

Wzrost udziału osób starszych w łącznej liczbie mieszkańców miasta stanowi odzwierciedlenie tendencji wojewódzkiej, krajowej i europejskiej, określanej mianem starzejącego się społeczeństwa. Wzrost liczby seniorów determinuje zapotrzebowanie na określone świadczenia zdrowotne i pielęgnacyjne. Prognozy wskazują, na stałą tendencję wzrostową w tym zakresie.

Analiza danych wskazuje na konieczność projektowania i rozwoju infrastruktury socjalnej- opiekuńczej i pielęgnacyjnej, zarówno dziennej jak i całodobowej. Przewidywać należy, iż nastąpi wzrost liczby osób chorych, niepełnosprawnych wymagających kompleksowej opieki i pielęgnacji warunkowanych zarówno określoną sytuacją zdrowotną

jak i trudną sytuacją socjalną. Sukcesywnie wzrasta liczba osób wymagających całodobowych świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych w zakładach opieki długoterminowej, zakładach opiekuńczo-leczniczych, zakładach pielęgnacyjno-opiekuńczych oraz domach pomocy społecznej.

Tabela 31 Stacjonarne zakłady opieki długoterminowej i paliatywno-hospicyjnej, Oddziały opieki paliatywnej.

Nazwa	Ogółem			Łóżka stan w dniu 31.12			Pacjenci		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[-]	[-]	[-]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
1	2	2	4	5	6	7	8	9	10
ŁÓDZKIE	6	1	1	111	21	21	1 934	468	421

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych.

Tabela 32 Zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze województwa łódzkiego w latach 2017-2019.

Nazwa	ogółem			łożka stan w dniu 31.12			pacjenci		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[-]	[-]	[-]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Zakłady opiekuńczo-lecznicze	27	27	28	1 652	1 719	1 738	3 567	3 628	3 627
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze	8	9	13	232	282	408	633	695	852

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych.

Tabela 33 Stacjonarne zakłady opieki zdrowotnej - wskaźniki.

Wyszczególnienie	Łóżka w hospicjach, zakładach opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych na 100 tys. ludności		
	2017	2018	2019
1	2	3	4
ŁÓDZKIE	76,5	82,0	89,3

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych.

2.7.2. Orzeczenia o niepełnosprawności

Ważnym wskaźnikiem zdrowia populacji jest odsetek osób niepełnosprawnych.

Analiza danych w zakresie orzeczeń o niepełnosprawności, osób powyżej 16 roku życia w latach 2017-2020 (I półrocze) wskazuje, iż dominującymi przyczynami wydawanych orzeczeń są schorzenia narządu ruchu, choroby układu oddechowego i krążenia oraz choroby neurologiczne.

W 2017 roku łączna liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności z powodu **schorzeń narządu ruchu** wynosiła 627 orzeczeń, w 2018 roku 696 orzeczeń, w 2019 roku 785 orzeczeń i w I połowie 2020 roku 316 orzeczeń.

W 2017 roku łączna liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności z powodu **chorób układu oddechowego i krążenia** wynosiła 423 orzeczenia, w 2018 roku 403 orzeczenia, w 2019 roku 549 orzeczeń i w I półroczu 2020 roku - 206 orzeczeń.

W 2017 roku łączna liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności z powodu **chorób neurologicznych** wynosiła 374 orzeczenia, w 2018 roku 412 orzeczeń, w 2019 roku 463 orzeczenia i 187 orzeczeń w I półroczu 2020 roku.

Na uwagę zasługuje liczba orzeczeń związanych z występowaniem **chorób psychicznych**. W poszczególnych latach liczba wydawanych orzeczeń w związku z chorobami psychicznymi wynosiła odpowiednio: w 2017 roku - 298 orzeczeń, w 2018 roku - 282 orzeczenia, w 2019 roku - 303 orzeczenia, w I połowie 2020 roku - 159 orzeczeń.

Pełen zakres orzeczeń Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Radomsku w latach 2017-2020 I półrocze (osoby powyżej 16 roku życia) przedstawiono w poniższych zestawieniach tabelarycznych z uwzględnieniem orzekanych stopni niepełnosprawności.

Tabela 34 Orzeczenia Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Radomsku w 2017 roku - osoby powyżej 16 roku życia.

Lp	Przyczyny niepełnosprawności	2017 rok					
		Stopień niepełnosprawności					
		znaczny		umiarkowany		lekki	
		Ogółem powiat	Miasto Radomsko	Ogółem powiat	Miasto Radomsko	Ogółem powiat	Miasto Radomsko
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Upośledzenie umysłowe	11	5	22	7	6	2
2.	Choroby psychiczne	130	71	293	177	72	50
3.	Zaburzenia głosu, mowy, choroby słuchu	7	3	37	21	31	19
4.	Choroby narządu wzroku	26	11	32	15	15	7
5.	Schorzenia narządu ruchu	311	154	737	401	118	72
6.	Epilepsja	28	14	81	46	3	1
7.	Choroby układu oddechowego i krążenia	264	140	441	236	74	47
8.	Choroby układu pokarmowego	53	20	53	32	12	6
9.	Choroby układu moczowo-płciowego	67	37	34	14	6	4
10.	Choroby neurologiczne	325	144	383	215	25	15
11.	Całościowe zaburzenia rozwojowe	9	4	1	0	0	0
12.	Inne	141	65	248	134	35	20
13.	Razem	1372	668	2362	1298	397	243

Uwagi: Tabela zawiera liczbę kodów przyczyny niepełnosprawności zawartych w orzeczeniach. Liczba orzeczeń wydanych we wskazanym okresie dla mieszkańców powiatu wynosi 2795. Liczba wydanych orzeczeń różni się od liczby kodów przyczyny niepełnosprawności zawartych w orzeczeniach ze względu na fakt, iż jedno orzeczenie może zawierać od 1 do 3 kodów.

Tabela 35 Orzeczenia Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Radomsku w 2018 roku - osoby powyżej 16 roku życia.

Lp.	Przyczyny niepełnosprawności	2018 rok					
		Stopień niepełnosprawności					
		znaczny		umiarkowany		lekki	
		Ogółem powiat	Miasto Radomsko	Ogółem powiat	Miasto Radomsko	Ogółem powiat	Miasto Radomsko
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Upośledzenie umysłowe	23	7	10	3	3	2
2.	Choroby psychiczne	155	72	285	166	80	44
3.	Zaburzenia głosu, mowy, choroby słuchu	8	7	38	24	41	16
4.	Choroby narządu wzroku	17	7	27	17	25	11
5.	Schorzenia narządu ruchu	356	180	754	429	156	87
6.	Epilepsja	32	17	72	46	9	3
7.	Choroby układu oddechowego i krążenia	274	148	386	200	117	55
8.	Choroby układu pokarmowego	57	28	59	32	21	12
9.	Choroby układu moczowo-płciowego	63	30	37	15	11	3
10.	Choroby neurologiczne	401	182	348	202	45	28
11.	Całościowe zaburzenia rozwojowe	5	3	0	0	1	0
12.	Inne	133	62	201	109	52	24
13.	Razem	1524	743	2217	1243	561	285

Uwagi: Tabela zawiera liczbę kodów przyczyny niepełnosprawności zawartych w orzeczeniach. Liczba orzeczeń wydanych we wskazanym okresie dla mieszkańców powiatu wynosi **2906**. Liczba wydanych orzeczeń różni się od liczby kodów przyczyny niepełnosprawności zawartych w orzeczeniach ze względu na fakt, iż jedno orzeczenie może zawierać od 1 do 3 kodów.

Tabela 36 Orzeczenia Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Radomsku w 2019 roku - osoby powyżej 16 roku życia.

Lp.	Przyczyny niepełnosprawności	2019 rok					
		Stopień niepełnosprawności					
		znaczny		umiarkowany		lekki	
		Ogółem powiat	Miasto Radomsko	Ogółem powiat	Miasto Radomsko	Ogółem powiat	Miasto Radomsko
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Upośledzenie umysłowe	11	3	8	5	0	0
2.	Choroby psychiczne	164	84	306	185	62	34
3.	Zaburzenia głosu, mowy, choroby słuchu	14	8	42	21	38	13
4.	Choroby narządu wzroku	35	16	26	10	29	9
5.	Schorzenia narządu ruchu	465	224	907	469	157	92
6.	Epilepsja	19	12	70	36	3	1
7.	Choroby układu oddechowego i krążenia	419	199	560	284	115	66
8.	Choroby układu pokarmowego	77	38	55	28	23	14
9.	Choroby układu moczowo-płciowego	89	43	48	31	9	4
10.	Choroby neurologiczne	436	208	385	231	38	24
11.	Całościowe zaburzenia rozwojowe	6	2	3	2	1	1
12.	Inne	181	88	264	144	40	18
13.	Razem	1916	925	2674	1446	515	276

Uwagi: Tabela zawiera liczbę kodów przyczyny niepełnosprawności zawartych w orzeczeniach. Liczba orzeczeń wydanych we wskazanym okresie dla mieszkańców powiatu wynosi **3192**. Liczba wydanych orzeczeń różni się od liczby kodów przyczyny niepełnosprawności zawartych w orzeczeniach ze względu na fakt, iż jedno orzeczenie może zawierać od 1 do 3 kodów.

Tabela 37 Orzeczenia Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Radomsku w 2020 roku (I półrocze) - osoby powyżej 16 roku życia.

Lp.	Przyczyny niepełnosprawności	2020 rok (I półrocze)					
		Stopień niepełnosprawności					
		znaczny		umiarkowany		lekki	
		Ogółem powiat	Miasto Radomsko	Ogółem powiat	Miasto Radomsko	Ogółem powiat	Miasto Radomsko
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Upośledzenie umysłowe	4	2	2	2	2	1
2.	Choroby psychiczne	81	37	168	109	24	13
3.	Zaburzenia głosu, mowy, choroby słuchu	8	3	16	11	12	10
4.	Choroby narządu wzroku	13	8	14	9	8	2
5.	Schorzenia narządu ruchu	176	74	354	226	46	16
6.	Epilepsja	10	5	22	14	1	0
7.	Choroby układu oddechowego i krążenia	173	75	196	116	28	15
8.	Choroby układu pokarmowego	35	24	22	10	3	3
9.	Choroby układu moczowo-płciowego	53	31	19	17	0	0
10.	Choroby neurologiczne	172	79	162	97	19	11
11.	Całościowe zaburzenia rozwojowe	2	1	1	0	1	0
12.	Inne	80	37	112	68	15	6
13.	Razem	807	376	1088	679	159	77

Uwagi. Tabela zawiera liczbę kodów przyczyny niepełnosprawności zawartych w orzeczeniach. Liczba orzeczeń wydanych we wskazanym okresie dla mieszkańców powiatu wynosi **1306**. Liczba wydanych orzeczeń różni się od liczby kodów przyczyny niepełnosprawności zawartych w orzeczeniach ze względu na fakt, iż jedno orzeczenie może zawierać od 1 do 3 kodów.

Liczba orzeczeń wydanych dla mieszkańców powiatu dla osób poniżej 16 roku życia w poszczególnych latach kształtowała się następująco:

- w 2017r. -214 orzeczeń;
- w 2018r. -243 orzeczeń;
- w 2019r. - 234 orzeczeń;
- w I półrocze 2020r. - 109 orzeczeń.

Analiza danych w zakresie orzeczeń o niepełnosprawności, osób poniżej 16 roku życia w latach 2017-2020 (I półrocze) wskazuje, iż dominującymi przyczynami wydawanych orzeczeń są całościowe zaburzenia rozwojowe, choroby układu oddechowego i krążenia, schorzenia narządu ruchu oraz choroby neurologiczne i choroby psychiczne.

Liczba orzeczeń warunkowanych **całościowymi zaburzeniami rozwojowymi** wynosiła odpowiednio: w 2017 roku- 23, w 2018 roku - 26, w 2019 roku - 31, w I półroczu 2020 roku - 14 orzeczeń.

W 2017 roku łączna liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności z powodu **schorzeń narządu ruchu** wynosiła 11 orzeczeń, w 2018 roku 15 orzeczeń, w 2019 roku 17 orzeczeń i w I połowie 2020 roku 4 orzeczenia.

W 2017 roku łączna liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności z powodu **chorób układu oddechowego i krążenia** wynosiła 17 orzeczeń, w 2018 roku 14 orzeczeń, w 2019 roku 14 orzeczeń i w I półroczu 2020 roku - 7 orzeczeń.

W 2017 roku łączna liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności z powodu **chorób neurologicznych** wynosiła 8 orzeczeń, w 2018 roku 14 orzeczeń, w 2019 roku 10 orzeczeń i 6 orzeczeń w I półroczu 2020 roku.

Tabela 38 Orzeczenia Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Radomsku - osoby poniżej 16 roku życia.

Lp.	Przyczyny niepełnosprawności	2017 rok		2018 rok		2019 rok		I półrocze 2020r.	
		Ogółem powiat	Miasto Radomsko	Ogółem powiat	Miasto Radomsko	Ogółem powiat	Miasto Radomsko	Ogółem powiat	Miasto Radomsko
1.	Upośledzenie umysłowe	2	1	0	0	5	3	7	2
2.	Choroby psychiczne	13	8	10	6	11	7	2	2
3.	Zaburzenia głosu, mowy, choroby słuchu	12	8	14	8	16	7	6	4
4.	Choroby narządu wzroku	6	2	11	4	6	3	6	3
5.	Schorzenia narządu ruchu	33	11	38	15	39	17	12	4
6.	Epilepsja	12	3	15	5	13	5	6	3
7.	Choroby układu oddechowego i krążenia	30	17	34	14	27	14	13	7
8.	Choroby układu pokarmowego	7	2	8	6	9	3	6	3
9.	Choroby układu moczowo-płciowego	4	1	6	2	5	1	1	0
10.	Choroby neurologiczne	31	8	38	14	26	10	18	6
11.	Całościowe zaburzenia rozwojowe	46	23	57	26	61	31	28	14
12.	Inne	43	17	44	17	53	19	18	5
13.	Razem	239	101	275	117	271	120	123	53

Uwagi. Tabela zawiera liczbę kodów przyczyny niepełnosprawności zawartych w orzeczeniach. Liczba orzeczeń wydanych dla mieszkańców powiatu wynosi 2017r. - **214**, 2018r. - **243**, 2019r. - **234**, I półrocze 2020r. - **109**. Liczba wydanych orzeczeń różni się od liczby kodów przyczyny niepełnosprawności zawartych w orzeczeniach ze względu na fakt, iż jedno orzeczenie może zawierać od 1 do 3 kodów.

2.8. Bezpieczeństwo publiczne

Instytucjami zapewniającymi ochronę życia, zdrowia oraz mienia mieszkańców miasta Radomska, są:

- Komenda Powiatowa Policji w Radomsku
- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej
- Sąd Rejonowy w Radomsku
- Prokuratura Rejonowa w Radomsku

Jednym z głównych zadań wskazanych powyżej jednostek, w szczególności Komendy Powiatowej Policji jest podejmowanie działań w kierunku ochrony bezpieczeństwa oraz utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego. Do podstawowych zadań Policji należą m.in.:

1. ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra;
2. ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zapewnienie spokoju w miejscach publicznych oraz w środkach publicznego transportu i komunikacji

publicznej, w ruchu drogowym i na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania;

3. inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi;
4. wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców;
5. kontrola przestrzegania przepisów porządkowych i administracyjnych związanych z działalnością publiczną lub obowiązujących w miejscach publicznych.

Tabela 39 Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w latach 2017-2019. Powiat radomszczański.

Lp.	wyszczególnienie	2017	2018	2019
1	2	3	4	5
1.	Ogółem	1 988	2 298	1 881
2.	ogółem, Polska = 100 (%)	0,3	0,3	0,2
3.	o charakterze kryminalnym	1 095	1 478	1 212
4.	o charakterze gospodarczym	479	493	306
5.	przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji - drogowe	323	243	265
6.	przeciwko życiu i zdrowiu	68	63	60
7.	przeciwko mieniu	920	1 121	734
8.	przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności razem	123	92	77
9.	przeciwko rodzinie i opiece	203	404	319
10.	przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji razem	334	256	297

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS - Bank Danych Lokalnych.

Tabela 40 Przestępstwa w przekroju lat 2017-2020 (I półrocze).

Lp.	Wyszczególnienie	2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok (I półrocze)	Razem
1	2	3	4	5	6	7
1.	Przestępstwa	2162	2408	1926	1140	7636
2.	Przestępstwa kryminalne	1243	1539	1249	651	4682
3.	Przestępczość nieletnich	64	42	39	41	186

Źródło: KPP w Radomsku.

W 2017 roku Komenda Powiatowa Policji w Radomsku podjęła 254 działania i programy adresowane do dzieci i młodzieży w zakresie profilaktyki oraz propagowania zdrowego i aktywnego stylu życia. Ponadto podejmowała 13 działań w celu przeciwdziałania przestępczości i uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży. Działania te obejmowały tematykę: bezpiecznych wakacji, zagrożeń internetowych, bezpieczeństwa w ruchu drogowym, używek czy też działań prewencyjnych. Komenda Powiatowa Policji w Radomsku zorganizowała 254 pogadanki edukacyjne i informacyjne w szkołach i przedszkolach.

W roku 2018 Komenda Powiatowa Policji w Radomsku podjęła więcej niż w roku 2017 działań i programów adresowanych do dzieci i młodzieży w zakresie profilaktyki oraz propagowania zdrowego i aktywnego stylu życia, pogadań edukacyjnych i informacyjnych (327).

W 2019 roku Komenda Powiatowa Policji w Radomsku podjęła 271 działań i programy adresowane do dzieci i młodzieży w zakresie profilaktyki oraz propagowania

zdrowego i aktywnego stylu życia. Ponadto podjęła 12 działań w celu przeciwdziałania przestępczości i uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży oraz zorganizowała 271 pogadań edukacyjnych i informacyjnych np. w szkołach i przedszkolach.

W I półroczu 2020 roku Komenda Powiatowa Policji w Radomsku podjęła 43 działania i programy adresowane do dzieci i młodzieży w zakresie profilaktyki oraz propagowania zdrowego i aktywnego stylu życia, 6 działań w celu przeciwdziałania przestępczości i uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży oraz 43 pogadanki edukacyjne i informacyjne w szkołach i przedszkolach.

Ponadto Komenda Powiatowa Policji w Radomsku na przełomie lat 2017 – 2020 (I półrocze) na rzecz wsparcia dzieci i młodzieży podejmowała takie czynności i działania jak: wsparcie pedagogiczne dla rodziców i dzieci – rozmowy profilaktyczno – ostrzegawcze w zakresie przejawów demoralizacji, pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych – rozmowy profilaktyczno – ostrzegawcze, wdrażała procedurę "Niebieskie Karty" w sytuacjach podejrzenia stosowania przemocy przez członka rodziny oraz podejmowała rozmowy profilaktyczne w stosunku do ofiar przemocy domowej jak i sprawców przemocy domowej, współpracowała z: prokuraturą, sądem, ośrodkiem pomocy społecznej, służbą zdrowia, placówkami oświatowymi w celu zwiększenia dostępu do specjalistycznego wsparcia dla ofiar przemocy, Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej w ramach pełnionych nadzorów nad rodzinami, podejmowała interwencje domowe, organizowała lokalne festyny i pikniki prezentujące sposoby bezpiecznych zachowań, udzielała pomocy merytorycznej dotyczącej instytucji pomocowych dla rodzin z przemocą domową, nadzorowała sytuację rodziny dotkniętą przemocą domową. Szczegółowe dane przedstawia tabela nr 43.

Tabela 41 Przeszypstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w latach 2017-2019 na 100 tys. mieszkańców. Powiat radomszczański.

Lp.	Wyszczególnienie	2017	2018	2019
1	2	3	4	5
1.	przeszypstwa stwierdzone przez Policję ogółem	17,44	20,24	16,65
2.	przeszypstwa stwierdzone przez Policję o charakterze kryminalnym	9,61	13,02	10,73
3.	przeszypstwa stwierdzone przez Policję o charakterze gospodarczym	4,2	4,34	2,71
4.	przeszypstwa stwierdzone przez Policję drogowe	2,83	2,14	2,35
5.	przeszypstwa stwierdzone przez Policję przeciwko życiu i zdrowiu	0,6	0,55	0,53
6.	przeszypstwa stwierdzone przez Policję przeciwko mieniu	8,07	9,87	6,5
7.	przeszypstwa stwierdzone przez Policję przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności	1,08	0,81	0,68
8.	przeszypstwa stwierdzone przez Policję przeciwko rodzinie i opiece	1,78	3,56	2,82
9.	przeszypstwa stwierdzone przez Policję przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji	2,93	2,25	2,63

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS - Bank Danych Lokalnych.

Tabela 42 Przeszypstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych powiat radomszczański (dane kwartalne).

Przeszypstwa stwierdzone	I kwartał				I półrocze				I-III kwartały				rok			
	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
ogółem	336	396	553	587	898	1 495	1 039	1 102	1 302	1 860	1 385	1 438	1 988	2 298	1 881	-
o charakterze kryminalnym	214	302	338	314	536	936	668	618	785	1 191	905	843	1 095	1 478	1 212	-
o charakterze gospodarczym	34	36	149	217	150	399	196	311	209	432	234	339	479	493	306	-
przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji razem	66	44	52	50	164	118	138	151	241	179	195	220	334	256	297	-
przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji - drogowe	66	40	47	46	161	110	123	142	235	167	175	206	323	243	265	-
przeciwko życiu i zdrowiu	17	11	9	11	35	30	24	27	50	45	36	38	68	63	60	-
przeciwko mieniu	138	127	288	222	373	838	425	431	546	984	570	559	920	1 121	734	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS - Bank Danych Lokalnych.

Tabela 43 Inne przesyypstwa stwierdzone w 2020 roku. Powiat radomszczański.

Lp.	Wyszczególnienie	I kwartał 2020 r.	I półrocze 2020 r.	I-III kwartały 2020 r.
1	2	3	4	5
1.	przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności razem	17	37	49
2.	przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania razem	14	32	43
3.	przeciwko wolności	14	32	43
4.	przeciwko rodzinie i opiece	86	181	229
5.	przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego	16	28	40
6.	przeciwko wymiarowi sprawiedliwości	6	19	29
7.	przeciwko wiarygodności dokumentów	127	140	146
8.	przeciwko obrotowi gospodarczemu	7	7	9
9.	przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi	10	13	14
10.	z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	29	51	75

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS - Bank Danych Lokalnych.

Tabela 44 Działania KPP w Radomsku w latach 2017-2020 (I półrocze)

Lp.	Wyszczególnienie działań	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	I półrocze 2020
1	2	3	4	5	6
1.	Liczba działań i programów adresowanych do dzieci i młodzieży w zakresie profilaktyki oraz propagowania zdrowego i aktywnego stylu życia – działania doraźne, cykliczne i jednorazowe własne oraz wynikające z programów wojewódzkich i krajowych.	254	327	271	43
2.	Liczba działań podejmowanych w celu przeciwdziałania przestępczości i uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży 1) bezpieczne wakacje 2) zagrożenia internetowe 3) bezpieczeństwo w ruchu drogowym 4) używki 5) inne- działania prewencyjne pn. „NIELAT” w zakresie zapobiegania przestępczości i demoralizacji nieletnich.	13	17	12	6
3.	Liczba pogadarek edukacyjnych, informacyjnych w lokalnych szkołach, przedszkolach i innych placówkach.	254	327	271	43
3.1	W tym liczba dzieci objętych działaniami	5978	10 608	6476	979
4.	Liczba udzielonego wsparcia pedagogicznego dla rodziców i dzieci – rozmowy profilaktyczno- ostrzegawcze w zakresie przejawów demoralizacji.	148	144	118	29
5.	Liczba udzielonej pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych – rozmowy profilaktyczno- ostrzegawcze	148	144	118	29
6.	Liczba wdrożonych procedur „Niebieskie Karty” w sytuacjach podejrzenia stosowania przemocy przez członka rodziny	148	129	125	82
7.	Liczba rodzin, w których podejmowano czynności w ramach procedury „Niebieskie Karty”	148	129	125	82
7.1	W tym: liczba dzieci objętych działaniami	20	13	11	13
8.	Liczba podejmowanych rozmów profilaktycznych w stosunku do 1) ofiar przemocy domowej	172	144	144	97
	2) sprawców przemocy domowej	150	130	127	84
8.1	W tym: liczba dzieci objętych działaniami	20	13	11	13
9.	Liczba rodzin w których KPP współpracowała z: 1) prokuraturą 2) sądem 3) ośrodkiem pomocy społecznej 4) służbą zdrowia 5) placówkami oświatowymi - w celu zwiększenia dostępu do specjalistycznego wsparcia dla ofiar przemocy 6) Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w ramach pełnionych nadzorów nad rodzinami	186	124	168	96
10.	Liczba rodzin z dziećmi, w których podejmowano interwencje domowe: 1) dzieci zabezpieczone podczas interwencji w rodzinie spokrewnionej 2) dzieci zabezpieczone podczas interwencji w placówkach	-	-	18	9
11.	Liczba zorganizowanych lokalnie festynów i pikników prezentujących sposoby bezpiecznych zachowań, odpowiedniego oznakowania ubrania pieszego na drodze, rozdając ulotki informacyjne, gadzety odbłaskowe, itp. - UDZIAŁ W PIKNIKACH I FESTYNACH ORGANIZOWANYCH PRZEZ PODMIOTY POZAPOLICYJNE	8	11	7	-
12.	Inne formy wsparcia dla rodzin i dzieci (jakie?, liczba rodzin) – UDZIELANIE POMOCY MERYTORYCZNEJ DOT. INSTYTUCJI POMOCOWYCH DLA RODZIN Z PRZEMOCĄ DOMOWĄ, TU: ROZMOWY PROFILAKTYCZNO – OSTRZEGAWCZE, WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI JAK W PKT. 9, NADZÓR DZIELNICOWEGO NAD RODZINĄ DOTKNIĘTĄ PRZEMOCĄ	148	129	125	82

Źródło: KPP w Radomsku.

3. Lokalne uwarunkowania i obszary problemowe systemu pomocy społecznej

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

3.1. Zasoby instytucjonalne pomocy społecznej

Podstawową jednostką organizacyjną samorządu lokalnego w Radomsku odpowiedzialną za rozpoznawanie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na interwencję socjalną i podejmującą działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomsku. Ośrodek realizuje zadania własne gminy oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej wyznaczone w sposób szczególny przez ustawę o pomocy społecznej oraz inne przepisy szczególne.

3.1.1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Zgodnie ze statutem Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomsku realizuje zadania wynikające również z odrębnych regulacji prawnych aniżeli ustawa o pomocy społecznej, a znajdujących się w obszarze zabezpieczenia społecznego, w tym:

- zadania w zakresie przyznawania i wypłacania świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;
- zadania w zakresie przyznawania i wypłacania świadczeń wychowawczych;
- zadania wyznaczone ustawą o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”;
- zadania związane z realizacją usługi asystenta rodziny w zakresie pracy z rodzinami zagrożonymi różnego rodzaju dysfunkcjami wynikającymi z ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej;
- zadania związane z realizacją ustawy o dodatkach mieszkaniowych w zakresie przyznawania i wypłacania dodatków mieszkaniowych;
- zadania wynikające z ustawy o systemie oświaty w zakresie przyznawania i realizacji pomocy materialnej dla uczniów o charakterze socjalnym;
- zadania związane z realizacją programu „Dobry start”
- zadania wynikające z ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej w zakresie potwierdzania prawa do świadczeń opieki zdrowotnej;
- zadania związane z organizacją wolontariatu.

Strukturę organizacyjną Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radomsku umożliwiającą realizację powierzonych w powyższym zakresie zadań, tworzą wyodrębnione działy, sekcje, jednostki organizacyjne i samodzielne stanowiska pracy.

W strukturę MOPS wpisują się ośrodki wsparcia prowadzone przez samorząd lokalny, w tym Dzienny Dom Pomocy Społecznej w Radomsku Klub Senior+ w Radomsku oraz placówki wsparcia dziennego.

3.1.2. Dzienny Dom Pomocy Społecznej i Klub Senior+

Dzienny Dom Pomocy Społecznej w Radomsku mieści się przy ul. A. Krajowej 1A. Jest komórką organizacyjną Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radomsku. Prowadzi swoją działalność codziennie od poniedziałku do soboty (oprócz niedziel i świąt) w godzinach od 7.30 do godz.15.30. Dzienny Dom Pomocy Społecznej jest placówką wsparcia dziennego dla osób, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej

opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych. Dysponuje 40 miejscami.

Zakres działań DDPS wynika z realizacji zadań gminy wyznaczonych art. 17 Ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej oraz Uchwały Rady Miejskiej w Radomsku nr XIII/111/03 z dnia 30.10.2003r. w sprawie zasad odpłatności za korzystanie z usług Dziennego Domu Pomocy Społecznej.

Prawo do korzystania i uczestniczenia w działalności Domu mają osoby starsze, samotne, renciści i emeryci, spełniający kryteria określone w Ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, skierowane do korzystania z tej formy pomocy, po uprzednim przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego i wydaniu decyzji administracyjnej przez Dyrektora MOPS w Radomsku.

Do zadań DDPS należy udzielanie świadczeń w zakresie:

- tworzenia odpowiednich warunków do kilkugodzinnego przebywania osób zakwalifikowanych do tej formy pomocy,
- organizowania życia kulturalnego i towarzyskiego,
- organizowania zajęć w ramach terapii grupowej,
- kształtowania i podtrzymywania nawyków zdrowego i higienicznego trybu życia,
- zapewnienia jednego posiłku dziennie / obiad dwudaniowy/.

Pobyt na terenie Domu i korzystanie ze świadczonych usług jest nieodpłatny. Pensjonariusz Domu ponosi pełną -100%- odpłatność wynikającą z kosztu zakupu dwudaniowego obiadu.

W Dziennym Domu Pomocy Społecznej w Radomsku mieści się również **Punkt Wydawania Posiłków** - pomoc dla mieszkańców Miasta od 2013 roku realizowana była w ramach Programu Wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Od 2018 roku w ramach Programu przyjętego Uchwałą nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018r w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „**Posiłek w szkole i w domu**” na lata 2019–2023.

Pomoc adresowana jest zarówno do osób starszych, niepełnosprawnych, o niskich dochodach, jak i do dzieci, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji. Osobom dorosłym, które ze względu na wiek lub niepełnosprawność nie mogą samodzielnie przygotować sobie gorącego posiłku, posiłki są również dowożone do miejsca zamieszkania.

Klub Senior+

W miesiącu grudniu 2018r. odbyło się uroczyste otwarcie „Klubu Senior +” Placówkę w lokalu przy Placu 3 Maja 13 utworzył Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej dzięki pozyskaniu środków w ramach IV edycji programu wieloletniego Senior + na lata 2015-2020.

Klub Senior + przeznaczony jest dla 20 uczestników, nieaktywnym zawodowo w wieku 60+. Wyposażony jest w pokój dzienny, w którym znajduje się telewizor, komputery, miejsce do odpoczynku i stół z krzesłami oraz pomieszczenie z aneksem kuchennym, zapleczem sanitarnym i kąpielnią ze sprzętem rehabilitacyjnym i gimnastycznym. Klub jest otwarty od poniedziałku do piątku w godz. od 8.00 do 16.00.

3.1.3. Środowiskowy Dom Samopomocy

Jedną z form wsparcia dla osób cierpiących na zaburzeniami psychicznymi oraz niepełnosprawność intelektualną jest zapewnienie miejsc w Środowiskowym Domu Samopomocy.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Radomsku mieszczący się przy ul. Stara Droga 85 jest placówką wsparcia dziennego dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób niepełnosprawnych intelektualnie, dysponuje 60 miejscami. Zajęcia w ŚDS odbywają się od poniedziałku do piątku w godzinach: od 9.00 do 15.00.

Głównym celem organizowania tej formy pomocy jest podniesienie jakości życia i zapewnienie oparcia społecznego osobom, które z powodu choroby mają poważne trudności w życiu codziennym. Realizacja wsparcia koncentruje się przede wszystkim na podtrzymywaniu i rozwijaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia oraz funkcjonowania w społeczeństwie. Oparcie to dotyczy partnerskiej rady i pomocy w sprawach związanych ze współżyciem społecznym, gospodarowaniem posiadanymi środkami finansowymi, załatwianiem spraw urzędowych, wykonywaniem różnych zajęć i prac poprzez wykorzystanie posiadanych umiejętności, utrzymaniem kontaktów z rodziną i przyjaciółmi.

Cele i zadania realizowane w ŚDS są realizowane poprzez następujące formy zajęć:

- trening funkcjonowania w życiu codziennym
- trening umiejętności społecznych
- trening umiejętności spędzania czasu wolnego
- poradnictwo psychologiczne indywidualne i grupowe dla uczestników i ich rodzin
- profilaktyka zdrowotna
- imprezy okolicznościowe
- terapię ruchową w tym zajęcia sportowe, rehabilitacyjne, rekreacyjne
- prowadzenie grup wsparcia dla rodzin uczestników Domu

ŚDS podejmuje liczne działania w celu zapewnienia integracji społecznej uczestników współpracując m.in. z DDPS w Radomsku, placówkami kultury (Miejskim Domem Kultury, Miejską Biblioteką Publiczną, Muzeum Regionalnym), organizacjami pozarządowymi w tym Uniwersytetem III Wieku „Wiem Więcej” Towarzystwem Przyjaciół Dzieci Koło Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo w Radomsku, placówkami oświaty – Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym.

3.1.4. Klub Integracji Społecznej

W miesiącu wrześniu 2018 roku w ramach Projektu "KIS Radomsko - W kierunku zmiany" współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020, nastąpiło oficjalne otwarcie Klubu Integracji Społecznej.

Placówka funkcjonująca w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radomsku dysponuje pomieszczeniami, gdzie w ramach Projektu realizowano zajęcia projektowe. Do dyspozycji Uczestników są: sala konferencyjna, sala do zajęć z treningu umiejętności społecznych oraz sala komputerowa. Placówka zapewnia dostęp do specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, poradnictwa zawodowego oraz tematycznych grup wsparcia. W godzinach pracy KIS tj. od poniedziałku do piątku od 7.30 do 15.30 w placówce pozostają do dyspozycji doradca zawodowy oraz pracownicy socjalni świadczący pracę socjalną oraz pomoc finansową. Obiekt jest przystosowany również do potrzeb osób niepełnosprawnych, bez barier architektonicznych

Obok scharakteryzowanych powyżej instytucji pomocy społecznej zlokalizowanych na terenie Miasta Radomsko wyszczególnić należy:

- **Dom Pomocy Społecznej** przy ul. Krasickiego 138 dysponujący 60 miejscami, zapewnia całodobową opiekę i pielęgnację oraz rehabilitację i zajęcia terapeutyczne, dostosowane do indywidualnych potrzeb mieszkańców,
- **placówki wsparcia dziennego** – świetlice środowiskowe ukierunkowane na pomoc dzieciom i młodzieży z rodzin, w których występują problemy materialne i problemy opiekuńczo-wychowawcze prowadzone przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomsku.
- **Warsztaty Terapii Zajęciowej** prowadzone przez Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczyńne, które oprócz prowadzenia Warsztatów zajmuje się innymi formami pomocy osobom potrzebującym.

Tabela 45 Instytucje realizujące zadania z zakresu pomocy społecznej zlokalizowane na terenie Miasta Radomska.

Lp.	Rodzaj placówki	Prowadzone przez Miasto Radomsko		Prowadzone przez inny podmiot	
		Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba placówek	Liczba miejsc
1	2	3	4	5	6
1	Domy pomocy społecznej	0	0	1	60
2	Ośrodki wsparcia				
	Dzienne domy pomocy społecznej	1	40	0	0
	Środowiskowe domy samopomocy	1	60	0	0
	Placówki wsparcia dziennego	6	150	0	0
3	Placówki dla osób bezdomnych (schroniska i noclegownie na terenie miasta i gminy)	0	0	6	147
4	Warsztaty terapii zajęciowej	0	0	1	25
Suma		11	280	8	232

Źródło: Opracowanie własne MOPS

3.1.5. Wymiar organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej

Niezmiernie ważną rolę w działaniach na rzecz wsparcia mieszkańców i ich aktywności oraz na rzecz integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym pełnią organizacje pozarządowe, które znając specyfikę lokalnej społeczności świadczą swoje usługi w środowisku lokalnym. Są w stanie odpowiedzieć na bardzo szczegółowe potrzeby lokalne. W kontekście realizacji zadań Strategii istotną rolę we wsparciu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym pełnią podmioty ekonomii społecznej, w tym:

- **Noclegownie, schroniska i domy dla osób bezdomnych**

Na terenie Miasta funkcjonują dwie placówki prowadzone przez organizacje pozarządowe, które zgodnie z zadaniami statutowymi prowadzą na terenie Miasta Radomska noclegownie i schroniska dla osób bezdomnych nie są jednak przez nie finansowane. Organizacje pozarządowe prowadzące na terenie miasta Radomska placówki dla osób bezdomnych dysponują łącznie 60 miejscami.

- **Centrum Integracji Społecznej oraz Warsztaty Terapii Zajęciowej**

Na terenie miasta funkcjonują ponadto: Centrum Integracji Społecznej oraz Warsztaty Terapii Zajęciowej również prowadzone przez organizację pozarządową - prowadzenie placówek nie jest realizowane na zlecenie gminy i przez nią finansowane. Zakres zadań i współpracy Miasta z organizacją prowadzącą CIS odnosi się do opłacania należnych składek ZUS. W 2019 roku dla 4 osób.

W zakresie współpracy Miasta Radomska z organizacjami pozarządowymi w obszarze pomocy społecznej i wsparcia wskazać należy uchwalane corocznie Programy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz z innymi podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Program współpracy zapewnia możliwość wpływu środowiska organizacji pozarządowych na kreowanie polityki społecznej w Mieście oraz wyznacza obszar zadań publicznych wszystkim organizacjom pozarządowym i innym podmiotom prowadzącym działalność pożytku publicznego, wyrażających wolę współpracy w działaniach na rzecz Miasta i jego mieszkańców.

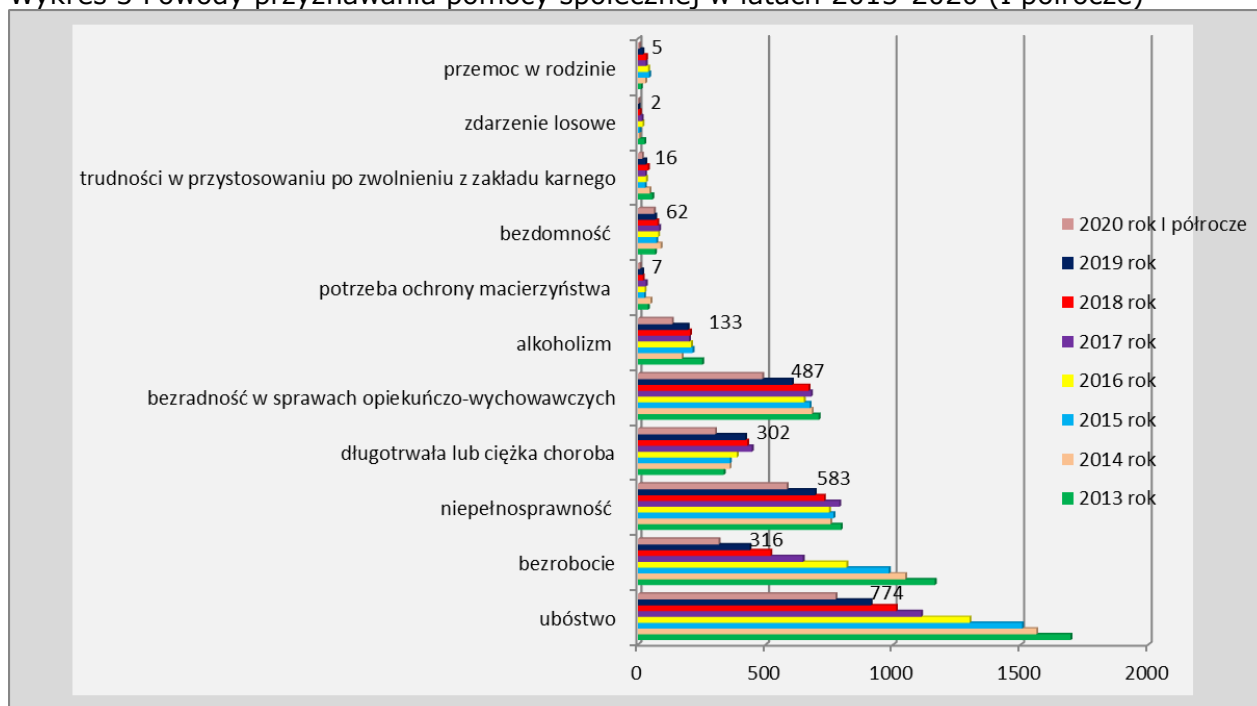
Zadania priorytetowe w zakresie pomocy społecznej obejmują: działania pomocowe na rzecz osób najuboższych i bezrobotnych (np. prowadzenie punktów charytatywnych wydających chleb, paczki żywnościowe, odzież używaną), prowadzenie ogrzewalni oraz działań socjalno – pomocowych na rzecz osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością (interwencja kryzysowa). Cel realizacji zadania koncentruje się wokół pomocy rodzinom i osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, przeciwdziałanie ubóstwu i społecznej marginalizacji.

3.2. Obszary problemowe - skala i dynamika zjawisk

Podstawę dokonania analizy zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, w tym również projektowania potrzeb zabezpieczających stosowne wsparcie instytucjonalne stanowią analizy ilościowe osób i rodzin korzystających ze świadczeń i usług.

Wyszczególniony w ustawie o pomocy społecznej katalog przyczyn uprawniających do korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej wyrażający się w liczbach świadczeniobiorców usług oraz liczbach osób pobierających świadczenia pieniężne w poszczególnych latach wskazuje, iż dominującą grupę stanowią osoby/rodziny w których występował problemem ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności/ długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych.

Wykres 3 Powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2013-2020 (I półrocze)

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRPiPS-03.

W latach 2013-2020 (I półrocze) nastąpił znaczny spadek liczby osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej, zarówno ze świadczeń pieniężnych jak i niepieniężnych. Spadek liczby rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych na przestrzeni analizowanych lat 2013-2020 (I półrocze) dotyczył 815 rodzin, analogiczny spadek odnotowano w przypadku świadczeń niepieniężnych o 739 rodziny. Zakres zgromadzonych informacji z 2020 roku dotyczy pierwszego półrocza, jednakże potwierdza dotychczasowy trend spadkowy rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej. Zmian w tym zakresie można jednak zakładać w związku z epidemią związaną z rozprzestrzenianiem się choroby zakaźnej COVID-19 wywołanej wirusem SARS-CoV-2. Kryzys gospodarczy będący wynikiem epidemii może znacząco wpłynąć na wzrost poziomu ubóstwa. Dotychczas zastosowane działania w ramach polityki pomocy indywidualnej czy pomocy sektorom gospodarki szczególnie dotkniętym skutkami pandemii nie uwidocznił znaczących zmian w rozkładzie ilościowym rodzin korzystających z pomocy społecznej w okresie następującym po pierwszej fali pandemii.

W okresie 2013-2020 (I półrocze) nastąpił natomiast wzrost liczby rodzin korzystających wyłącznie z pomocy w postaci pracy socjalnej, tj. interdyscyplinarnej działalności zawodowej mającej na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Praca socjalna koncentruje się zatem na rozwiązywaniu problemów jednostki, rodziny lub grupy społecznej. W pierwszym półroczu 2020 roku liczba rodzin wymagających wsparcia wyłącznie w postaci pracy socjalnej była niższa w stosunku do roku poprzedzającego zaledwie o 11 rodzin. Czynnikiem powodującym zapotrzebowanie na wsparcie pracowników socjalnych stały się sytuacje kryzysowe związane ze stanem epidemiologicznym, w tym z obowiązkowym odbywaniem kwarantanny domowej. Liczba rodzin korzystających z pomocy MOPS w Radomsku wyłącznie w postaci pracy socjalnej wzrosła z 47 rodzin w 2013r. do 181 rodzin w 2019r. i 170 rodzin w pierwszym półroczu 2020 roku.

Między innymi w związku z rosnącym zapotrzebowaniem na świadczenie pomocy wyłącznie w formie pracy socjalnej MOPS w Radomsku dokonał zmian w funkcjonowaniu Ośrodka. W okresie od miesiąca marca 2017r. do sierpnia 2018r. w ramach projektu „Nowoczesna i skuteczna pomoc społeczna w Radomsku”, a od kwietnia 2019 roku w formie stałych zmian w funkcjonowaniu MOPS w Radomsku polegających na oddzieleniu procedur administracyjnych przyznawania świadczeń od świadczenia pracy socjalnej.

Praca socjalna dostosowana jest do indywidualnych potrzeb i możliwości osób i rodzin, zależnych od takich czynników jak wiek, wykształcenie, sytuacja zdrowotna w tym niepełnosprawność itp. Pracownicy socjalni występują m.in. w roli osoby wspierającej rozwiązywanie problemów socjalnych (poprzez stwarzanie warunków uzyskania odpowiednich świadczeń socjalnych i uprawnień, wsparcia oferowanego przez organy, podmioty i instytucje funkcjonujące na terenie miasta, powiatu, kraju), mieszkaniowych, rodzinnych (mediacja w sytuacjach konfliktów wewnątrzrodzinnych i międzysąsiedzkich) i innych.

Dynamikę zjawisk oraz rozkład ilościowy osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2013-2020 (I półrocze) według rodzaju świadczeń wraz ze wskazaniem dynamiki przyrostu i spadku w stosunku do roku 2013, wyszczególniono w poniższej tabeli *Rodziny korzystające z pomocy społecznej w latach 2013-2020 (I półrocze)*. Punktem odniesienia oceny przyrostu lub spadku liczby osób korzystających w poszczególnych latach stał się rok 2013 umożliwiającą długookresową analizę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na poszczególne formy wsparcia.

Tabela 46 Rodziny korzystające z pomocy społecznej w latach 2013-2020 (I półrocze).

Lp	Wyszczególnienie	Rok								Dynamika procesu w latach					
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2013-2015	2013-2016	2013-2017	2013-2018	2013-2019	2013-2020
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	11	12	13	14	
1.	Zadania zlecone i własne ogółem, w tym:	1926	1828	1757	1643	1612	1457	1318	1271	(-) 169	(-) 283	(-) 314	(-) 469	(-) 608	(-) 655
2.	Świadczenia pieniężne	1726	1632	1565	1422	1374	1252	1129	911	(-) 161	(-) 304	(-) 352	(-) 474	(-) 597	(-) 815
3.	Świadczenia niepieniężne	1242	1211	1174	1034	1047	926	885	503	(-) 68	(-) 208	(-) 195	(-) 316	(-) 357	(-) 739
4.	Pomoc udzielona w postaci pracy socjalnej ogółem, w tym:	1743	1892	1828	1726	1655	1574	1434	1069	(+) 85	(-) 17	(-) 88	(-) 169	(-) 309	(-) 674
5.	Wyłącznie w postaci pracy socjalnej	47	113	88	139	78	155	181	170	(+) 41	(+) 92	(+) 31	(+) 108	(+) 134	(+)123

Źródło: Opracowanie własne MOPS w Radomsku na podstawie sprawozdań MRPiPS-03. Zakres danych dotyczący 2020 roku odnosi się do I półrocza 2020r.

Tabela 47 Przyczyny korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej w latach 2013-2020 (I półrocze).

Lp.	Przyczyny korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej	Rok 2013		Rok 2014		Rok 2015		Rok 2016		Rok 2017		Rok 2018		Rok 2019		Rok 2020 (I półrocze)		Dynamika zjawisk w latach 2013-2019 (↑wzrost → ↓spadek Liczby rodzin w ww. okresie)	Dynamika zjawisk w latach 2013-2020 (↑wzrost → ↓spadek Liczby rodzin w ww. okresie)
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1.	Ubóstwo	1695	3813	1561	3334	1505	3165	1299	2553	1109	1950	1011	1759	912	1501	774	1200	↓(-783)	↓(-921)
2.	Bezdomność	67	80	89	100	72	83	79	85	83	86	76	76	68	75	62	64	↑(+1)	↓(-5)
3.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	39	170	49	187	24	95	26	96	31	116	19	69	17	62	7	27	↓(-22)	↓(-32)
4.	Bezrobocie	1163	2922	1047	2549	983	2323	817	1874	646	1385	519	1093	437	904	316	609	↓(-726)	↓(-847)
5.	Niepełnosprawność	795	1578	754	1417	766	1380	749	1230	789	1268	729	1106	693	989	583	752	↓(-102)	↓(-212)
6.	Długotrwała lub ciężka choroba	336	580	259	587	360	576	387	614	446	658	428	618	420	588	302	396	↑(+84)	↓(-34)
7.	Bezradność w sprawach prowadzenia gosp. domowego, w tym:	708	1964	681	1775	673	1714	650	1537	678	1453	668	1349	603	1159	487	865	↓(-105)	↓(-221)
	Rodziny niepełne	305	981	265	849	261	817	207	646	182	552	156	475	141	427	101	288	↓(-164)	↓(-204)
	Rodziny wielodzietne	171	892	145	766	139	727	111	581	84	443	76	404	65	338	43	226	↓(-106)	↓(-128)
8.	Przemoc w rodzinie	12	44	29	95	44	145	40	120	31	79	32	90	18	48	5	15	↑(+6)	↓(-7)
9.	Alkoholizm	252	423	171	283	214	369	208	360	200	324	204	330	195	297	133	183	↓(-57)	↓(-119)
10.	Narkomania	1	1	0	0	2	2	1	1	1	1	0	0	4	5	1	1	↑(3)	(0)
11.	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	56	67	45	68	27	43	32	56	28	31	39	46	29	38	16	16	↓(-27)	↓(-40)
12.	Zdarzenie losowe	25	63	5	10	6	10	18	44	15	34	7	12	2	2	2	4	↓(-23)	↓(-23)

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-03.

3.2.1. Problem ubóstwa i bezrobocia

Analiza powodów przyznawania pomocy wskazuje na dominującą kwestię ubóstwa i bezrobocia.

W analizowanych latach nastąpił spadek liczby osób korzystających z pomocy z tytułu ubóstwa (spełniających kryteria dochodowe uprawniające do korzystania ze świadczeń). Analogicznie odnotowano nieznaczny spadek liczby rodzin korzystających zarówno ze świadczeń pieniężnych jak i niepieniężnych z pomocy społecznej.

W pierwszym półroczu 2016 roku liczba rodzin objętych pomocą społeczną w formie zadań własnych i zleconych wyniosła 1388 (2 642 osób w rodzinach). W łącznej liczbie rodzin korzystających w pierwszym półroczu 2016 roku ze świadczeń z pomocy społecznej – 1186 rodzinom przyznano świadczenia pieniężne z pomocy społecznej oraz 604 rodzinom świadczenia niepieniężne. Na koniec 2016 roku łączna liczba rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej wyniosła 1643 rodziny, w których pozostawało 3128 osób. Świadczeniami pieniężnymi objętych zostało 1422 rodziny co stanowiło 86,5% rodzin korzystających z pomocy.

Na koniec 2017 roku łączna liczba rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej wyniosła 1612 rodzin. W rodzinach tych pozostawało 3865 osób. Spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej w stosunku do 2016 roku dotyczył 31 rodzin.

W 2018 r. liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych wyniosła 1457, w tym 1252 rodziny korzystające ze świadczeń pieniężnych oraz 926 rodzin ze świadczeń niepieniężnych. W stosunku do roku poprzedniego liczba rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej zmniejszyła się o 155 rodzin.

W 2019 r. liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych wyniosła 1318, w tym 1129 rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych oraz 885 rodzin ze świadczeń niepieniężnych. W stosunku do roku poprzedniego liczba rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej zmniejszyła się o 139 rodziny.

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w pierwszym półroczu 2020 roku zmalała w stosunku do roku 2019 o 47 rodzin. Ze świadczeń pieniężnych korzystało 911 oraz 503 rodziny korzystające ze świadczeń niepieniężnych.

Tabela 48 Osoby i rodziny objęte świadczeniami z pomocy społecznej w latach 2016-2020 (I półrocze).

Lp	wyszczególnienie	2016 r		Dynamika procesu w latach 2015-2016 (liczba rodzin)	2017 r		Dynamika procesu w latach 2016-2017 (liczba rodzin)	2018r.		Dynamika procesu w latach 2017-2018 (liczba rodzin)	2019r.		Dynamika procesu w latach 2018-2019 (liczba rodzin)	2020 (I półrocze)		Dynamika procesu w latach 2018-2019 (liczba rodzin)
		Liczba osób którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba rodzin		Liczba osób którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba rodzin		Liczba osób którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba rodzin		Liczba osób którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba rodzin		Liczba osób którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba rodzin	
1	2	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
1.	Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych ogółem, w tym:	3121	1643	↓114	3465	1612	↓31	2468	1457	↓(-)155	2122	1318	↓(-)139	1668	1271	↓(-)47
2.	Świadczenia pieniężne	2515	1422	↓143	2908	1374	↓1486	2035	1252	↓(-)122	1476	1129	↓(-)123	1216	911	↓(-)218
3.	Świadczenia niepieniężne	1562	1034	↓140	1727	1047	↓13	1263	926	↓(-)121	1243	885	↓(-)41	618	503	↓(-)382
4.	Pomoc w postaci pracy socjalnej ogółem	x	1726	↓102	x	1655	↓71	x	1574	↓(-)81	x	1434	↓(-)140	x	1069	↓(-)365
5.	W tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej	x	139	↑51	x	78	↓61	x	155	↑(+) 77	x	181	↑(+) 26	x	170	↓(-)11

Źródło: Opracowanie własne MOPS w Radomsku na podstawie sprawozdań MRPiS-03.

Tabela 49 Zestawienie zbiorcze realizacji prac społecznie użytecznych w latach 2014-2019.

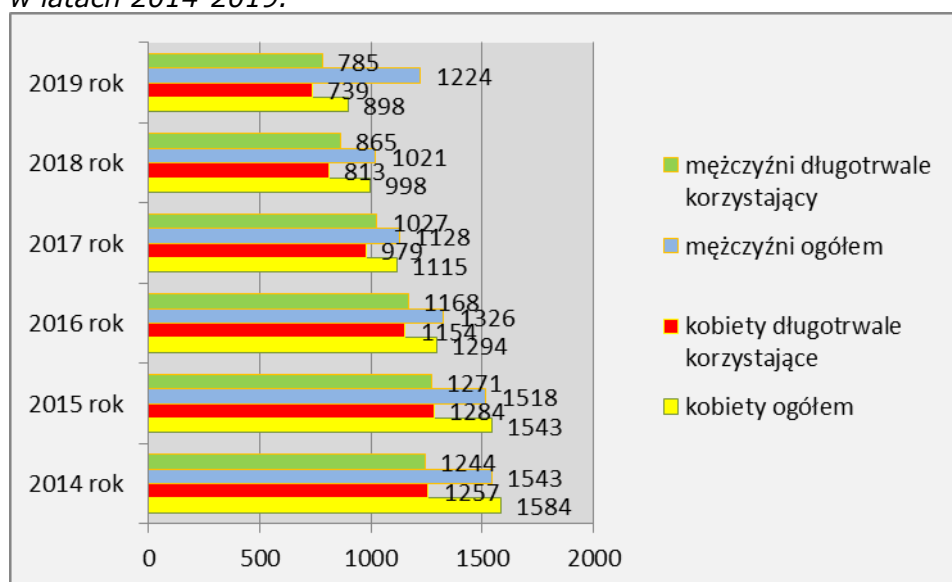
Lp	Wyszczególnienie	2014 r			2015 r			2016 r			2017 r			2018 r			2019 r				
		Liczba osób	Liczba godzin wypracowanych	Kwota wypłaconych świadczeń pieniężnych (w zł)	Liczba osób	Liczba godzin wypracowanych	Kwota wypłaconych świadczeń pieniężnych (w zł)	Liczba osób	Liczba godzin wypracowanych	Kwota wypłaconych świadczeń pieniężnych (w zł)	Liczba osób	Liczba godzin wypracowanych	Kwota wypłaconych świadczeń pieniężnych (w zł)	Liczba osób	Liczba godzin wypracowanych	Kwota wypłaconych świadczeń pieniężnych (w zł)	Liczba osób	Liczba godzin wypracowanych	Kwota wypłaconych świadczeń pieniężnych (w zł)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
1.	III	68	675	5400,00	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
2.	IV	76	2925	23400,00	79	3039	24615,90	79	3066	24834,60	50	1956	15843,60	40	1476	11955,60	28	1010	8383,00		
3.	V	76	2971	23768,00	78	3024	4494,40	78	3017	24437,70	49	1844	14936,40	39	1462	11842,20	31	1065	8839,50		
4.	VI	78	2882	23344,20	79	3035	24583,50	80	3111	25199,10	50	1844	14936,40	40	1485	12325,50	30	1046	8891,00		
5.	VII	75	2920	23652,00	75	2900	23490,00	79	3105	25150,50	48	1864	15098,40	39	1459	12109,70	29	1005	8542,50		
6.	VIII	75	2960	23976,00	79	3030	24543,00	78	3035	24583,50	49	1923	15576,30	39	1407	11678,10	29	954	8109,00		
7.	IX	75	2955	23935,50	78	3081	24956,10	79	2883	23352,30	48	1746	14142,60	38	1435	11910,50	27	959	8151,50		
8.	X	74	2923	23676,30	79	3019	24453,90	74	2877	23303,70	48	1820	14742,00	36	1252	10391,60	22	756	6426,00		
9.	XI	74	2881	23336,10	75	2960	23976,00	74	2795	22639,50	48	1779	14409,90	27	991	8225,30	17	590	5015,00		
Łączne koszty prac społecznie użytecznych																					
Udział Funduszu Pracy		60 %	116692,86		60 %	117067,68		60 %	116100,54		60%	71811,36		60%	54263,10	60%	37414,50	37414,50			
Udział Gminy		40 %	77795,24		40 %	78045,12		40 %	77400,36		40%	47874,24		40%	36175,40	40%	24943,00	24943,00			
Narastająco w ww. okresie		194 488,10			195 112,80			193 500,90			119 685,60			90 438,50			62357,50				

Źródło: Opracowanie własne MOPS w Radomsku.

Wahania liczby osób korzystających z pomocy w związku z trudną sytuacją ekonomiczną oraz bezrobociem uwarunkowane mogą być utratą statusu osoby bezrobotnej. Corocznie wzrasta liczba osób, którym MOPS w Radomsku na mocy stosownego upoważnienia potwierdza decyzją administracyjną prawo do korzystania ze świadczeń z opieki zdrowotnej na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. W 2013 prowadzonych było 45 postępowań w sprawach świadczeń opieki zdrowotnej zakończonych wydaniem decyzji administracyjnej potwierdzającej prawo do świadczeń opieki zdrowotnej. W 2014 r. wydano 64 decyzje w sprawach o świadczenia opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. W 2015 roku prowadzono 87 postępowań zakończono wydaniem decyzji administracyjnych potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. W 2016 roku liczba decyzji administracyjnych potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej wyniosła 104, natomiast w roku 2017 - 94 decyzje. W 2018 r. liczba prowadzonych postępowań administracyjnych w sprawach świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych wynosiła 122 oraz 135 postępowania administracyjne w 2019 roku.

W zakresie planowania działań oraz środków finansowych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej ważnym wyznacznikiem staje się analiza liczby osób długotrwale korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej. W analizowanych latach wzrasta liczba osób/rodzin długotrwale korzystających z pomocy społecznej. W 2014 roku osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej stanowiły 66,4% wszystkich świadczeniobiorców pomocy społecznej, w 2015 roku wskaźnik osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej wyniósł 72,5%, w 2016 roku 74,4%, w 2017 roku 57,9% natomiast w latach 2018-2019 roku odpowiednio 67,9% w 2018 roku i 71,8% w 2019 roku.

Wykres 4 Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej wg kryterium płci w latach 2014-2019.

Źródło: opracowanie własne MOPS w Radomsku.

3.2.2. Problemy rodzin z dziećmi

Kwestie związane z dysfunkcją rodzin – obejmujące występowanie takich zjawisk jak: brak umiejętności pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych, potrzeba ochrony macierzyństwa, problemy przemocy, uzależnień - w tym alkoholizmu i narkomanii.

Wskazane zjawiska charakteryzują się swoistą złożonością i wielopłaszczyznowością. Występowanie ich rodzi nie tylko konieczność udzielenia pomocy w formie świadczeń z pomocy społecznej (pieniężnych i niepieniężnych) lecz w głównej mierze wyznacza intensywne oddziaływania w postaci szeroko rozumianej pracy socjalnej, podejmowanie działań interdyscyplinarnych wyrażających się w postaci realizowanych programów psychoprofilaktycznych i wychowawczych. Praca socjalna rozumiana jako działalność ułatwiająca jednostkom, grupom, środowiskom adaptację w zmieniających się warunkach życia poprzez organizowanie dostępu do całego systemu usług, umożliwi w ostatecznym efekcie samodzielność życiową i godne uczestnictwo w życiu społecznym.

Problematyka dysfunkcji rodzin w zakresie wypełniania elementarnej funkcji opiekuńczo-wychowawczej stawia przed pomocą społeczną kolejne wyzwania, nie tylko z uwagi na konieczność niwelowania i kompensowania deficytów, ale również w związku z aspektem ekonomicznym, obejmującym konieczność zapewnienia właściwej opieki wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w tym zabezpieczenia dobra małoletnich dzieci w przypadkach gdy rodzina biologiczna z różnych przyczyn funkcji tych nie realizuje lub realizuje w sposób niewystarczający. Kwestia dysfunkcyjności rodzin wyznacza kierunek działań opierający się nie tylko na niwelowaniu zaistniałych problemów ale również na podejmowaniu działań profilaktycznych i wspierających rodziny w pożądanym wypełnianiu przynależnych im funkcji i zadań. Znaczącą rolę w przedmiotowym zakresie pełni usługa asystenta rodziny, wsparcie ognisk wychowawczych i świetlic środowiskowych.

Kwestia dysfunkcyjności rodziny stanowi ważny element wyłaniających się nowych potrzeb i oczekiwań, w zakresie pomocy i wspierania rodziny, w znacznej mierze obejmujących pomoc w realizacji przynależnych jej zadań oraz pomoc w odzyskiwaniu samodzielności rodzin w pokonywaniu własnych problemów i trudności.

Czynniki towarzyszące transformacji ustrojowej przybierające formy ubożenia rodzin, bezrobocia, spadku liczby mieszkań, spadku realnych płac czy ujawniających się patologii społecznych, silnie determinują skutki negatywnych zjawisk (alkoholizmu, przemocy w rodzinie) zaburzających lub uniemożliwiających zapewnienie właściwych warunków rozwoju fizycznego, emocjonalnego i psychicznego dorastających w niej dzieci.

Realne zagrożenie w zakresie realizacji funkcji opiekuńczo – wychowawczej rodziny spowodowane jest szeregiem często skorelowanych czynników- ekonomicznych, obyczajowych, kulturowych, edukacyjnych, przyjętych systemów wartości, oraz braku wiedzy i umiejętności odnoszących się do życia rodzinnego.

Typologię rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2017-2019 prezentuje tabela 41. Typy rodzin objętych pomocą społeczną.

Tab. 41. Typy rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej w latach 2017-2019.

Lp.	Wyszczególnienie	2017 rok		2018 rok		2019 rok	
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Rodziny ogółem	1679	3003	1594	2680	1499	2405
2.	O liczbie osób 1	1062	1062	1078	1078	1066	1066
3.	O liczbie osób 2	258	516	236	472	198	396
4.	O liczbie osób 3	148	444	114	342	95	285
5.	O liczbie osób 4	126	504	91	364	82	328
6.	O liczbie osób 5	54	270	45	225	36	180
7.	O liczbie osób 6 i więcej	31	207	30	199	22	150
8.	W tym rodziny z dziećmi ogółem	219	862	182	610	244	862
9.	O liczbie dzieci 1	95	287	81	141	99	241
10.	O liczbie dzieci 2	76	304	54	215	76	265
11.	O liczbie dzieci 3	27	135	27	124	47	215
12.	O liczbie dzieci 4	14	83	12	71	17	103
13.	O liczbie dzieci 5	4	28	5	34	3	20
14.	O liczbie dzieci 6	2	16	3	25	1	9
15.	O liczbie dzieci 7 i więcej	1	9	0	0	1	9
16.	Rodziny niepełne ogółem	180	542	157	467	141	427
17.	O liczbie dzieci 1	95	214	81	180	68	147
18.	O liczbie dzieci 2	45	140	41	128	37	109
19.	O liczbie dzieci 3	28	117	27	111	24	99
20.	O liczbie dzieci 4 i więcej	12	71	8	48	12	72
21.	Rodziny emerytów i rencistów ogółem	477	728	487	696	476	644
22.	O liczbie osób 1	320	320	351	351	363	363
23.	O liczbie osób 2	102	204	23	69	80	160
24.	O liczbie osób 3	33	99	23	69	22	66
25.	O liczbie osób 4 i więcej	22	105	19	88	11	55

Źródło: opracowanie własne MOPS w Radomsku.

Rodziny z dziećmi, w szczególności rodziny z dziećmi przeżywające trudności w wypełnianiu przynależnych funkcji opiekuńczych i wychowawczych, tym samym zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej, znajdują się w kręgu szczególnego zainteresowania, wyrażającego się w opracowywanych trzyletnich programach wspierania rodziny.

Realizacja wsparcia rodzin z dziećmi, w tym w szczególności rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym w analizowanych latach została dodatkowo wzmocniona poprzez:

- ✓ świadczenia wychowawcze wprowadzone ustawą z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (od 01-07-2019r. świadczenie wychowawcze przysługuje bez względu na dochód)
- ✓ jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu – w wysokości 4000,00 zł.

Zarówno jednorazowe świadczenie pieniężne jak również wsparcie w dostępie do usług – w tym usług świadczonych przez asystenta rodziny wprowadzone zostało ustawą z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin Za życiem. W analizowanym okresie zapoczątkowano również wypłatę świadczenia rodzicielskiego wprowadzonego zmianą do ustawy o świadczeniach rodzinnych przysługujące osobom, które urodziły dziecko i nie otrzymują zasiłku macierzyńskiego (w tym, osobom bezrobotnym, studentom, rolnikom, osobom prowadzącym pozarolniczą działalność gospodarczą).

Od 2018 roku dodatkowo rodziny z dziećmi otrzymały wsparcie w formie jednorazowego świadczenia na pokrycie wydatków związanych z rozpoczęciem roku szkolnego wprowadzonego uchwałą Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie ustanowienia rządowego programu Dobry start.

Tabela 50 Rodziny wielodzietne i niepełne korzystające z pomocy społecznej w latach 2013-2019.

Lp	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	Rok 2013		Rok 2014		Rok 2015		Rok 2016		Rok 2017		Rok 2018		Rok 2019	
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1.	Rodziny ogółem, w tym:	708	1964	681	1775	673	1714	650	1537	678	1453	668	1349	603	1159
2.	rodziny niepełne z dziećmi	305	981	265	849	261	817	207	646	182	552	156	475	141	427
3.	rodziny wielodzietne	171	892	145	766	122	727	111	581	84	443	76	404	65	338

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomsku - sprawozdania MRPIPS.

Zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej zostały określone ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zadania gminy koncentrują się na pracy z rodziną i pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Natomiast zadania związane ze sprawowaniem rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej przypisane zostały powiatom. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, za dziecko umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej, rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka, gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, ponosi wydatki. W pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej gmina ponosi 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka, w drugim roku 30% a w trzecim i następnych latach 50% wydatków na opiekę.

Wydatki na utrzymanie dzieci w pieczy zastępczej mają tendencję wzrostową. Analizy danych wskazują, że w kolejnych latach tendencja wzrostowa utrzyma się a Miasto Radomsko będzie ponosić z tego tytułu coraz większe wydatki, gdyż pobyt większości dzieci współfinansowany będzie w wysokości 50%.

W powiecie radomszczańskim w 2017 roku funkcję rodzin spokrewnionych pełniły 123 rodziny, w 2018 roku – 114 rodzin w 2019 roku – 102 rodziny natomiast w I półroczu 2020 roku tylko 90 rodzin. Zgodnie z powyższymi danymi na przełomie lat 2017-2020 (I półrocze) w powiecie radomszczańskim widoczny jest spadek liczby rodzin pełniących funkcję rodzin spokrewnionych. Liczby rodzin niezawodowych oraz rodzin zawodowych na terenie powiatu radomszczańskiego utrzymują się na podobnym poziomie. W roku 2017 funkcję rodzin niezawodowych pełniły 42 rodziny w 2018 roku – 41 rodziny, w 2019 roku – 46 rodzin a w I półroczu 2020 roku – 41 rodzin. Natomiast funkcję rodzin zawodowych w latach 2017 - 2018 pełniło po 6 rodzin. W latach kolejnych, tj.: 2019 – 2020 (I półrocze) powyższą funkcję sprawowało po 5 rodzin. Szczegółowe dane dotyczące typów rodzin zawodowych w powiecie radomszczańskim, liczby rodzin sprawujących funkcję rodzin zastępczych oraz liczby dzieci wychowujących się w rodzinach zastępczych zawarte zostały w poniższych tabelach, opracowanych we współpracy z PCPR w Radomsku.

Tabela 51 Rodziny zastępcze w powiecie radomszczańskim w latach 2017-2020 (I półrocze).

Lp.	Typy rodzin zastępczych	Liczba rodzin			
		2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok (I półrocze)
1	2	3	4	5	6
1.	Rodziny spokrewnione	123	114	102	90
2.	Rodziny niezawodowe	42	41	46	41
3.	Rodziny zawodowe	6	6	5	5
4.	w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	2	2	2	2
5.	zawodowa specjalistyczna	1	1	1	1

Źródło: PCPR w Radomsku.

Tabela 52 Liczba dzieci wychowujących się w rodzinach zastępczych w latach 2017-2020 (I półrocze).

Lp.	Typy rodzin	Liczba dzieci							
		2017 rok		2018 rok		2019 rok		2020 r (I półrocze)	
		Powiat	Miasto Radomsko	Powiat	Miasto Radomsko	Powiat	Miasto Radomsko	Powiat	Miasto Radomsko
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Rodziny spokrewnione	88	79	87	71	74	73	62	65
2.	Rodziny niezawodowe	20	31	25	28	31	38	32	38
3.	Rodziny zawodowe	1	15	2	17	2	16	2	16
4.	w tym zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	10	15	6	14	5	22	3	15
5.	zawodowe specjalistyczne	1	2	1	2	0	2	0	2

*każde dziecko liczone tylko raz niezależnie od zmiany zarządzeń w danym roku.

Źródło: PCPR w Radomsku.

Tabela 53 Wydatki poniesione na utrzymanie dzieci w rodzinach zastępczych w latach 2017-2020 (I półrocze).

Lp.	Typy rodzin	Kwota świadczeń w zł			
		2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok (I półrocze)
1	2	3	4	5	6
1.	Rodziny spokrewnione	1.207.845,53	1.186.824,99	1.157.059,12	518.231,64
2.	Rodziny niezawodowe	458.282,28	516.898,25	772.150,17	406.026,88
3.	Rodziny zawodowe	178.162,81	234.368,06	221.826,56	106.494,72
4.	zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	132.845,48	121.162,41	100.878,58	69.016,54
5.	Zawodowe specjalistyczne	35.961,30	35.327,20	33.312,00	15.156,00

Źródło: PCPR w Radomsku.

Tabela 54 Wydatki poniesione na wynagrodzenia rodzin zastępczych zawodowych na terenie powiatu radomszczańskiego w latach 2017-2020 (I półrocze).

Lp.	Typy rodzin	WYNAGRODZENIA-KWOTY ŚWIADCZEŃ w zł			
		2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok (I półrocze)
1	2	3	4	5	6
1.	Rodziny zawodowe	141.863,84	166.406,67	213.472,05	111.052,57
2.	zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	97.671,95	100.058,16	116.978,83	57.831,85
3.	Zawodowe specjalistyczne	37.411,92	37.355,76	39.408,67	19.186,40

Źródło: PCPR w Radomsku.

W 2017 roku w pieczy zastępczej przebywało 56 dzieci z terenu Miasta Radomska. Przebywały one w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie innych powiatów. W 2017 roku 25 dzieci z powiatu radomszczańskiego powróciło do rodzin biologicznych. Natomiast z terenu miasta Radomska do rodzin biologicznych wróciło 10 dzieci.

W 2018 roku ogólna liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wynosiła 75. Analogicznie jak w roku 2017 przebywały one w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie innych powiatów. Do rodzin biologicznych w 2018 roku powróciło 12 dzieci z powiatu radomszczańskiego, natomiast 6 dzieci z terenu miasta Radomska.

W 2019 roku w placówkach opiekuńczo – wychowawczych przebywało 83 dzieci w tym 11 dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie powiatu radomszczańskiego i 72 na terenie innych powiatów. W 2019 roku tylko 6 dzieci powróciło do rodzin biologicznych i były to rodziny z terenu Miasta Radomska. W I półroczu 2020 roku 94 dzieci przebywało w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, w tym 16 dzieci przebywało w placówkach opiekuńczo- wychowawczych na terenie powiatu radomszczańskiego natomiast 78 dzieci na terenie innych powiatów. W I półroczu 2020 roku na terenie powiatu radomszczańskiego do rodzin biologicznych wróciło 3 dzieci natomiast z terenu miasta Radomska tylko 1 dziecko powróciło do rodziny biologicznej. Szczegółowe dane zostały zebrane i przedstawione w części tabelarycznej.

Tabela 55 Liczba dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2017 –2020 (I półrocze).

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba dzieci			
		2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok (I półrocze)
1	2	3	4	5	6
1.	Ogółem liczba dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	56	75	83	94
2.	Liczba dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu radomszczańskiego	0	0	11	16
3.	Liczba dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów	56	75	72	78

Źródło: PCPR w Radomsku.

Tabela 56 Wydatki powiatu na utrzymanie dzieci w rodzinach zastępczych i instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów w latach 2017-2020 (I półrocze).

Lp.	Formy opieki zastępczej	Wydatki w zł			
		2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok (I półrocze)
1	2	3	4	5	6
1.	Rodziny zastępcze	580.742,80	727.873,14	876.305,91	430.684,11
2.	Placówki opiekuńczo-wychowawcze	2.453.371,04	2.825.037,65	3.602.968,53	1.984.503,06

Źródło: PCPR w Radomsku.

W 2017 roku Miasto uiszczyło kwotę 648 614,23 zł partycypując w kosztach 101 dzieci pochodzących z terenu Miasta Radomska umieszczonych w pieczy zastępczej. Natomiast w 2018 roku kwotę 764 628,56 zł partycypując w kosztach 115 dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej pochodzących z terenu Miasta Radomska. W 2019 roku koszt ten był większy w porównaniu do roku 2017 i roku 2018 mianowicie wynosił on 989 226,46 zł. Był to koszt jaki poniosła gmina za pobyt 125 dzieci w pieczy zastępczej z terenu miasta Radomska.

Tabela 57 Dzieci powracające do rodziców biologicznych w latach 2017-2020 (I półrocze).

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba dzieci			
		2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 rok (I półrocze)
1	2	3	4	5	6
1.	Ogółem dzieci z powiatu radomszczańskiego powracające do rodzin biologicznych.	25	12	0	3
2.	Dzieci powracające do rodzin biologicznych z terenu miasta Radomska.	10	6	6	1

Źródło: PCPR w Radomsku.

Programy i projekty realizowane na rzecz wspierania radomszczańskich rodzin

Program „Rodzina +3” oparty jest na działaniach, mających na celu promowanie modelu rodziny z dziećmi i wizerunku rodziny wielodzietnej, wspieranie realizacji funkcji rodziny wielodzietnej, poprawę warunków życia i wzmocnienie kondycji tych rodzin oraz zwiększenie szans rozwojowych dzieci i młodzieży oraz umożliwienie dostępności do dóbr kultury i sportu.

Adresatami programu są rodziny wielodzietne, w tym rodziny zastępcze zamieszkałe na terenie miasta Radomsko i zameldowane na pobyt stały lub czasowy powyżej 3 miesięcy, posiadające na utrzymaniu czworo i więcej dzieci w wieku do 18 roku życia lub 24 roku życia, w przypadku, gdy dzieci uczą się, bądź studiują.

W ramach programu każdy członek rodziny wielodzietnej (w której jest troje lub więcej dzieci) lub zastępczej otrzymał kartę „Duża Rodzina”, która uprawnia do zniżek w różnych placówkach i instytucjach na terenie Miasta Radomska.

Łącznie w okresie od stycznia do grudnia 2014 roku wydano 382 Karty Dużej Rodziny dla 75 rodzin wielodzietnych, w tym 91 kart dla rodzin z czworgiem i więcej dzieci. W 2015 roku wydano łącznie 333 Karty Dużej Rodziny dla 67 rodzin, w tym 42 Karty dla rodzin z czworgiem i więcej dzieci. W 2016 roku wydano 129 kart dla 31 rodzin w tym 12 kart dla rodzin z czworgiem i więcej dzieci. W 2017 roku liczba wydanych kart wynosiła 138 dla 30 rodzin. W 2018 roku **95 rodzin** skorzystało z ww. programu. Łącznie wydano **476** kart „Dużej Rodziny”. W 2019 roku 18 rodzin skorzystało z programu łącznie wydano 88 kart Rodziny”.

Od stycznia 2015 r. w całym kraju można korzystać ponadto z **„Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny”**. Zapewnia ona rodzinom wielodzietnym zniżki przy zakupie artykułów spożywczych i przemysłowych, odzieży i obuwia, książek, zabawek oraz paliwa. Obniża także koszty rachunków za usługi telekomunikacyjne czy bankowe. Karta umożliwia tańsze przejazdy pociągami i komunikacją publiczną w wybranych miejscowościach. Posiadacze Karty Dużej Rodziny mogą korzystać z oferty firm i instytucji z całej Polski biorących udział w programie. Poniższe tabele prezentują informacje dotyczące Kart Dużej Rodziny.

Tabela 58 Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny

Lp.	Wyszczególnienie	2016 rok	2017 rok	2018 rok	2019 rok
1	2	3	4	5	6
1.	Liczba rodzin	49	56	57	285
2.	Liczba wydanych kart Dużej Rodziny	265	226	192	686

Źródło: opracowanie własne MOPS w Radomsku

Tabela 59 Realizacja gminnego programu „Rodzina +3” w latach 2014-2020 (I półrocze).

Lp.	Wyszczególnienie rodzin, którym wydano karty „Dużej Rodziny”	2014 rok		2015 rok		2016 rok		2017 rok		2018 rok		2019 rok		2020 rok I półrocze	
		Liczba rodzin	Liczba kart	Liczba rodzin	Liczba kart	Liczba rodzin	Liczba kart	Liczba rodzin	Liczba kart	Liczba rodzin	Liczba kart	Liczba rodzin	Liczba kart	Liczba rodzin	Liczba kart
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	Z czworgiem i więcej dzieci	15	91	7	42	3	12	9	49	16	93	5	35	1	5
2	Z trojgiem dzieci	60	291	60	291	28	116	21	89	79	383	13	53	5	24
	Łącznie	75	382	67	333	31	129	30	138	95	476	18	88	6	29

Źródło: Sprawozdania własne MOPS.

Placówki wsparcia dziennego

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomsku prowadzi obecnie 6 Placówek Wsparcia Dziennego w formie opiekuńczej na terenie Miasta Radomska w tym świetlic:

- Świetlicę nr 1 przy ul. Konopnickiej 4 wraz z Klubem Młodziaka,
- Świetlicę nr 2 przy ul. Kościuszki 12 a,
- Świetlicę nr 3 przy ul. Brzeźnickiej 149,
- Świetlicę nr 4 przy ul. Narutowicza 155,
- Świetlicę nr 5 przy ul. Reja 81,
- Świetlicę nr 6 przy ul. Strażackiej 13.

W ciągu całego roku 2017 Placówki Wsparcia Dziennego dysponowały 165 miejscami. Przeciętna liczba dzieci korzystających ze wsparcia placówek wynosiła 64. W 2018 roku liczba miejsc wynosiła 135, a ze wsparcia Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych skorzystało 75 dzieci. W roku 2019 i w I półroczu 2020 Placówki Wsparcia Dziennego dysponowały 150 miejscami, a liczba dzieci umieszczonych wynosiła 52. Dane dotyczące funkcjonowania Placówek Opiekuńczo -Wychowawczych na przełomie lat 2017 – 2020 (I półrocze) obrazuje poniższa tabela.

Tabela 60 Placówki Wsparcia Dziennego w latach 2017-2020 (I półrocze).

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020 (I półrocze)
1	Liczba placówek wsparcia dziennego, w tym prowadzone w formie:	6	6	6	6
2	opiekuńczej	6	6	6	6
3	Liczba miejsc	165	135	150	150
4	Przeciętna liczba umieszczonych dzieci	64	75	52	52
5	Wydatki (w zł)	27 8937	39 9650	35 2629	30 3088

Źródło: Opracowanie własne MOPS w Radomsku.

Celem działania świetlic jest:

1. Wspieranie rodziny w procesie przygotowywania dzieci i młodzieży do samodzielnego życia, kształtowania właściwych postaw społecznych poprzez objęcie ich w czasie wolnym od zajęć szkolnych zajęciami edukacyjnymi i profilaktycznymi.
2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży opieki i wychowania, pomocy w nauce, organizacji czasu wolnego w formie zabaw, zajęć sportowych i rozwoju zainteresowań.
3. Współpraca z placówkami oświatowymi, Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Policją, Sądem i innymi instytucjami pomagającymi rozwiązać problemy dziecka i rodziny.

Zajęcia prowadzone w placówkach odbywają się w oparciu o ogólne - roczne plany pracy, opracowane indywidualnie dla każdej z placówek. Zajęcia prowadzone w świetlicach podzielone są na poszczególne obszary tematyczne takie jak: edukacyjne, plastyczne, artystyczne (filmowe, teatralne), sportowe, kulinarne i integracyjne. Zajęcia z elementami socjoterapeutycznymi mają formę cykliczną i są dopasowane do zdiagnozowanych potrzeb oraz problemów zagaszanych przez samych uczestników, problemów zgłaszanych przez rodziców bądź opiekunów. Wychowawcy świetlic podejmują współpracę z rodzicami, a także z asystentami rodzin, pracownikami socjalnymi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radomsku.

Istotnym wsparciem dla rodzin o niskim statusie materialnym jest pomoc w postaci świadczeń realizowanych w formie stypendiów szkolnych dla dzieci realizowanych w oparciu o zapisy ustawy o systemie oświaty. Informacje dotyczące uczniów i kwot przyznanych stypendiów i zasiłków przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 61 Stypendia i zasiłki szkolne w latach 2017-2020 (I półrocze).

Lp.	Wyszczególnienie	Rok			
		2017	2018	2019	2020 (I półrocze)
1	2	3	4	5	6
1.	Stypendia szkolne - liczba uczniów ogółem, w tym:	782	656	363	219
1.1.	Liczba uczniów w okresie I-VI	404	350	287	219
1.2.	Liczba uczniów w okresie IX-XII	378	306	250	-
2.	Ogółem wydatki na wypłatę stypendiów szkolnych, w tym:	606 476,29	505 699,17	452 550,45	136 489,45
2.1.	Kwota wypłaconych stypendiów szkolnych w okresie I-VI	338 782,29	232 817,58	246 691,90	136 489,45
2.2.	Kwota wypłaconych stypendiów szkolnych w okresie IX-XII	267 694,00	272 881,59	205 858,55	-
3.	Zasiłek szkolny, w tym:				
3.1	Liczba uczniów ogółem	10	18	14	0
3.2	Kwota wydatków - zasiłki szkolne	6 200,00	10 230,00	9 300,00	0
4.	Ogółem wydatki w roku na zasiłki i stypendia szkolne	612 676,29	515 929,17	461 850,45	136 489,45

Źródło: Opracowanie własne MOPS w Radomsku.

Tabela 62 Świadczenia Dobry Start w latach 2018-2020 (I półrocze).

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020 (wg stanu na dzień 31.10.2020)
1	2	3	4	5
1.	Liczba uczniów	4 720	4 760	4 729
2.	Kwota świadczeń	1 416 000	1 427 100	1 417 800

Źródło: Opracowanie własne MOPS w Radomsku.

3.2.3. Seniorzy i osoby niepełnosprawne

Na uwagę zasługuje wzrost liczby osób starszych i niepełnosprawnych wymagających pomocy i wsparcia. Wskazany poniżej udział osób starszych w ogólnej liczbie mieszkańców Miasta przekłada się na liczbę osób korzystających z pomocy MOPS w Radomsku. W łącznej liczbie 1499 rodzin korzystających z pomocy MOPS w Radomsku 476 rodzin stanowiły rodziny emerytów i rencistów. Wskaźnik udziału rodzin emerytów i rencistów w łącznej liczbie rodzin korzystających z pomocy MOPS wynosił w 2017 roku wynosił 28,4%. W latach 2018 i 2019 wskaźnik rodzin emerytów i rencistów obejmowanych pomocą MOPS wynosił odpowiednio 30,6% w 2018 roku i 31,8% w 2019 roku.

Dominującą grupę rodzin emerytów i rencistów korzystających z pomocy MOPS w Radomsku stanowią jednoosobowe gospodarstwa domowe. Wskaźnik udziału gospodarstw jednoosobowych na przestrzeni analizowanych lat wskazuje na tendencję wzrostową. W 2017 roku udział jednoosobowych gospodarstw domowych emerytów

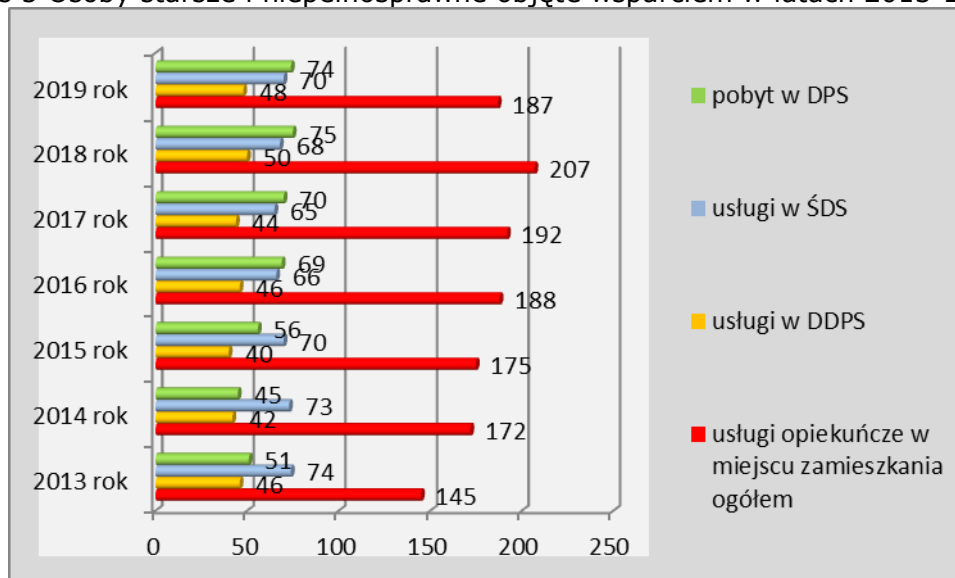
i rencistów w stosunku do łącznej liczby rodzin emerytów wynosił 67,1%, 72,1% w 2018 roku i 76,3% w 2019 roku.

Tabela 63 Rodziny Emerytów i rencistów korzystające z pomocy społecznej w latach 2017-2019.

Lp.	Wyszczególnienie	2017 rok		2018 rok		2019 rok	
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Rodziny ogółem	1679	3003	1594	2680	1499	2405
2.	Rodziny emerytów i rencistów ogółem, w tym:	477	728	487	696	476	644
3.	O liczbie osób 1	320	320	351	351	363	363
4.	O liczbie osób 2	102	204	23	69	80	160
5.	O liczbie osób 3	33	99	23	69	22	66
6.	O liczbie osób 4 i więcej	22	105	19	88	11	55

Źródło: opracowanie własne MOPS w Radomsku.

Wykres 5 Osoby starsze i niepełnosprawne objęte wsparciem w latach 2013-2019.

Źródło: opracowanie własne MOPS w Radomsku.

Wskazany w demografii mieszkańców Miasta, udział osób starszych w ogólnej liczbie mieszkańców przekłada się na liczbę osób korzystających z pomocy MOPS w Radomsku w formie usług świadczonych w ośrodkach wsparcia DDPS (48 osób w 2019r) oraz usług świadczonych w miejscu zamieszkania. W latach 2014-2020 nastąpił istotny wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania. Ze 145 osób objętych wsparciem w roku 2013 do 172 w roku 2014 oraz do 175 osób w roku 2015. W pierwszym kwartale 2016 roku liczba osób objętych wsparciem w formie usług opiekuńczych realizowanych

w miejscu zamieszkania wyniosła 150 osób, w tym 3 osoby korzystające z pomocy w formie specjalistycznych usług opiekuńczych. Na koniec 2016 roku liczba osób objętych wsparciem ze strony ośrodka w postaci świadczenia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania wyniosła 185 osób. W łącznej liczbie osób którym decyzją administracyjną przyznano usługi opiekuńcze 3 osobom świadczone usługi specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W stosunku do roku 2014 nastąpił wzrost liczby rodzin korzystających z ww. formy wsparcia o 18 rodzin. W 2017 roku liczba osób objętych usługami opiekuńczymi wzrosła do 192 osób, w tym 189 osób korzystających z usług opiekuńczych w ramach zadań własnych oraz 3 osoby korzystające ze specjalistycznych usług opiekuńczych.

W 2018 roku liczba osób korzystających z pomocy w formie usług opiekuńczych w świadczonych w miejscu zamieszkania wyniosła 207 osób, w tym 2 osoby w formie specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania.

W 2019 roku liczba osób, którym świadczone usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania wyniosła 185 osób (usługi opiekuńcze realizowane w formie zadań własnych oraz 2 osoby w formie usług w miejscu zamieszkania realizowanych w ramach zadań zleconych).

Tabela 64 Analiza świadczeniobiorców usług opiekuńczych w latach 2014-2020 (I półrocze).

Lp.	Wyszczególnienie	2014 rok	2015 rok	2016 rok	2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok I półrocze
1	2	3	4	5	6	7	8	
1.	Liczba osób objętych usługami w miejscu zamieszkania ogółem	171	175	188	192	207	187	180
2.	Liczba mieszkańców miasta	48 231	47 272	46 761	46 341	44 972	44 510	44 347
3.	Wskaźnik liczby osób objętych usługami w stosunku do liczby mieszkańców miasta	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,5%	0,4%	0,4%
4.	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym objętych usługami w miejscu zamieszkania	154	155	165	172	191	174	148
5.	Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym	10 037	10 312	10 518	10 347	11 284	10 852	11 261
6.	Wskaźnik liczby osób objętych usługami w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby mieszkańców miasta w wieku poprodukcyjnym	1,5%	1,5%	1,6%	1,7%	1,7%	1,6%	1,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Radomsko oraz analizy społeczno-demograficznej świadczeń.

Wskaźnik liczby osób w wieku poprodukcyjnym objętych pomocą w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania w latach 2014-2015 utrzymywał się na tym samym poziomie 1,5% (tj. liczby osób objętych usługami opiekuńczymi w łącznej liczby mieszkańców miasta w wieku poprodukcyjnym). W latach 2016-2018 wskaźnik osób w wieku poprodukcyjnym objętych usługami opiekuńczymi w miejscu zamieszkania sukcesywnie wzrastał i wynosił odpowiednio w 2016 roku - 1,6%, w 2017 roku - 1,7% i w 2018 roku 1,7%. W 2019 roku wskaźnik wynosił 1,6%, natomiast w pierwszym półroczu 2020 roku 1,3%.

Tabela 65 Analiza kosztów świadczenia usług opiekuńczych w latach 2014-2020 (I półrocze).

Lp.	Wyszczególnienie	2014 rok	2015 rok	2016 rok	2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 (I półrocze)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Liczba roboczogodzin realizacji usług – zadania własne	67 604	64 864	64 659	67 517	69 785	68 910	31 003
2.	Koszt realizacji usług opiekuńczych – zadania własne	1.440.877	1 532 262	1.638.425	1 513 780	1 941 584	1 894 254	916 415
3.	Liczba roboczogodzin realizacji usług – zadania zlecone	2 171	1 991	1 949	1 977	505	449	158
4.	Koszt realizacji usług opiekuńczych – zadania zlecone	61.183	54 136	56 145	55 294	20 135	13 342	7 868
5.	Ogółem koszt realizacji usług opiekuńczych*	1.502.060	1.586.398	1.694.570	1.569.074	1.961.719	1.907.596	924 283

Źródło: opracowanie własne MOPS w Radomsku na podstawie sprawozdań MRPiPS-03.

* Koszt realizacji pomniejszony o odpłatność wnoszoną przez osoby korzystające.

Realizacja wsparcia na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania w latach 2014-2020 wskazuje na stale rosnące koszty ich świadczenia. W pierwszym półroczu 2020 roku nieznacznie zmniejszyła się liczba świadczonych roboczogodzin usług opiekuńczych.

Relatywnie niskie dochody osób korzystających ze wsparcia w formie usług opiekuńczych wpływają na wzrost kosztów realizacji zadania. Łączny koszt świadczonych usług opiekuńczych w 2016 roku wyniósł łącznie 1.694.570,31 zł. W 2017 roku kształtował się na poziomie 1.867.259,48 zł (łącznie zadania własne i zlecone). W 2018 roku wydatki związane z realizacją usług opiekuńczych z zadań własnych wyniosły 2.095.284,46 zł. Wydatki na realizację świadczonych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania w 2019 roku dla 185 osób (zrealizowane w łącznej liczbie 68 910 godzin) wynosiły 2.202.988,85 zł.

Dominującą grupą świadczeniobiorców usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania stanowią osoby w przedziale wiekowym 80-89 lat. W 2019 roku liczba świadczeniobiorców usług w podanym kryterium wiekowym wynosiła 77 osób, w tym 65 kobiet i 12 mężczyzn. W latach poprzedzających wynosiła odpowiednio: w 2016 roku 83 osoby, w 2017 i 2018 roku 94 osoby.

Na zbliżonym poziomie utrzymuje się liczba świadczonych usług opiekuńczych u osób w przedziale wiekowym 60-69 lat - w 2016 roku wynosiła 25 osób, w 2017 roku 20 osób, w 2018 i 2019 roku 21 osób.

W stosunku do lat poprzednich w latach 2018 i 2019 nastąpił wzrost liczby usług opiekuńczych u osób w wieku 90 lat i więcej z 31 osób w 2016 roku do 45 i 44 w latach 2018 i 2019.

Tabela 66 Analiza usług opiekuńczych w latach 2014-2019 wg kryterium wieku.

lp	Wyszczególnienie	Świadczenia w formie usług opiekuńczych											Dynamika osób w latach 2014-2016	Wskaźnik w latach 2015/2016	2017			Dynamika osób w latach 2014-2017	2018			Dynamika osób w latach 2014-2018	2019			Dynamika osób w latach 2014-2019
		2014			2015			2016			ogółem	Kobieta			Mężczyzna	ogółem	Kobieta		Mężczyzna	ogółem	Kobieta		Mężczyzna			
		ogółem	Kobieta	Mężczyzna	ogółem	Kobieta	Mężczyzna	Dynamika osób w latach 2014-2015	ogółem	Kobieta														Mężczyzna		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	
1.	Liczba osób którym przyznano decyzją świadczenia	171	128	43	174	129	45	↑+3	186	134	52	↑+15	7,1%	189	138	51	↑+18	212	159	53	↑+41	198	149	49	↑+27	
2.	Wiek od 0-17	1	0	1	1	0	1	↔	1	0	1	↔	0,2%	1	0	1	↔	0	0	0	↓-1	1	0	1	↔	
3.	Wiek produkcyjny (kobieta 18-59, mężczyzna 18-64)	16	5	11	18	5	13	↑+2	20	3	17	↑+4	1,3%	17	3	14	↑+1	21	4	17	↑+5	22	3	19	↑+6	
4.	Wiek poprodukcyjny (kobieta 60+, mężczyzna 65+)	154	123	31	155	124	31	↑+1	165	131	34	↑+11	42,2%	172	135	37	↑+18	191	155	36	↑+37	175	146	29	↑+21	
5.	Wiek 60-69	24	17	7	22	17	5	↑+2	25	16	9	↑+1	7,5%	20	10	10	↓-4	21	11	10	↓-3	21	11	10	↓-3	
6.	Wiek 70-79	32	20	12	30	21	9	↑+2	28	22	6	↓-4	7,5%	31	23	8	↓-1	36	25	11	↑+4	40	30	10	↓-8	
7.	Wiek 80-89	63	51	12	69	51	18	↑+6	83	64	19	↑+20	83,0%	94	73	21	↑+31	94	79	15	↑+31	77	65	12	↑+14	
8.	Wiek 90+	39	35	4	37	35	2	↓-2	31	29	2	↑+8	96,9%	30	29	1	↓-9	45	40	5	↑+6	44	40	4	↑+5	

Źródło: opracowanie własne MOPS w Radomsku na podstawie analizy społeczno-demograficznej świadczeń.

Program „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej”

Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, do którego realizacji samorząd Miasta Radomska przystąpił w 2019 roku, jest elementem polityki społecznej państwa realizowanym przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. Program zapewnia osobom niepełnosprawnym usługę asystenta w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym mającym na celu:

- ✓ poprawę jakości życia dorosłych osób niepełnosprawnych, w szczególności poprzez umożliwienie im jak najbardziej niezależnego życia;
- ✓ zapewnienie osobom niepełnosprawnym wsparcia oraz pomocy adekwatnej do potrzeb;
- ✓ umożliwienie zaangażowania osób niepełnosprawnych w wydarzenia społeczne, kulturalne, rozrywkowe, sportowe itp.;
- ✓ dofinansowanie jednostek samorządu terytorialnego do realizacji zadań mających na celu wsparcie społeczne osób niepełnosprawnych.

W roku 2019 MOPS w Radomsku rozpoczął realizację dwóch programów resortowych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej:

- ✓ Program „**Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych**”- w ramach Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych
- ✓ Program „**Opieka 75 +**” - w ramach środków z budżetu państwa

Zakres przedmiotowy Programu „**Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych**” zakładał zwiększenie liczby godzin świadczonych usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych osobom niepełnosprawnym w wieku:

- a. do 75 r.ż. z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniem ZUS,
- b. dla dzieci do 16 r.ż. z orzeczeniem o niepełnosprawności ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji

Program został skierowany do osób, których dochód nie przekracza 350% kryterium dochodowego ustalonego zgodnie z art. 8 Ustawy o pomocy społecznej.

Zgodnie z wnioskiem gminy Miasto Radomsko na środki finansowe z ww. Programu założona liczba osób, których usługi zostaną dofinansowane wynosiła 12 osób. W ciągu całego okresu realizacji Programu tj. od marca do grudnia br. z ww. dofinansowania skorzystało 14 osób z czego 3 osoby złożyły rezygnację. W realizację usług zaangażowanych zostało 7 opiekunek. W 2019 roku zrealizowano 1614 godzin świadczonych usług opiekuńczych.

Zakres przedmiotowy Programu „**Opieka 75+**” zakładał wsparcie finansowe gmin w zakresie świadczenia usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych **osobom w wieku 75 lat i więcej**, spełniającym warunki do udzielenia pomocy wskazane w ustawie o pomocy społecznej.

W okresie realizacji Programu tj. od stycznia do grudnia 2019 r. usługi dofinansowane zostały dla: 29 podopiecznych. Usługi świadczyło 16 opiekunek (zrealizowano 5846 godzin usług opiekuńczych).

Projekt socjalny „Kawiarenka dla Seniora”

Celem projektu jest integracja osób starszych ze środowiskiem lokalnym i tym samym przełamanie stereotypów na temat starości. Projekt adresowany jest do Seniorów zamieszkujących na terenie Miasta Radomska, kobiet w wieku powyżej 60 roku życia oraz mężczyzn powyżej 65 roku życia, bez względu na wysokość ich dochodów.

Głównym celem projektu socjalnego „Kawiarenka dla Seniora” jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji społecznej starszego pokolenia oraz dążenie do aktywizowania seniorów w społeczności lokalnej jak również stworzenie przestrzeni przyjaznej seniorom do spędzania wolnego czasu, wzmacnianie aktywności życiowej i samopomocy. Jednocześnie „kawiarenka” jest miejscem, w którym seniorzy nawiązują kontakty towarzyskie i spotykają się w gronie znajomych.

Uczestnictwo w projekcie umożliwia nieodpłatne otrzymanie karnetu uprawniającego do zakupu kawy lub herbaty za 1 zł w ustalonych lokalach, w dniach i godzinach wskazanych w karnecie. Karnet ważny jest w okresie nie dłuższym niż miesiąc od jego wydania.

Partnerami realizowanego projektu są właściciele lokalnych restauracji i lokali gastronomicznych. W okresie od rozpoczęcia realizacji projektu partnerami byli właściciele 6 lokalnych restauracji. Dzięki uprzejmości restauratorów, radomszczańscy seniorzy w wybranych kawiarniach i restauracjach korzystają z zakupu kawy lub herbaty za symboliczną złotówkę.

Na przestrzeni lat projekt cieszy się dużym zainteresowaniem. W poniższej tabeli wskazano zestawienia roczne wydanych karnetów w poszczególnych latach realizowanego Projektu.

Tabela 67 Liczba wydanych karnetów w ramach projektu Kawiarenka dla Seniora, wydanych w latach 2009-2019

Lp.	Rok	Liczba wydanych karnetów
1	2	3
1.	2009	419
1.	2010	326
2.	2011	241
3.	2012	357
4.	2013	475
5.	2014	395
6.	2015	385
7.	2016	661
8.	2017	763
9.	2018	375
10.	2019	329

Źródło: MOPS w Radomsku.

Powyższe działania służą zatem nie tylko diagnozowaniu sytuacji osób starszych, ale przede wszystkim przyczyniają się do przełamywania stereotypów związanych z pomocą społeczną.

Radomszczańska edycja Ogólnopolskiej Karty Seniora

Od marca 2018 roku mieszkańcy Radomska, którzy ukończyli 60 lat mają możliwość korzystania z Ogólnopolskiej Karty Seniora. Miasto podpisało porozumienie ze Stowarzyszeniem MANKO, które jest organizatorem Ogólnopolskiej Karty Seniora.

Porozumienie dotyczy zasad współpracy przy działaniach podejmowanych na rzecz seniorów, tj. pozyskiwania lokalnych przedsiębiorców, którzy udzielą zniżek dla seniorów, wpisywania ich na ogólnopolską listę firm honorujących Ogólnopolską Kartę Seniora, zamieszczania informacji w Głosie Seniora, dystrybucji tego periodyku oraz zasad drukowania i wydawania samych kart.

Ogólnopolską Kartę Seniora może otrzymać każda osoba, która ukończyła 60 rok życia i wypełni formularz znajdujący się na stronie internetowej www.glosseniora.pl. Dzięki niej seniorzy z całej Polski korzystają ze specjalnych ofert przygotowanych przez firmy, które przystępują do programu Ogólnopolska Karta Seniora.

Katalog firm honorujących kartę seniora jest otwarty i cały czas mogą do niej przystępować przedsiębiorcy, na stronie www.glosseniora.pl jest pełny katalog firm z całej Polski. Ponadto Miasto Radomsko, jako partner programu, na swojej stronie internetowej www.radomsko.pl w specjalnej zakładce "Przedsiębiorca przyjazny seniorom" zamieszcza informacje o radomszczańskich firmach, które przystąpiły do programu.

Domy pomocy społecznej

W latach 2014-2019 z uwagi na brak możliwości zabezpieczenia niezbędnej całodobowej opieki wzrosła liczba osób kierowanych do DPS. Analogicznie wzrósł koszt realizacji zadania – tj. ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca w domach pomocy społecznej z 992.122 zł w roku 2014 do 2.040.319,44 zł.

W 2020 roku I półroczu do DPS skierowanych zostało 8 osób, 5 osób zostało umieszczonych w DPS, 5 osób oczekiwało na umieszczenie. 67 osób przebywało w DPS. Wydatki samorządu związane z pokrywaniem kosztu mieszkańców miasta w DPS wynosiły 1.021.388,23 zł. Na przestrzeni lat 2014-2019 koszty związane z zapewnieniem pobytu mieszkańców miasta w DPS wzrosły o 1.118.197,50 zł. Zakładać należy dalszy wzrost wydatków na ten cel w związku ze stale rosnącymi kosztami pobytu w tych domach jak również wzrastającą liczbą osób wymagających takiego wsparcia.

Tabela 68 Analiza liczby mieszkańców miasta przebywających w DPS.

Lp	Wyszczególnienie	2014 rok	2015 rok	2016 rok	2017 rok	2018 rok	2019 rok
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Liczba osób skierowanych do DPS	8	19	21	24	21	15
2.	Liczba osób umieszczonych w DPS	5	13	21	21	20	13
3.	Liczba osób oczekujących na umieszczenie	2	6	2	3	2	2
4.	Liczba zmarłych mieszkańców DPS	2	6	20	13	14	8
5.	Liczba osób przebywających (wg stanu na dzień 31 XII)	43	50	51	57	63	68
6.	Koszt realizacji ogółem (zł)	992.121,94	1.122.506,16	1.303.276,74	1.355.448,51	1.654.001,30	2.040.319,44

Źródło: Opracowanie własne MOPS w Radomsku.

Działania realizowane przez Środowiskowy Dom Samopomocy w Radomsku

Funkcjonujący od 2011 roku Środowiskowy Dom Samopomocy jest placówką wsparcia dziennego dla osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi oraz niepełnosprawnością intelektualną. Statutowa liczba miejsc wynosi 60 uczestników. ŚDS czynny jest przez pięć dni w tygodniu. Zapewnia uczestnikom: jeden posiłek dziennie, terapię zajęciową, rehabilitację ruchową, poradnictwo psychologiczne i socjalne, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, konsultacje lekarskie, treningi umiejętności społecznych, treningi podtrzymujące i rozwijające umiejętności niezbędne do samodzielnego życia.

Głównym celem organizowania tej formy pomocy jest podniesienie jakości życia i zapewnienie oparcia społecznego osobom, które z powodu choroby mają poważne trudności w życiu codziennym. Działania odnoszą się i są ukierunkowane przede wszystkim na podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia. Wsparcie uczestników w szczególności dotyczy pomocy w sprawach związanych ze współżyciem społecznym, gospodarowaniem pieniędzmi, załatwieniem spraw poza domem, wykonywaniem różnych zajęć i prac, aktywnym spędzaniem czasu wolnego, motywowaniem do pracy przez wykorzystanie posiadanych umiejętności, utrzymaniem kontaktów z rodziną i przyjaciółmi.

Rotacyjnie w latach 2018-2017 wsparciem ŚDS obejmowano średnio 69 uczestników. W zakresie rocznego kosztu prowadzenia i utrzymania placówki wskazano kwoty dotyczące wyłącznie wydatków na działalność bieżącą - nie obejmują wydatków inwestycyjnych.

Tabela 69 Uczestnicy ŚDS w latach 2014-2019.

Lp.	Wyszczególnienie	Lata					
		2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
1	Liczba uczestników	73	70	66	65	68	71

Źródło: opracowanie własne MOPS w Radomsku.

Działania na rzecz osób niepełnosprawnych podejmowane przez MOPS w Radomsku

W 2017 z uwagi na niepełnosprawność wsparciem finansowym i rzeczowym objęto 789 rodzin, w rodzinach tych pozostawało 1268 osób. Świadczenia pieniężne w formie zasiłków stałych przyznano 470 osobom na kwotę 2.401.800 zł. Wypłacono również 622 świadczenia w formie zasiłków okresowych na rzecz 110 osób przyznanych z powodu niepełnosprawności oraz 89 świadczeń w formie zasiłków okresowych z powodu długotrwałej choroby na rzecz 34 osób.

W 2018 z uwagi na niepełnosprawność wsparciem finansowym i rzeczowym objęto 729 rodzin, w rodzinach tych pozostawało 1 106 osób. Świadczenia pieniężne w formie zasiłków stałych przyznano 465 osobom na kwotę 2 501 892 zł. Wypłacono również 698 świadczeń w formie zasiłków okresowych na rzecz 168 osób przyznanych z powodu niepełnosprawności oraz 83 świadczenia w formie zasiłków okresowych z powodu długotrwałej choroby na rzecz 27 osób.

Rodziny i osoby z niepełnosprawnością korzystały również z innych form pomocy finansowej np. zasiłków celowych specjalnych czy zasiłków celowych. Ponadto udzielano wsparcia osobom niepełnosprawnym w postaci posiłków (np. zupy z wkladką dla osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych, w tym z możliwością dowozu do domu), chleba. Ww. umożliwiono również korzystanie z artykułów spożywczych w ramach Programu Operacyjnego POPŻ.

Tabela 70 Wnioski o zasiłki, świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze w latach 2017-2019.

Lp.	wyszczególnienie	2017 rok	2018 rok	2019 rok
1	2	3	4	5
1.	Liczba wniosków o ustalenie prawa do zasiłku pielęgnacyjnego	562	511	484
2.	Liczba wniosków o ustalenie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego	40	78	59
3.	Liczba wniosków o ustalenie prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego	58	76	63
4.	Liczba wnioski o ustalenie prawa do zasiłku dla opiekuna	2	4	1
5.	Liczba wniosków o ustalenie prawa do jednorazowej zapomogi za życiem	9	4	1

Źródło: opracowanie własne MOPS w Radomsku.

W 2017 roku złożonych zostało odpowiednio:

- 562 wniosków o ustalenie prawa do zasiłku pielęgnacyjnego;
- 40 wnioski o ustalenie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego;
- 58 wniosków o ustalenie prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego;
- 2 wnioski o ustalenie prawa do zasiłku dla opiekuna;
- 9 wniosków o ustalenie prawa do jednorazowej zapomogi za życiem.

Łącznie w 2017 r. wypłacono:

- 11 441 dodatki do zasiłku rodzinnego na kwotę 1 773 341,07 zł;
- 14 892 zasiłki pielęgnacyjne na kwotę 2 278 476,00 zł;
- 1 832 świadczeń pielęgnacyjnych na kwotę 2 560 059,00 zł;
- 540 specjalne zasiłki opiekuńcze na kwotę 280 107,00 zł;
- 374 zasiłków dla opiekuna na kwotę 193 977,00 zł;
- 9 świadczeń – jednorazowe świadczenie za życiem na kwotę 36 000,00 zł;

W 2018 roku złożono odpowiednio:

- 511 wniosków o ustalenie prawa do zasiłku pielęgnacyjnego;
- 78 wnioski o ustalenie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego;
- 76 wniosków o ustalenie prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego;
- 2 wniosków o ustalenie prawa do zasiłku dla opiekuna;
- 4 wniosków o ustalenie prawa do jednorazowej zapomogi za życiem

Łącznie w 2018 r. wypłacono:

- 15 329 zasiłki pielęgnacyjne na kwotę 2 423 897,92 zł;
- 1 903 świadczeń pielęgnacyjnych na kwotę 2 809 790,10 zł;
- 638 specjalne zasiłki opiekuńcze na kwotę 330 326,50 zł;
- 246 zasiłków dla opiekuna na kwotę 130 362,00 zł;
- 4 świadczenia – jednorazowe świadczenie za życiem na kwotę 16 000,00 zł;

W 2019 roku złożono odpowiednio:

- 484 wnioski o ustalenie prawa do zasiłku pielęgnacyjnego;
- 59 wniosków o ustalenie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego;
- 63 wnioski o ustalenie prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego;
- 1 wniosek o ustalenie prawa do zasiłku dla opiekuna;
- 1 wniosek o ustalenie prawa do jednorazowej zapomogi za życiem

Łącznie w 2019 r. wypłacono:

- 15 353 zasiłki pielęgnacyjne na kwotę 2 911 017,97 zł;
- 2 013 świadczeń pielęgnacyjnych na kwotę 3 164 999,00 zł;
- 549 specjalne zasiłki opiekuńcze na kwotę 339 321,00 zł;
- 147 zasiłków dla opiekuna na kwotę 91 140,00 zł;
- 1 świadczenie – jednorazowe świadczenie za życiem na kwotę 4 000,00 zł.

Świadczenie „ Za życiem”

Jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia żywego dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu zostało wprowadzone w styczniu 2017 roku ustawą o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „ Za życiem” z dnia 4 listopada 2016 r.

Świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód. Wniosek o wypłatę jednorazowego świadczenia składa się w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka. Jednorazowe świadczenie przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu.

3.2.4. Problem bezdomności i osób opuszczających zakłady karne

Na przestrzeni lat nastąpił wzrost liczby osób korzystających z pomocy z uwagi na bezdomność. Największy wzrost z 56 osób do 89 osób odnotowano na przestrzeni 2012/2014 roku. Pomocą w formie schronienia w 2012 roku objętych było 40 osób, w 2014 roku liczba ta wzrosła do 65 osób. W 2015 roku 72 osoby objęte były pomocą społeczną z powodu bezdomności. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności w pierwszym półroczu 2016 roku wynosiła 70 osób i 79 osób według stanu na dzień 31 grudnia 2016. W 2017 roku liczba osób korzystających z pomocy z powodu bezdomności wyniosła 83 osoby, 76 w 2018 roku i 68 w 2019r. W pierwszym półroczu 2020 roku liczba osób korzystających z pomocy w związku z problemem bezdomności wynosiła 62.

Wysoka liczba osób bezdomnych korzystających z pomocy społecznej w sposób oczywisty wiąże się ze wzrostem kosztów jakie gmina ponosi na realizację wsparcia na rzecz ww. grupy świadczeniobiorców. W 2016 roku wydatki gminy związane z zapewnieniem schronienia wyniosły 158 740,00 zł, co stanowiło **2,1%** wszystkich świadczeń udzielonych w ramach zadań własnych gminy. Powyższa kwota nie zawiera świadczeń pieniężnych na częściowe pokrycie kosztów pobytu osób bezdomnych w schroniskach (w 2016 roku wydatkowano na ten cel łącznie 36 360,18 zł) oraz kwoty dotacji na realizację zadania publicznego – prowadzenie ogrzewalni oraz działalności socjalno-pomocowych na rzecz osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością, które w 2016 roku jak i w roku poprzedzającym wyniosły 34 000,00 zł – stąd łączny koszt

związany z realizacją zadań na rzecz osób bezdomnych wyniósł w roku 2016 blisko 230 000,00 zł.

W 2017 roku wydatki gminy związane z zapewnieniem schronienia wyniosły 121 460,00 zł, co stanowiło **1,7%** wszystkich świadczeń udzielonych w ramach zadań własnych gminy. Powyższa kwota nie zawiera świadczeń pieniężnych na częściowe pokrycie kosztów pobytu osób bezdomnych w schroniskach (w 2017 roku wydatkowano na ten cel łącznie 36 192,82 zł) oraz kwoty dotacji na realizację zadania publicznego – prowadzenie ogrzewalni oraz działalności socjalno-pomocowych na rzecz osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością, które w 2017 roku wynosiły 38 000,00 zł – stąd łączny koszt związany z realizacją zadań na rzecz osób bezdomnych wyniósł w 2017 roku 195 652 zł.

W okresie od stycznia do grudnia 2018 r. na łączna wysokość wydatkowanych środków na pokrycie kosztów schronienia wynosiła 102 212,00 zł, co stanowiło **1,4%** wszystkich świadczeń udzielonych w ramach zadań własnych gminy. Ponadto MOPS w Radomsku pokrywał koszty pobytu w schroniskach w formie świadczeń pieniężnych. Na częściowe pokrycie kosztów pobytu osób bezdomnych w schroniskach w 2018 roku wydatkowano na ten cel łącznie kwotę 36 961,20 zł. Łączna kwota wydatków na zapewnienie pomocy osobom bezdomnym wynosiła w 2018 roku 189 173,20 zł, w tym pokrycie pobytu w schroniskach dla osób bezdomnych, świadczenie pieniężne - zasiłki celowe na pokrycie części kosztów pobytu w schroniskach oraz dotacja na realizację zadania publicznego na rzecz osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością.

W 2019 roku łączne wydatki na pokrycie kosztów schronienia dla 51 osób wyniósł 198 904,00 zł, co stanowiło **2,8%** wydatkowanych nakładów finansowych na realizację zadań własnych gminy. Powyższa kwota nie zawiera świadczeń pieniężnych na częściowe pokrycie kosztów pobytu osób bezdomnych w schroniskach (w 2019 roku wydatkowano na ten cel łącznie 8 763,05 zł) oraz kwoty dotacji na realizację zadania publicznego – prowadzenie ogrzewalni oraz działalności socjalno-pomocowych na rzecz osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością, która w 2019 roku wynosiła 50 000,00 zł, stąd łączny koszt związany z realizacją zadań na rzecz osób bezdomnych wyniósł w 2019 roku 257 667,05 zł.

W pierwszym półroczu 2020 roku wydatki na schronienie dla 50 osób wyniosły 139 869 zł co stanowiło 4,0% łącznych wydatków na zadania własne gminy.

Tabela 71 Wydatki na schronienie w latach 2016-2020 (I półrocze).

Lp.	wyszczególnienie	2016 rok	2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok (I półrocze)
1	2	3	4	5	6	7
1.	Wydatki na udzielone świadczenia -zadania własne razem	7.538.503	7.092.739	7.352.248	6.991.835	3.432.851
2.	Liczba osób, którym decyzją przyznano schronienie	45	45	32	51	50
3.	Kwota świadczeń na schronienie ogółem	159.519	121.460	102.212	198.904	139.869
4.	Udział wydatków na schronienie w łącznej kwocie wydatków na zadania własne gminy	2,1%	1,7%	1,4%	2,8%	4,0%

Źródło: Opracowanie własne MOPS w Radomsku na podstawie sprawozdań MRPiPS-03.

Tabela 72 Schronienie w latach 2014-2019.

lp	Miesiąc	Rok 2014		Rok 2015		Rok 2016		Rok 2017		Rok 2018		Rok 2019	
		Liczba osób	Wartość udzielonej pomocy	Liczba osób	Wartość udzielonej pomocy	Liczba osób	Wartość udzielonej pomocy	Liczba osób	Wartość udzielonej pomocy	Liczba osób	Wartość udzielonej pomocy	Liczba osób	Wartość udzielonej pomocy
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	I	34	15 940,00	23	13 520,00	24	13 280,00	28	17 000,00	16	99 44,00	14	8 602,00
2.	II	38	17 157,00	29	12 420,00	26	13 300,00	26	12 620,00	18	10 362,00	30	16 491,00
3.	III	32	16 188,00	29	13 720,00	30	17 820,00	22	12 440,00	17	9 680,00	30	19 941,00
4.	IV	34	15 067,00	31	14 820,00	26	15 120,00	23	11 460,00	16	9 108,00	30	18 469,00
5.	V	30	15 808,00	27	14 440,00	25	14 540,00	16	8 460,00	15	9 130,00	19	13 133,00
6.	VI	30	14 060,00	27	12 840,00	21	12 600,00	15	8 680,00	14	7 370,00	24	15 663,00
7.	VII	22	11 039,00	22	14 800,00	20	11 220,00	15	9 300,00	12	7 700,00	21	14 973,00
8.	VIII	26	10 868,00	27	15 440,00	21	12 720,00	12	7 440,00	14	8 338,00	22	15 134,00
9.	IX	19	9 519,00	28	14 480,00	22	11 980,00	13	7 480,00	10	9 174,00	28	17 457,00
10.	X	19	10 051,00	24	17 060,00	19	11 780,00	13	6 980,00	12	6 732,00	28	18 722,00
11.	XI	-	10 887,00	22	13 340,00	20	11 220,00	18	9 060,00	15	6 688,00	28	18 469,00
12.	XII	-	13 965,00	23	14 500,00	20	13 160,00	17	10 540,00	18	8 008,00	33	21 850,00
Kwota łącznie		160 549,00 zł		171 380,00 zł		158 740,00 zł		121 460,00 zł		102 234,00 zł		198 904,00 zł	

Źródło: Opracowanie własne MOPS w Radomsku.

3.2.5. Problem uzależnień i przemocy

Problem uzależnienia od alkoholu i środków psychoaktywnych stanowi jeden z najistotniejszych czynników zaburzających prawidłowe funkcjonowanie rodziny. Zjawisko alkoholizmu w rodzinach korzystających z pomocy społecznej na przestrzeni 2017-2020 (I półrocze) przedstawia tabela nr 73.

Ważne miejsce szukania pomocy w przypadku problemów z uzależnieniem oraz zjawiskiem przemocy domowej stanowi Punkt Konsultacyjny oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomsku.

Z danych Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Radomsku wynika, że z roku na rok systematycznie wzrasta liczba osób, którym Komisja udziela pomocy. Wzrasta zarówno liczba mężczyzn, jak i kobiet objętych pomocą, co obrazuje poniższa tabela.

Tabela 73 Działania podejmowane przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Radomsku w latach 2017-2020

LP	Wyszczególnienie	LICZBA OSÓB							
		ROK 2017		ROK 2018		ROK 2019		Półrocze 2020	
		K	M	K	M	K	M	K	M
1	Ilość wydanych postanowień	23	114	34	112	26	95	16	49
2	Liczba wniosków skierowanych do Sądu o leczenie przymusowe	10	29	11	42	11	37	2	12
3	Liczba skierowań na zajęcia z instruktorem terapii uzależnień (punkt konsultacyjny)	15	60	18	58	10	55	10	22
4	Ilość działań podjętych na rzecz osób pozostających w rodzinie	23	-	29	2	32	2	17	-
5	Liczba udzielonych porad, w tym przez								
6	Specjalistę ds. przemocy	181	5	179	2	138	3	63	3
7	Specjalistę ds. młodzieży	-	-	59+2 dzieci	13	40+2 dzieci	10	16+2 dzieci	48
8	Instruktora terapii uzależnień: Liczba udzielonych porad oraz liczba osób	987 porad 356 osób: 76 kobiet 175 mężczyzn 724 porady w kontakcie telefoniczny		912 porad 314 osób: 92 kobiety 212 mężczyzn 718 porad w kontakcie telefonicznym		707 porad 176 osób: 53 kobiet 123 mężczyzn 464 porady w kontakcie telefonicznym		324 porady 62 osoby: 46 kobiet 14 mężczyzn 212 porady w kontakcie telefonicznym	

Źródło: MKRPA w Radomsku.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Radomsku w roku 2017 udzieliła 987 porad w tym 724 porad telefonicznych. Z porad MKRPA w Radomsku skorzystało 76 kobiet i 175 kobiet.

W roku 2018 Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych udzieliła 912 porad (w tym 718 porad telefonicznych). Wówczas wsparciem objęto 92 kobiety i 212 mężczyzn. W roku 2019 Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Radomsku udzieliła 707 porad. Z porad telefonicznych skorzystały 464 osoby w tym 53 kobiety i 123 mężczyzn. Natomiast w I półroczu 2020 Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych udzieliła 324 porad, w tym 212 porad telefonicznych. Wsparciem objęto 46 kobiet i 14 mężczyzn. W zakresie udzielanego przez specjalistów MKRPA w Radomsku poradnictwa dominującą grupę stanowią osoby zgłaszające się o porady do instruktora terapii uzależnień, specjalisty ds. przemocy oraz specjalisty ds. młodzieży.

Tabela 74 Rodziny z problemem uzależnień w stosunku do łącznej liczby rodzin korzystających z pomocy MOPS w Radomsku w latach 2013-2019.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok													
		2013		2014		2015		2016		2017		2018		2019	
		Liczba rodzin	Wskaźnik %	Liczba rodzin	Wskaźnik %	Liczba rodzin	Wskaźnik %	Liczba rodzin	Wskaźnik %	Liczba rodzin	Wskaźnik %	Liczba rodzin	Wskaźnik %	Liczba rodzin	Wskaźnik %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1.	Liczba rodzin objętych pomocą społeczną	1962	x	1908	x	1860	x	1746	x	1679	x	1594	x	1318	x
2.	alkoholizm	252	12,8	171	9,0	214	11,5	208	11,9	200	11,9	204	12,8	195	14,8
3.	narkomania	1	0,1	0	0,0	2	0,1	1	0,1	1	0,1	0	0	4	0,3

Źródło: opracowanie własne MOPS na podstawie sprawozdań resortowych

Liczba rodzin, w których współwystępujący problemem alkoholizmu stanowił jedną z przesłanek udzielenia pomocy utrzymuje się na zbliżonym stosunkowo wysokim poziomie. W stosunku do wszystkich rodzin korzystających z pomocy społecznej, rodziny w których występuje problem alkoholizmu stanowią ponad 14% ogólnej liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Rodzinom tym najczęściej udzielana jest pomoc w formie zasiłków i w formie pomocy rzeczowej – produkty żywnościowe. W przypadkach realnych obaw marnotrawienia przyznanej pomocy finansowej lub spieniężenia artykułów żywnościowych, osoby z rodzin uzależnionych od alkoholu obejmowane są pomocą w formie posiłków - zup wydawanych w punkcie przy Dziennym Domu Pomocy Społecznej w Radomsku, natomiast pomoc dzieciom z tych rodzin następuje w formie refundacji posiłków spożywanych w placówkach oświatowych, w których dzieci realizują obowiązki szkolne.

Dzieci z rodzin alkoholowych obejmowane są również pomocą instytucjonalną wsparcia dziennego oraz organizacji pozarządowych działających na terenie miasta Radomska.

Przemoc w rodzinie

Przemoc w rodzinie - zgodnie z definicją ustawową zawartą w art. 2 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, oznacza jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny (osób najbliższych lub innych wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Główne źródło informacji dotyczące skali zjawiska przemocy w rodzinie stanowią dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W 2018 roku skala zdiagnozowanego zjawiska przemocy była nieco większa. W tym czasie założono 83 NK i powołano 102 grup roboczych NK C i 80 grup roboczych NK D. W 2019 roku założono 79 Niebieskich Kart cz. A. Powołano 114 grup roboczych NK C oraz 99 grup roboczych NK D.

Specyfikę zjawiska przemocy w rodzinie potwierdzają statystyki pomocy społecznej, w świetle których w latach 2017-2019 stanowiła ona powód wsparcia corocznie kilkunastu rodzin. Najwięcej rodzin otrzymało pomoc z tego tytułu w 2018 roku –objęto nią 32 rodziny w których wystąpił problemem przemocy (90 osób w rodzinach), w 2017 roku było to 31 rodzin (78 osób w rodzinach), natomiast w 2019 roku 18 rodzin (48 osób w rodzinach). W rzeczywistości problem ten może dotyczyć większej liczby rodzin. W pierwszej połowie 2020 roku liczba rodzin w których powodem wsparcia była przemoc dotyczyła 5 rodzin. Zjawisko przemocy w rodzinie jest silnie skorelowane z występującym zjawiskiem uzależnień.

Tabela 75 Procedura Niebieskiej Karty w latach 2017-2020 (I półrocze).

Lp.	Procedura „Niebieskie Karty”	2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok (I półrocze)
1	2	3	4	5	6
1.	Liczba założonych NK	78	83	79	45
1.1.	Liczba NK wszczętych przez funkcjonariuszy KPP	51	60	47	31
1.2.	Liczba NK wszczętych przez pracowników socjalnych/ asystentów rodziny	22	17	23	14
1.3.	Liczba NK wszczętych przez MKRPA	3	4	4	0
1.4.	Liczba NK wszczętych przez pracowników oświaty	2	2	2	0
1.5.	Liczba NK wszczętych przez ochronę zdrowia	0	0	0	0
2.	Liczba grup roboczych NK C	96	102	114	36
3.	Liczba grup roboczych NK D	76	80	99	23
4.	Liczba spotkań członków grup roboczych w ramach dalszych działań	488	310	264	75
5.	Liczba odbioru dzieci w ramach ustawy o przeciwdziałaniu przemocy	0	7	21	4
6.	Liczba osób doświadczających przemocy w wieku:				
6.1	0 -18 lat	2	5	11	11
6.2	19 - 65 lat	61	65	65	38
6.3	Powyżej 66 lat	15	14	7	3
7.	Liczba NK realizowanych przez MOPS na dzień 31 XII	102	70	67	X

Źródło: ZI MOPS w Radomsku.

3.3 Wnioski diagnostyczne

Miasto Radomsko posiada znaczący potencjał rozwojowy. Korzystne położenie, zasoby gospodarcze stwarzają dobre warunki do życia i rozwoju mieszkańców oraz projektowania zmian odpowiadających uwarunkowaniom zewnętrznym i demograficznym. Czynniki te powodować będą w najbliższym czasie konieczność wdrażania rozwiązań zwiększających ofertę i jakość usług określonej grupie mieszkańców oraz wdrażania realizacji działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania skutkom negatywnych zjawisk.

Zarówno charakter jak i dynamika zjawisk lokalnych znajdują jednocześnie swoje odniesienie do zjawisk globalnych występujących w skali województwa czy kraju, w tym w odniesieniu do zjawiska bezrobocia, zmian demograficznych - przyrostu naturalnego i starzenia się społeczeństwa czy migracji zarobkowej mieszkańców a aktualnie sytuacji związanej z pandemią COVID-19. Dynamicznie rozwijająca się sytuacja epidemiologiczna wpłynęła na ostateczny zakres wniosków. Pandemia wywołana koronawirusem SARS-CoV-2 stanowi poważne zagrożenie nie tylko dla zdrowia i życia mieszkańców miasta, ale i wskazuje na długofalowe niekorzystne skutki społeczno-gospodarcze, a co się z tym wiąże - również na nieprzewidywany wzrost zapotrzebowania na różnego rodzaju świadczenia czy usługi, które w zaistniałej sytuacji winny kompensować sytuację osób wywołaną tymi wydarzeniami.

Zakładać należy, iż nastąpi istotny wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej w związku z utratą źródeł dochodów. W sposób szczególny problem ten może dotyczyć rodzin z dziećmi, których sytuacja już w okresie poprzedzającym aktualne wydarzenia warunkowała relatywnie duże zapotrzebowanie na konieczność pomocy w zakresie wspierania pełnionych przez nie funkcji opiekuńczych czy wychowawczych.

Pandemia skutkować może również istotnymi zmianami na rynku pracy. Globalne negatywne prognozy gospodarcze wpłynąć mogą na istotny wzrost liczby osób bezrobotnych. Dynamika rozwoju sytuacji a tym samym przewidywania w kontekście ekonomicznych efektów pandemii COVID-19 przy jednoczesnych zmiennych danych sprawia, iż analizy w powyższym zakresie zawęzić należy do identyfikacji kluczowych ryzyk dla systemu pomocy społecznej, tj. wzrost świadczeniobiorców, a tym samym wysokości kwot wypłacanych świadczeń pieniężnych zarówno z systemu pomocy społecznej jak również świadczeń rodzinnych i świadczeń wychowawczych. Na przyjęte prognozy wpływ wywierać będą zarówno lokalne uwarunkowania na rynku pracy jak również globalna sytuacja determinująca migrację zarobkową a tym samym utratę dotychczasowych źródeł zarobkowania i utrzymania.

Projektowany zakres działań i kierunków wsparcia i interwencji społecznej - wyznaczony został analizą danych statystycznych oraz analizą lokalnych zjawisk rodzących zapotrzebowanie na szeroko rozumiane wsparcie

Szczególną uwagę zwracają potrzeby osób starszych, niepełnosprawnych oraz rodzin z dziećmi, w szczególności rodzin z dziećmi przeżywającymi trudności w wypełnianiu przynależnych funkcji opiekuńczych i wychowawczych, tym samym zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej.

Analiza sytuacji demograficznej, liczby osób korzystających z poszczególnych form wsparcia, wskazuje, iż perspektywicznie zakładać należy konieczność dalszego rozwoju istniejących form instytucjonalnego wsparcia – klubów dla seniora, mieszkań chronionych czy mieszkań treningowych. Ważnym wyznacznikiem projektowania zmian staje się

również wysoki udział środków finansowych związanych z realizacją zadania jakim jest zapewnienie schronienia, kosztów związanych z odpłatnością za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej. Z uwagi na powyższe koniecznym staje się pozyskanie środków umożliwiających utworzenie centrum opiekuńczo-mieszkalnego adresowanego dla osób z niepełnosprawnościami zapewniającego całodobową opiekę oraz wsparcie dzienne.

Istotnym wydaje się również dalsze wieloaspektowe wsparcie rodzin z dziećmi w tym rodzin zagrożonych kryzysem, w formie usług w placówkach, poradnictwa oraz w formie świadczeń materialnych. Zakres interwencji w tym zakresie wyznaczają stale wzrastające obciążenie gminy związane z pokrywaniem kosztów pobytu dzieci w pieczy zastępczej.

Analiza dynamiki zjawisk oraz zasobów instytucjonalnych Miasta Radomska odnosząca się do planowania działań umożliwiających ich rozwiązywanie zwraca szczególną uwagę na następujące kwestie i uwarunkowania:

- **Zabezpieczenie wsparcia osobom starszym i niepełnosprawnym** w postaci usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, usług świadczonych w placówkach wsparcia dziennego – Dziennym Domu Pomocy Społecznej, Klubie „Senior+” czy Środowiskowym Domu Samopomocy oraz placówkach zapewniających całodobowe wsparcie. Analiza danych wskazuje jednocześnie na rosnącą potrzebę dalszego rozwoju lokalnych zasobów instytucjonalnych w tym zakresie oraz podnoszenia jakości ich świadczenia, a także zwiększania dostępności form i usług sprzyjających wzrostowi ich aktywności społecznej oraz zawodowej. W planowanych działaniach założono potrzebę dalszego rozwoju zasobów instytucjonalnego wsparcia.
- **Zabezpieczenie wsparcia osobom i rodzinom z dziećmi** Analiza rodzin korzystających z poszczególnych form pomocy jak również analiza potrzeb wynikających z powinności zabezpieczenia możliwie najlepszych warunków egzystencji i wsparcia w sytuacjach kryzysowych wskazuje jednocześnie na zasadność dalszego rozwoju lokalnych zasobów instytucjonalnego i usługowego wsparcia. Zakres planowanych działań koncentruje się także wokół osób i rodzin które w bliższej perspektywie czasowej takiego wsparcia będą wymagać. Realnym staje się także konieczność planowania długofalowego wsparcia w odzyskiwaniu lub kompensowaniu deficytów uniemożliwiających samodzielne i pełne uczestnictwo w życiu społecznym. Zakres wsparcia odnosi się zatem nie tylko do świadczeń ale również usług czasowo - lub w sytuacjach tego wymagających - stale zabezpieczających wsparcie instytucjonalne.
- **Zabezpieczenie środków finansowych na pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością.** Kwestia bezdomności stanowi dla Miasta istotnym problemem wynikający nie tylko ze stale rosnących kosztów związanych z zapewnieniem schronienia osobom tego wymagającym ale także z uwagi na stale rosnącą liczbę osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością. W sytuacji wynikającej z rozpowszechniania się koronawirusa COVID – 19, liczba osób bezdomnych lub realnie zagrożonych bezdomnością, może ulec znacznemu wzrostowi. Zmiany wynikające z ustawy o ochronie praw lokatorów i zasobie mieszkaniowym gminy oraz postępujący proces ubożenia rodzin i tym samym stale wzrastająca liczba rodzin zagrożonych eksmisją bez wskazania lokalu socjalnego, wskazuje na konieczność rozbudowy infrastruktury wsparcia dla osób bezdomnych. Miasto Radomsko w odniesieniu do stale rosnącej liczby osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością nadal posiada niewystarczające zasoby umożliwiające realizację ustawowych zadań.

Zadanie związane z zabezpieczeniem schronienia osobom bezdomnym realizowane jest w ramach Prawo Zamówień Publicznych przez organizację pozarządową Stowarzyszenie Centrum Pomocy „PANACEUM”. Pracę z osobami bezdomnymi w Radomsku prowadzą nie tylko pracownicy socjalni MOPS, ale również organizacje pozarządowe prowadzące na terenie Miasta schroniska dla osób bezdomnych. Analiza struktury wydatków pomocy społecznej wskazuje na wysoki udział kosztów schronienia oraz corocznie wzrastające wydatki na pomoc osobom bezdomnym, stąd istnieje konieczność rozwoju zasobu instytucjonalnego (schroniska, ogrzewalni), zasobów mieszkaniowych oraz zabezpieczenia środków finansowych na realizację wsparcia materialnego w formie dodatków mieszkaniowych.

- **Stworzenie warunków organizacyjnych umożliwiających promocję i rozwój wolontariatu oraz działań na rzecz społeczności lokalnej podejmowanych w partnerstwie z organizacjami pozarządowymi.** Analiza danych w szczególności w zakresie liczby osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej oraz doświadczenia MOPS w zakresie efektywności podejmowanych działań na rzecz rozwiązywania problemów lokalnej społeczności wskazują na konieczność kontynuowania działań zmierzających do aktywizacji mieszkańców i zwiększenia społecznego zaangażowania i samodzielności w zakresie rozwiązywania problemów lokalnej społeczności oraz przeciwdziałaniu zjawiskom wykluczenia społecznego. Analiza istniejących zasobów finansowych, osobowych i instytucjonalnych w odniesieniu do faktycznych potrzeb wyznacza konieczność dalszego wdrażania i rozwoju innowacyjnych metod pracy, rozwoju wolontariatu oraz budowania partnerstw z sektorem ekonomii społecznej, partnerstw międzysektorowych stanowiących istotny walor dla zwiększenia lokalnych inicjatyw obywatelskich na rzecz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców Miasta.

4. Identyfikacja czynników rozwojowych w sferze społecznej – analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z podstawowych metod analizy strategicznej. Polega ona na identyfikacji uwarunkowań rozwojowych oraz prognozowania kierunków rozwoju w oparciu o ocenę atutów, czyli silnych stron i słabości czyli słabych stron, jak również możliwości i zagrożeń, czyli barier rozwoju. Nazwa metody pochodzi od pierwszych liter angielskich słów:

- S – Strengths (silne strony, atuty) – czynniki wewnętrzne (zasoby gminy)
- W – Weaknesses (słabe strony) – czynniki wewnętrzne (zasoby gminy)
- O – Opportunities (szanse, okazje, możliwości) – czynniki zewnętrzne (otoczenie gminy)
- T – Threats (zagrożenia, trudności) – czynniki zewnętrzne (otoczenie).

MOCNE STRONY

- ✓ Duża liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym.
- ✓ Otwartość Miasta na nowe inwestycje.
- ✓ Rozwinięta działalność małych i średnich przedsiębiorstw.
- ✓ Duża ilość realizowanych programów, projektów i szkoleń dla osób bezrobotnych.
- ✓ Duża liczba i aktywność organizacji pozarządowych.
- ✓ Stała współpraca organizacji pozarządowych z samorządem Miasta Radomska i instytucjami pomocowymi.
- ✓ Stałe finansowanie z budżetu miasta zadań realizowanych przez stowarzyszenia.
- ✓ Efektywna współpraca z Komendą Powiatową Policji w Radomsku i instytucjami działającymi w sferze pomocy społecznej.
- ✓ Profesjonalna kadra pracowników socjalnych i asystentów rodziny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radomsku.
- ✓ Szeroka oferta usług realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomsku.
- ✓ Realizacja bezpłatnego poradnictwa prawnego, pedagogicznego i psychologicznego dla mieszkańców miasta.
- ✓ Realizowanie przez samorząd Miasta Radomska programy i projekty adresowane do rodzin z dziećmi.
- ✓ Udział samorządu w programach umożliwiających dofinansowanie wzrastających potrzeb społecznych osób starszych i osób niepełnosprawnych.
- ✓ Duża liczba działań w ramach profilaktyki uzależnień i ochrony zdrowia.
- ✓ Szeroka oferta zajęć sportowych, edukacyjnych, rekreacyjnych dla mieszkańców w różnym wieku.

SŁABE STRONY

- ✓ Wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym wśród mieszkańców Miasta.
- ✓ Mała baza tanich mieszkań komunalnych dla mniej zamożnych mieszkańców Miasta, w tym dostosowanych do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.
- ✓ Brak lokalnych rozwiązań w zakresie aktywizacji zawodowej osób długotrwale bezrobotnych i niepełnosprawnych.
- ✓ Niechęć pracodawców do zatrudniania osób długotrwale bezrobotnych oraz w wieku pow. 50 roku życia.
- ✓ Duża liczba rodzin z dysfunkcjami wychowawczymi, opiekuńczymi i społecznymi.
- ✓ Wysoki udział osób o niskich kompetencjach i kwalifikacjach zawodowych wśród świadczeniobiorców pomocy społecznej.
- ✓ Mała dostępność do terapii psychologiczno-pedagogicznych dla rodzin z dziećmi.
- ✓ Niedostateczna baza lokalowa organizacji pozarządowych i pomocowych.
- ✓ Mała świadomość potrzeb i możliwości wolontariatu w pracach instytucji i organizacji pomocowych.
- ✓ Brak stacjonarnego ośrodka leczenia uzależnień.
- ✓ Brak mieszkań chronionych i treningowych.
- ✓ Mała dostępność usług całodobowej opieki dla mieszkańców miasta (seniorów, osób niepełnosprawnych).
- ✓ Niedostateczna dostępność do usług dla seniorów w zakresie możliwości aktywnego spędzania czasu (dienne domy, kluby, uniwersytety III wieku).
- ✓ Brak oferty usług dziennych i całodobowych na terenie miasta w zakresie pomocy wytchnieniowej dla rodzin z problemami niepełnosprawności w rodzinie.
- ✓ Ograniczone środki gminy na prowadzenie placówek wsparcia dziennego.

SZANSE

- ✓ Możliwość pozyskania środków zewnętrznych na realizację zadań społeczno-gospodarczych.
- ✓ Możliwość pozyskania dofinansowania na realizację zadań w ramach programów MRPIPS.
- ✓ Rozwój usług społecznych na rzecz osób starszych niepełnosprawnych.
- ✓ Rozwój infrastruktury instytucjonalnego wsparcia na rzecz mieszkańców miasta w różnych grupach wiekowych.
- ✓ Zwiększenie dostępności i oferty usług spędzania wolnego czasu dla mieszkańców miasta w różnych grupach wiekowych.
- ✓ Dofinansowania programów profilaktycznych i zdrowotnych dla mieszkańców miasta.
- ✓ Podniesienie świadomości mieszkańców w zakresie problemów osób starszych i osób niepełnosprawnych.
- ✓ Rozwój lokalnej i krajowej polityki senioralnej.
- ✓ Zwiększenie środków finansowych gminy w zakresie wzrastających potrzeb społecznych osób starszych i niepełnosprawnych.
- ✓ Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych i niepełnosprawnych.
- ✓ Przeciwdziałanie ubożeniu i wykluczeniu społecznemu mieszkańców miasta.
- ✓ Promocja zachowań prospołecznych, odpowiedzialnych, pomocowych.
- ✓ Rozwój współpracy międzysektorowej.
- ✓ Rozwój infrastruktury społecznej poprawiającej jakość życia.
- ✓ Rozwój usług społecznych dla osób bezdomnych w ramach sektora non profit

ZAGROŻENIA

- ✓ Niekorzystne zmiany demograficzne.
- ✓ Niestabilność polityczna oraz częste zmiany przepisów prawa.
- ✓ Brak dostępności do wielu usług ze względu na trudności finansowe.
- ✓ Wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu utraty lub zmniejszenia dochodów z pracy zawodowej.
- ✓ Bariery architektoniczne utrudniające przemieszczanie się osobom niepełnosprawnym i starszym.
- ✓ Brak dostępności do wielu usług ze względu na trudności finansowe mieszkańców miasta.
- ✓ Wzrost liczby mieszkańców zalegających z opłatami czynszowymi.
- ✓ Wzrost liczby bezdomnych (w tym ludzi młodych).
- ✓ Wzrost zjawisk związanych z używaniem dopalaczy, alkoholizmu i przemocy w rodzinie.
- ✓ Funkcjonowanie negatywnych wzorców jako norm zachowań wśród mieszkańców miasta.
- ✓ Niewystarczająca baza wsparcia dla rodzin osób.
- ✓ Rosnące koszty utrzymania mieszkańców miasta w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej, domach pomocy społecznej, schroniskach dla osób bezdomnych.

CZĘŚĆ PROGRAMOWA

5. Misja Strategii

Radomsko - miasto wspierające mieszkańców, tworzące nowoczesne formy rozwiązywania problemów społecznych, inicjujące zintegrowane działania instytucji, organizacji pozarządowych i osób działających w sferze lokalnej polityki społecznej.

6. Cele strategiczne i operacyjne oraz źródła ich finansowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, obok diagnozy sytuacji lokalnej, analizuje i formułuje cele rozwojowe. Wypracowana misja strategii koresponduje z celami strategicznymi polityki społecznej, spójnych z polityką państwa i województwa łódzkiego. Należą do nich:

1. **Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu** – obejmuje działania mające na celu redukcję niekorzystnych zjawisk społecznych, uniemożliwiających jednostkom i grupom społecznym zaspakajanie potrzeb życiowych.
2. **Integracja społeczna środowisk osób wymagających szczególnego wsparcia** – zawiera próby mające na celu wspieranie jednostek i grup dotkniętych lub zagrożonych marginalizacją, by dążyły do przezwyciężenia swej trudnej sytuacji życiowej, tworzenie warunków wzmacniających potencjał społeczny.
3. **Krzewienie idei społeczeństwa obywatelskiego** – gdzie celem jest wzmacnianie aktywności obywatelskiej mieszkańców, wzmacnianie potencjału środowisk pozarządowych, działania na rzecz społeczności lokalnych, wspieranie przedsięwzięć o charakterze lokalnym. Rozwijanie i umacnianie współpracy jednostek administracji publicznej z sektorem pozarządowym, kreowanie opinii i świadomości społecznej pozbawionej negatywnych stereotypów postrzegania życia społecznego.
4. **Podnoszenie jakości usług społecznych** – oznacza wzmacnianie potencjału kadr służb społecznych, tworzenie możliwości nabywania przez nie nowych kwalifikacji i umiejętności, inspirowanie i wdrażanie nowatorskich rozwiązań w zakresie polityki społecznej we współpracy z partnerami społecznymi.

Dla każdego z obszarów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych określony został cel strategiczny oraz zespół kierunków działań i sposobów finansowania. Wszystkie cele wynikają bezpośrednio z diagnozy lokalnej sytuacji społecznej i przeprowadzonej analizy SWOT.

6.1 Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią

Szczególny obszar działań związany jest ze zmianami demograficznymi. Kluczowym wyzwaniem staje się przeciwdziałanie negatywnym skutkom tych procesów związanych z depopulacją i starzeniem się społeczeństwa. Starzenie się społeczeństwa oddziałuje na wszystkie sfery życia społecznego i gospodarczego, stwarzając jednocześnie zagrożenia np. w kontekście rynku pracy, ale i szanse rozwoju nowych usług. Zmiany demograficzne będą determinować strukturę usług oraz konieczność ich dostosowania do potrzeb lokalnej społeczności.

W kręgu szczególnego zainteresowania samorządu miasta jest rodzina i stworzenie bezpiecznych i godnych warunków życia dla wszystkich mieszkańców. Kluczowym wyzwaniem stanie się stworzenie możliwości i warunków optymalnego rozwoju i pełnego udziału w życiu społecznym i zawodowym, dostępu do infrastruktury społecznej i usług publicznych w szczególności osobom i rodzinom znajdującym się w szczególnie trudnej sytuacji społecznej i życiowej, której nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne zasoby i możliwości.

Planowane kierunki działań mają na celu redukcję niekorzystnych zjawisk społecznych, uniemożliwiających jednostkom i grupom społecznym zaspokajanie potrzeb życiowych - dotkniętych lub zagrożonych marginalizacją. Wyznaczone kierunki interwencji społecznej opierają się na potencjale środowisk pozarządowych, działających na rzecz społeczności lokalnej. Założono również dalsze rozwijanie i umacnianie współpracy jednostek administracji publicznej z sektorem pozarządowym oraz współpracy międzysektorowej.

Cele Strategii rozwiązywania problemów społecznych na lata 2021-2031 w głównej mierze wyznaczone zostały przy zachowaniu perspektywy naczelnej zasady działań społecznych, a mianowicie nadrzędnego dobra mieszkańców oraz ich potrzeb, zarówno w kontekście indywidualnym, jak i społecznym. Strategia opierająca się na analizie zjawisk lokalnych uwarunkowań systemu wsparcia, a jej wdrożenie odpowiada wizji godnego życia zarówno jednostki, jak też grup społecznych jako całości zarówno w wymiarze jakościowym jak i aksjologicznym.

Wyznaczone kierunki działań i interwencji społecznej podyktowane zostały zatem naczelną zasadą dobra mieszkańców miasta w zakresie zaspokajania potrzeb, w szczególności na rzecz osób i rodzin, które z różnych przyczyn samodzielnie uczynić tego nie mogą. Strategia wyznacza konieczność dalszego rozwoju systemu wsparcia oraz interwencji społecznej w obszarach działań profilaktycznych, zaradczych, kompensujących i umożliwiających wszechstronny rozwój osób i rodzin i pełne uczestnictwo w życiu społecznym we wszystkich jego wymiarach.

Na szczególną uwagę zasługuje konieczność wdrożenia niezbędnych działań umożliwiających zaspokajanie potrzeb bytowych, przy wykorzystaniu narzędzi aktywizujących, zmierzających do poprawy statusu jednostki i rodziny. Wyznaczony kierunek interwencji znajduje szczególne odniesienie w kontekście występującego zagrożenia utraty wydolności ekonomicznej rodzin, związanej z sytuacją na rynku pracy oraz występującą sytuacją epidemiologiczną i związaną z nią utratą źródeł lub wysokości osiąganych dochodów, pozwalających na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych. Kierunek działań obejmować będzie wdrażanie mechanizmów umożliwiających przeciwdziałanie i kompensowanie występujących zagrożeń ekonomicznych, a w efekcie zmierzających do poprawy statusu ekonomicznego rodzin.

Jednocześnie nadrzędnym celem stanie się troska o więzi rodzinne, ochrona praw i bezpieczeństwa mieszkańców miasta w szczególności osób zależnych, które ze względu na stan zdrowia lub wiek wymagają stałej opieki. Wyznaczone kierunki działań przyczynić się mają zarówno do wzmacniania i podtrzymywania wydolności wychowawczych i opiekuńczych rodzin, a tym samym przeciwdziałanie występowaniu sytuacji zagrażających bezpieczeństwu dzieci, a w sytuacjach koniecznych zapewnienie odpowiednich działań interwencyjnych zabezpieczających bezpieczeństwo i pomoc poza rodzinami biologicznymi.

Obszar interwencji obejmuje również zapewnienie pomocy i wsparcia osobom starszym i niepełnosprawnym, zarówno w miejscu zamieszkania poprzez wdrażanie usług

opiekuńczych oraz w sytuacji, kiedy ich wymiar nie zaspakaja wszystkich niezbędnych potrzeb - również w placówkach całodobowej opieki.

Wyszczególnione powyżej obszary problemowe koncentrują się jednocześnie na realizacji zadań w ramach już funkcjonującego systemu wsparcia, oraz dalszego jego rozwoju, poprzez dalszy rozwój lokalnej infrastruktury społecznej oraz dostosowywanie oferty do aktualnych potrzeb zarówno w placówkach wsparcia dziennego, ośrodkach wsparcia, klubach, mieszkaniach chronionych i treningowych czy usługach opiekuńczych realizowanych w miejscu zamieszkania.

Prognozowane zmiany dotyczą zatem zarówno zwiększenia dostępności i różnorodności oferty wsparcia odpowiadających potrzebom mieszkańców w różnych grupach wiekowych i związanym z tym występowaniem indywidualnych potrzeb.

6.2. Cel główny Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

STWORZENIE ZINTEGROWANEGO SYSTEMU WSPARCIA UMOŻLIWIAJĄCEGO
OPTYMALNE WARUNKI ROZWOJU I ŻYCIA MIESZKAŃCÓW MIASTA
W SFERZE EKONOMICZNEJ I SPOŁECZNEJ
POPRZEZ PRZECIWDZIAŁANIE MARGINALIZACJI I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

6.3 Cele szczegółowe Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Stworzenie zintegrowanego systemu wsparcia umożliwiającego optymalizowanie rozwoju i życia mieszkańców miasta obejmującego sferę ekonomiczną i społeczną, a mającą przeciwdziałać marginalizacji i wykluczeniu społecznemu, realizowane będzie poprzez wyznaczone obszary priorytetowe:

I Rozwój infrastruktury socjalnej i zwiększenie dostępu do samorządowego systemu pomocy społecznej oraz realizatorów wsparcia.

II Rozwój zintegrowanego systemu pomocy osobom i rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym.

III Rozwój zintegrowanego systemu wielopłaszczyznowego wsparcia i pomocy rodzinie w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

IV Rozwój zintegrowanego systemu wspierania i pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym.

V Rozwój zintegrowanego systemu poprawy bezpieczeństwa publicznego w Mieście i zmniejszenie skali zjawisk uzależnień i przemocy w rodzinie poprzez stworzenie jednolitego systemu przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym.

VI Popularyzacja inicjatyw społecznych i rozwoju wolontariatu - wsparcie i koordynacja działań instytucji i organizacji pozarządowych.

Działania interwencyjne koncentrują się na zapobieganiu wykluczeniu społecznemu najsłabszych grup mieszkańców Miasta Radomska. W sposób szczególny działania te wyznaczone są przez analizę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej oraz analizę zjawisk i zmian demograficznych, które w przyszłości stanowią mogą o istotnych zagrożeniach oraz potrzebach w zakresie ich rozwiązywania.

W ramach rozwiązań przyczyniających się do ograniczania obszarów wykluczenia społecznego wskazane jest podejmowanie działań aktywizujących i integrujących społecznie i zawodowo wskazane grupy społeczne.

Istotnym wyznacznikiem kierunków działań jest znaczenie wartości i roli rodziny w życiu człowieka oraz konieczności podejmowania szeregu działań interdyscyplinarnych w celu wsparcia rodzin dysfunkcyjnych z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, przemocy w rodzinie i uzależnień.

Skala istniejących problemów społecznych wskazuje potrzebę podejmowania działań w partnerstwie lokalnym w zakresie wspierania i rozwijania form wsparcia dla osób i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób starszych, rodzin z problemem niepełnosprawności przynajmniej jednego członka rodziny czy kwestii bezrobocia, które pozostają w ścisłej zależności z sytuacją materialną i poziomem życia mieszkańców Miasta Radomska.

Określone dla każdego z obszarów priorytetowych działania podejmowane będą w kierunku zabezpieczenia zarówno potrzeb socjalnych osób i rodzin, pomocy i wsparcia w przezwyciężaniu trudności życiowych spowodowanych utratą możliwości zarobkowania, niepełnosprawnością i wiekiem, występowaniem niekorzystnych zjawisk społecznych, bezradnością oraz innymi sytuacjami losowymi.

Kierunki działań wyznaczone dla poszczególnych obszarów priorytetowych celu strategicznego wraz z określeniem adresatów tych działań oraz przyjęte sposoby ich realizacji i finansowania przedstawia poniższa tabela.

6.4 Sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe

Wyszczególnione w Strategii założenia i kierunki działań, wyznaczają konieczność określenia źródeł finansowania przeznaczonych na realizację zapisów. Rozwiązania strategiczne wykonywane będą sukcesywnie w zależności od posiadanych środków własnych gminy/ samorządu oraz otrzymanych dotacji celowych, środków finansowych pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

- środki budżetu Miasta Radomska
- środki przekazane miastu z budżetu państwa,
- środki z funduszy krajowych,
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej,
- środki prywatne i inne.

Wykaz zaplanowanych kierunków działań, ich odbiorców oraz sposobów realizacji i źródeł ich finansowania przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 76 Kierunki działań Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2031, jej obszarów priorytetowych oraz sposób ich realizacji i finansowania.

I Rozwój infrastruktury socjalnej i zwiększenie dostępu do samorządowego systemu pomocy społecznej oraz realizatorów wsparcia.				
Okres realizacji: 2021-2031				
	Kierunek działań	Grupa docelowa	Sposób realizacji zadań	Źródła finansowania
1.1.	Zwiększenie dostępu oraz dostosowanie systemu informacyjnego dotyczącego dostępnych świadczeń oraz usług pomocy społecznej dla mieszkańców miasta.	Osoby starsze i osoby niepełnosprawne, osoby znajdujące się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, osoby i rodziny w których występują niekorzystne zjawiska społeczne uzależnień i przemocy, osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i materialnej.	Aktualizacja informacji dotyczących dostępnych form pomocy i wsparcia mieszkańców miasta. Opracowywanie materiałów promocyjnych, dostęp do informatorów, opracowań.	budżet Miasta
1.2.	Wzmacnianie potencjału instytucji pomocy społecznej i integracji społecznej (publicznych i prywatnych) poprzez poprawę warunków organizacyjno-technicznych, podnoszenie kompetencji pracowników tych instytucji, oraz mechanizmów koordynacji i współpracy tych instytucji na poziomie lokalnym.	Jednostki samorządu terytorialnego, podmioty, instytucje i organizacje pozarządowe działające w obszarze wykluczenia społecznego.	Rozbudowa, remont lub przekazanie budynku adekwatnego do realizowanych zadań i potrzeb MOPS. Podnoszenie kompetencji pracowników. Dostosowanie organizacji i koordynacji współpracy z lokalnymi instytucjami i organizacjami.	budżet Miasta, budżet MOPS w Radomsku, budżety lokalnych instytucji i organizacji.
1.3.	Rozwój infrastruktury społecznej wsparcia dziennego i opieki całodobowej zabezpieczających wszechstronną pomoc dla dorosłych osób niepełnosprawnych, osób opuszczających pieczę zastępczą, osób bezdomnych.	Osoby starsze, niepełnosprawne oraz członkowie ich rodzin, osoby bezdomne i zagrożone bezdomnością, osoby opuszczające pieczę zastępczą.	Utworzenie centrum usług społecznych – usługi społeczne i zdrowotne dla osób z niepełnosprawnościami. Utworzenie mieszkań chronionych, treningowych i wspomaganych.	budżet państwa, budżet Miasta, budżet MOPS w Radomsku, środki z UE, programy MRPIPS.
1.4.	Poprawa dostępności i jakości usług placówek wsparcia dziennego i ośrodków wsparcia.	Rodziny z dziećmi, dzieci i młodzież, osoby starsze i niepełnosprawne, osoby sprawujące opiekę nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi.	Doposażenie i wyposażenie placówek i ośrodków wsparcia w celu standaryzacji i podnoszenia jakości usług placówek wsparcia dziennego i ośrodków wsparcia.	budżety jednostek samorządu (MOPS, ŚDS), budżet państwa, środki z UE, programy MRPIPS.
1.5.	Rozwój i poprawa dostępności do oferty usług edukacyjnych,	Mieszkańcy miasta w różnych grupach wiekowych.	Opracowanie i realizacja projektów i programów	budżety jednostek samorządu (MBP,

	kulturalnych, rekreacyjnych.		zwiększających aktywność mieszkańców w zakresie rozwoju osobistego, intelektualnego i aktywności ruchowej. Opracowanie materiałów informacyjnych i promocyjnych.	MDK, Muzeum Regionalne, MOSiR, MOPS). Projekty i programy współfinansowane z budżetu UE i budżetu państwa.
2.	II Rozwój zintegrowanego systemu pomocy osobom i rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym. Okres realizacji: 2021-2031			
	Kierunek działań	Grupa docelowa	Sposób realizacji zadań	Źródła finansowania
2.1.	Rozwój aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu. Wdrażanie działań i programów na rzecz reintegracji zawodowej i społecznej osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób z niepełnosprawnością, osób w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy.	Osoby bezrobotne i ich rodziny, rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej, osoby uzależnione i rodziny osób uzależnionych, osoby opuszczające zakłady karne, osoby zagrożone bezdomnością lub bezdomne.	Działania podejmowane w ramach KIS, WTZ, opracowanie i realizacja projektów współfinansowanych z UE. Organizacja prac społecznie użytecznych. Współpraca z pracodawcami, instytucjami rynku pracy i organizacjami.	budżety jednostek samorządu gminnego i powiatowego (PUP w Radomsku, MOPS w Radomsku), projekty i programy współfinansowane z budżetu UE i budżetu państwa.
2.2.	Realizacja kompleksowego systemu przeciwdziałania, wsparcia i pomocy osobom i rodzinom wykluczonym bądź zagrożonym wykluczeniem społecznym.	Osoby i rodziny wykluczone społecznie lub zagrożone wykluczeniem społecznym.	Realizacja działań edukacyjnych, profilaktycznych i prewencyjnych zmierzających do ograniczenia występowania negatywnych czynników, w tym ekonomicznych. Wsparcie specjalistyczne indywidualne i grupowe.	budżety jednostek samorządu gminnego i powiatowego (MKRPA, MOPS w Radomsku, KPP w Radomsku). Projekty i programy współfinansowane z budżetu UE i budżetu państwa.
2.3.	Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i zwiększenie udziału organizacji pozarządowych / podmiotów ekonomii społecznej w obszarach profilaktyki, aktywizacji i pomocy osobom wykluczonym społecznie lub zagrożonym wykluczeniem.	Osoby bezrobotne i członkowie ich rodzin, osoby niepełnosprawne i ich rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej, mieszkaniowej i życiowej. Osoby uzależnione i rodziny osób uzależnionych.	Utworzenie spółdzielni socjalnych. Współfinansowanie zadań realizowanych przez organizacje pozarządowe. Finansowanie i współfinansowanie inicjatyw obywatelskich.	budżet Miasta.
2.4.	Zapobieganie i ograniczanie	Osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji	Udzielanie kompleksowej	budżet Miasta, budżet

	występowania bezdomności.	zjawiska mieszkaniowej i ekonomicznej, osoby opuszczające zakłady karne, osoby bezdomne lub zagrożone bezdomnością.	pomocy osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością. Zapewnienie schronienia w schroniskach, noclegowniach i ogrzewalniach dla osób bezdomnych. Monitorowanie zjawiska bezdomności i potrzeb osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością.	MOPS, budżety NGO, realizacja projektów i programów współfinansowanych z budżetu UE i budżetu państwa.
2.5.	Przeciwdziałanie występowaniu problemów zdrowotnych mieszkańców miasta.	Mieszkańcy miasta - osoby i rodziny w różnych przedziałach wiekowych.	Realizacja programów profilaktyki zdrowotnej	budżet Miasta, realizacja projektów i programów współfinansowanych z budżetu UE i budżetu państwa.
3.	III Rozwój zintegrowanego systemu wielopłaszczyznowego wsparcia i pomocy rodzinie w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Okres realizacji: 2021-2031			
	Kierunek działań	Grupa docelowa	Sposób realizacji zadań	Źródła finansowania
3.1.	Przeciwdziałanie występowaniu problemów w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.	Rodziny z dziećmi zagrożone występowaniem niekorzystnych czynników zagrażających optymalnemu pełnieniu przynależnych funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodziny niepełne, rodziny wielodzietne, rodziny z dzieckiem z niepełnosprawnym.	Opracowywanie i realizacja programów i projektów nakierowanych na wspieranie radomszczańskich rodzin. Finansowanie i współfinansowanie inicjatyw obywatelskich.	budżet Miasta, budżety jednostek samorządu (MOPS, MDK, MOSiR, MBP, MKRPA, Muzeum Regionalne), budżety NGO, realizacja projektów i programów współfinansowanych z budżetu UE i budżetu państwa.
3.2.	Rozwój infrastruktury i oferty usług aktywnych form spędzania wolnego czasu dla rodzin z dziećmi i rozwoju zainteresowań dzieci i młodzieży.	Rodziny z dziećmi, rodziny wielodzietne, rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym, dzieci i młodzież, osoby dorosłe.	Sukcesywna rozbudowa bazy sportowej i rekreacyjnej. Realizacja lokalnych programów zwiększających jakość i dostęp usług aktywnych form spędzania	budżet Miasta, budżety jednostek samorządu (MOPS, MDK, MOSiR, MBP, MKRPA, Muzeum Regionalne), budżety NGO, realizacja projektów i programów współfinansowanych z

			wolnego czasu.	budżetu UE i budżetu państwa.
3.3.	Wzmacnianie systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej	Rodziny z dziećmi z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, dzieci i młodzież.	Zapewnienie opieki i wsparcia przez asystentów rodziny oraz dostępności do poradnictwa specjalistycznego, konsultacji, grup wsparcia. Poprawa warunków opieki i wychowania rodzinom z dziećmi, w tym z dzieckiem z niepełnosprawnością.	budżet Miasta, budżet MOPS, realizacja projektów i programów współfinansowanych z budżetu UE i budżetu państwa.
3.4.	Rozwój bazy techniczno-organizacyjny placówek oraz usług realizowanych przez placówki wsparcia dziennego na terenie miasta.	Rodziny z dziećmi z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, rodziny niepełne z dzieckiem, rodziny wielodzietne, dzieci i młodzież.	Podjęcie innowacyjnych form oddziaływania wychowawczego i opiekuńczego. Realizacja projektów i programów, w tym międzypokoleniowych w partnerstwie z lokalnymi instytucjami, podmiotami i organizacjami.	budżet Miasta, budżet MOPS, realizacja projektów i programów współfinansowanych z budżetu UE i budżetu państwa.
3.5.	Rozwój zaplecza organizacyjno-infrastrukturalnego dla działań profilaktycznych i zwiększających szanse edukacyjne dzieci i młodzieży.	Rodziny z dziećmi. Dzieci i młodzież.	Realizacja programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania deficytom wychowawczym, edukacyjnym i zdrowotnym. Realizacja programów i projektów zwiększających szanse edukacyjne dzieci. Organizowanie alternatywnych form rozwoju zainteresowań i spędzania wolnego czasu oraz wypoczynku w okresach wolnych od nauki.	budżet Miasta, budżety szkół i przedszkoli, budżety jednostek samorządu (MOPS, MDK, MOSiR, MBP, MKRPA, Muzeum Regionalne), budżety NGO, realizacja projektów i programów współfinansowanych z budżetu UE i budżetu państwa.
4.	IV Zintegrowany system wspierania i pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym.			
	Okres realizacji: 2021-2031			
	Kierunek działań	Grupa docelowa	Sposób realizacji zadań	Źródła finansowania
4.1.	Diagnoza i wypracowanie nowych form wsparcia oraz pomocy w	Osoby starsze, osoby z niepełnosprawnością, osoby długotrwale chore.	Promowanie idei wolontariatu w Mieście.	budżet Miasta, budżet MOPS, budżety NGO,

	środowisku lokalnym min. poprzez rozszerzenie zakresu opieki sąsiedzkiej, działalność wolontariatu, animatorów, opiekunów osób zależnych.		Rozwój pomocy sąsiedzkiej oraz wolontariatu międzypokoleniowego. Realizacja innowacyjnych form świadczenia usług	realizacja projektów i programów współfinansowanych z budżetu UE i budżetu państwa.
4.2.	Badanie i analiza potrzeb w zakresie dostępności oraz poziomu usług zdrowotnych, specjalistycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz dostosowanie rozwiązań do tych potrzeb.	Osoby starsze, osoby z niepełnosprawnością, osoby długotrwale chore. Rodziny sprawujące opiekę nad niepełnosprawnym dzieckiem lub osobą dorosłą.	Monitorowanie potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnością oraz dostępności do usług zdrowotnych, specjalistycznych, opiekuńczych.	budżet Miasta, budżet MOPS, budżety NGO, realizacja projektów i programów współfinansowanych z budżetu UE i budżetu państwa.
4.3.	Wzrost aktywności społecznej osób starszych i niepełnosprawnych m.in. poprzez zwiększenie dostępności do ośrodków wsparcia, inicjatyw organizacji pozarządowych oraz lokalnych imprez kulturalnych i programów skierowanych do seniorów.	Osoby starsze, osoby z niepełnosprawnością, osoby długotrwale chore.	Popularyzowanie idei przedstawicielstwa seniorów przy organach samorządu terytorialnego poprzez tworzenie rad seniorów Zwiększanie oferty spędzania wolnego czasu dla seniorów i osób z niepełnosprawnością. Wsparcie inicjatyw organizacji pozarządowych w zakresie realizowanych zadań adresowanych do osób starszych i niepełnosprawnych.	budżet Miasta, budżet MOPS, budżety NGO, realizacja projektów i programów współfinansowanych z budżetu UE i budżetu państwa.
4.4.	Wsparcie dla tworzenia i funkcjonowanie grup samopomocowych rodziców dzieci z niepełnosprawnością oraz dla NGO działających na rzecz tych rodzin.	Członkowie rodzin i opiekunowie osób starszych i osób z niepełnosprawnością (w różnych grupach wiekowych)	Wsparcie organizacji pozarządowych działających na rzecz i/lub zrzeszających osoby z niepełnosprawnością.	budżet Miasta, budżety ŚDS i MOPS, realizacja projektów i programów współfinansowanych z budżetu UE i budżetu państwa.
4.5.	Zwiększenie dostępności architektonicznej, cyfrowej i komunikacyjnej lokalnych instytucji publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami (osób z niepełnosprawnością ruchową, niewidomych, słabowidzących,	Osoby ze szczególnymi potrzebami związanymi z niepełnosprawnością, w tym z niepełnosprawnością ruchową, osoby niewidome i niedowidzące, osoby głuche i słabosłyszące i inne.	Dostosowywanie budynków i lokalnych obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych.	budżet Miasta, budżety jednostek i instytucji, realizacja projektów i programów współfinansowanych z budżetu UE i budżetu państwa.

	głuchych, głuchoniemych i innych).			
4.6.	Zwiększenie dostępności do różnych form terapii, rehabilitacji i wsparcia czasowego oraz stacjonarnego dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi (we współpracy z NGO).	Osoby starsze, osoby z niepełnosprawnością, osoby długotrwale chore.	Wsparcie działań organizacji pozarządowych. Rozwój usług realizowanych w miejscu zamieszkania i w ośrodkach wsparcia. Promocja zdrowego stylu życia wśród seniorów przez organizację szkoleń, warsztatów i innych podobnych działań	budżet Miasta, budżety jednostek organizacyjnych (MOPS, ŚDS) realizacja projektów i programów współfinansowanych z budżetu UE i budżetu państwa.
5.	V Zintegrowany system poprawy bezpieczeństwa publicznego w Mieście i zmniejszenie skali zjawisk uzależnień i przemocy w rodzinie poprzez stworzenie jednolitego systemu przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym. Okres realizacji: 2021-2031			
	Kierunek działań	Grupa docelowa	Sposób realizacji zadań	Źródła finansowania
5.1.	Rozwój zaplecza organizacyjno-infrastrukturalnego dla działań profilaktycznych w szczególności w zakresie problemu uzależnień i przemocy w rodzinie.	Osoby dorosłe, seniorzy, dzieci i młodzież zagrożona występowaniem zjawisk o charakterze przestępczym, uzależnień i przemocy.	Prowadzenie działalności w zakresie profilaktyki uzależnień, wczesnej identyfikacji problemów i pomocy rodzinie. Wsparcie działalności placówek i organizacji, w tym przedszkoli i szkół w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy w rodzinie.	budżet samorządu miasta i powiatu, budżety jednostek organizacyjnych (MOPS, ŚDS, MKRPA) realizacja projektów i programów współfinansowanych z budżetu UE i budżetu państwa.
5.2.	Profesjonalizacja kadr instytucji i organizacji zajmujących się problematyką uzależnień i przemocy w rodzinie.	Pracownicy instytucji, podmiotów, organizacji zajmujących się problematyką uzależnień i przemocy w rodzinie.	Systematyczne zwiększenie liczby specjalistów i podnoszenie kwalifikacji w zakresie profilaktyki oraz terapii uzależnień. Finansowanie lub dofinansowanie szkoleń i kursów specjalistycznych.	budżet Miasta, budżet MOPS, MKRPA, budżety NGO.
5.3.	Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie oraz możliwości uzyskania pomocy.	Mieszkańcy miasta. Pracownicy instytucji, podmiotów i organizacji, w tym zajmujących się problematyką przemocy oraz prowadzących pracę z dziećmi i młodzieżą (pracownicy i wychowankowie i uczniowie przedszkoli i szkół).	Kształtowanie wrażliwości i odpowiedzialności społecznej związanej z przemocą w rodzinie. Organizacja szkoleń, konferencji i warsztatów	budżet Miasta, budżet MOPS, MKRPA, realizacja projektów i programów współfinansowanych z budżetu UE i budżetu

			dotyczących problematyki przemocy.	państwa.
5.4.	Rozwój poradnictwa specjalistycznego, wsparcia socjalnego oraz pracy terapeutycznej z dziećmi, osobami dorosłymi i całymi rodzinami doświadczającymi uzależnień (w tym od środków psychoaktywnych i cyberprzestrzeni) i przemocy.	Mieszkańcy miasta. Osoby w różnych grupach wiekowych i rodziny doświadczające problemu uzależnień, przemocy, członkowie rodzin osób uzależnionych i stosujących przemoc.	Realizacja usług poradnictwa socjalnego, specjalistycznego (prawnego, psychologicznego, pedagogicznego). Realizacja usług asystenta rodziny, świadczenia pracy socjalnej i pomocy w ramach procedury NK	budżet Miasta, budżet MOPS, MKRPA, realizacja projektów i programów współfinansowanych z budżetu UE i budżetu państwa.
6	VI Popularyzacja inicjatyw społecznych i rozwoju wolontariatu - wsparcie i koordynacja działań instytucji i organizacji pozarządowych. Okres realizacji: 2021-2031			
	Kierunek działań	Grupa docelowa	Sposób realizacji zadań	Źródła finansowania
6.1.	Wspieranie innowacyjnych inicjatyw zwiększających dostępność i jakość usług w zakresie przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym.	Osoby dorosłe, seniorzy, dzieci i młodzież zagrożona występowaniem zjawisk o charakterze przestępczym, uzależnień i przemocy.	Organizacja pomocy wolontarystycznej wykorzystującej potencjał osobowy i doświadczenie osób starszych.	budżet Miasta (budżet obywatelski), budżet MOPS, realizacja projektów i programów współfinansowanych z budżetu UE i budżetu państwa.
6.2.	Zwiększenie potencjału mieszkańców w działaniach służących lokalnej społeczności i integracji międzypokoleniowej. Wsparcie liderów w aktywnym i świadomym działaniu.	Mieszkańcy miasta w różnych grupach wiekowych.	Współpraca merytoryczna i finansowa z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami. Inicjowanie działań i organizacja lokalnych spotkań mieszkańców miasta. Organizacja szkoleń. Finansowanie zadań w ramach budżetu obywatelskiego. Promocja idei wolontariatu wśród dzieci, młodzieży, osób dorosłych i seniorów.	budżet Miasta (budżet obywatelski), budżet MOPS, realizacja projektów i programów współfinansowanych z budżetu UE i budżetu państwa.
6.3.	Wsparcie aktywności mieszkańców	Osoby dorosłe, seniorzy, dzieci i młodzież	Realizacja działań	budżet Miasta (budżet

	<p>na rzecz projektowania i wdrażania inicjatyw służących lokalnej społeczności oraz rozwiązywaniu problemów społecznych.</p>		<p>edukacyjnych, takich jak np. kursy, szkolenia, warsztaty oraz wizyty studyjne, służących rozwojowi kompetencji liderkich wśród mieszkańców miasta. Animowanie i włączanie mieszkańców do debaty oraz realizacji inicjatyw lokalnych polityk i obszarów realizowanych zadań samorządu.</p>	<p>obywatelski), realizacja projektów i programów współfinansowanych z budżetu UE i budżetu państwa.</p>
--	---	--	--	--

7. Wdrożenie i monitorowanie Strategii

Wdrożenie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowić będzie proces, w który zaangażowane powinny być wszystkie podmioty uczestniczące w jej opracowaniu oraz działające w obszarach objętych strategią.

Instytucją koordynującą realizację Strategii będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomsku, który prowadzi działania skierowane nie tylko do klientów Ośrodka, ale i do całej społeczności Miasta Radomska. Realizacja Strategii nie będzie jednak możliwa bez udziału przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, powiatu oraz lokalnych podmiotów i organizacji pozarządowych, których realizowane zadania statutowe wpisują się w szeroko rozumianą problematykę wsparcia społecznego.

W istotę realizacji założeń i celów niniejszej Strategii wpisuje się monitoring jej wdrażania czyli mierzenia ilościowego przyjętych wskaźników oraz analiz jakościowych procesów zachodzących w lokalnej społeczności warunkujących zapotrzebowanie na świadczenia, usługi czy inne formy optymalizujące jakość życia mieszkańców miasta.

Nieodzownym elementem wdrażania dokumentu stanie się zatem także bieżąca analiza wyzwań, przewidywanych zagrożeń i potrzeb lokalnej społeczności, szczególnie w dobie panującego zagrożenia epidemiologicznego związanego z COVID-19, zmieniających się źródeł finansowania i regulacji prawnych w zakresie realizowanych i planowanych programów i projektów wykonawczych, tworzonych w oparciu o budżet samorządu.

Monitorowanie Strategii realizowane będzie w cyklu rocznym. W ostatnim roku wdrażania Strategii zostanie przeprowadzona ewaluacja końcowa wdrożenia Strategii w oparciu o sprawozdania roczne, która zostanie udokumentowana w postaci raportu końcowego.

W celu właściwego wdrażania i monitorowania Strategii przewiduje się powołanie Zespołu ds. Monitorowania Strategii przez Prezydenta Miasta Radomska, którego zadania koncentrować się będą na koordynacji prac oraz oceny wdrażania Strategii. Działania Zespołu związane z procesem monitorowania obejmować będą zbieranie i analizę danych ilościowych i jakościowych przyjętych mierników oraz przygotowanie rocznych raportów z przebiegu realizacji zadań i działań strategicznych. Opracowany roczny raport monitorujący realizację Strategii, opracowany na podstawie raportów cząstkowych wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii będzie przedkładany Prezydentowi Miasta Radomska do końca marca każdego roku.

8. Wskaźniki monitorowania strategii

Wskaźniki monitorowania Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2031, zostały wskazane w poniższej tabeli.

Tabela 77 Wskaźniki monitorowania Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2031

I Rozwój infrastruktury socjalnej i zwiększenie dostępu do samorządowego systemu pomocy społecznej oraz realizatorów wsparcia. Okres realizacji: 2021-2031				
	Kierunek działań	Sposób realizacji zadań	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki realizacji celu / zadania
1.1.	Zwiększenie dostępu oraz dostosowanie systemu informacyjnego dotyczącego dostępnych świadczeń oraz usług pomocy społecznej dla mieszkańców miasta.	Aktualizacja informacji dotyczących dostępnych form pomocy i wsparcia mieszkańców miasta. Opracowywanie materiałów promocyjnych, dostęp do informatorów, opracowań.	Samorząd, MOPS, lokalne instytucje i organizacje.	Liczba opracowanych materiałów promocyjnych i informacyjnych. Liczba informacji o nowych usługach i formach wsparcia.
1.2.	Wzmacnianie potencjału instytucji pomocy społecznej i integracji społecznej (publicznych i prywatnych) poprzez poprawę warunków organizacyjno-technicznych, podnoszenie kompetencji pracowników tych instytucji, oraz mechanizmów koordynacji i współpracy tych instytucji na poziomie lokalnym.	Rozbudowa, remont lub przekazanie budynku adekwatnego do realizowanych zadań i potrzeb MOPS. Podnoszenie kompetencji pracowników. Dostosowanie organizacji i koordynacji współpracy z lokalnymi instytucjami i organizacjami.	Samorząd, MOPS.	Liczba pracowników uczestniczących w różnych formach doskonalenia zawodowego. Liczba zrealizowanych szkoleń wewnętrznych i zewnętrznych Liczba nowych budynków przeznaczonych na realizację zadań MOPS Liczba działań i inicjatyw realizowanych w partnerstwie z lokalnymi instytucjami i podmiotami
1.3.	Rozwój infrastruktury społecznej wsparcia dziennego i opieki całodobowej zabezpieczających wszechstronną pomoc dla dorosłych osób niepełnosprawnych, osób opuszczających pieczę zastępczą, osób bezdomnych.	Utworzenie centrum usług społecznych – usługi społeczne i zdrowotne dla osób z niepełnosprawnościami. Utworzenie mieszkań chronionych, treningowych i wspomaganych.	Samorząd, MOPS.	Liczba utworzonych centrów usług społecznych i zdrowotnych Liczba osób korzystających z centrów usług Liczba mieszkań chronionych, wspomaganych i treningowych. Liczba osób korzystająca z mieszkań chronionych, wspomaganych i treningowych
1.4.	Poprawa dostępności i jakości usług placówek wsparcia dziennego i ośrodków wsparcia.	Doposażenie i wyposażenie placówek i ośrodków wsparcia w celu standaryzacji i podnoszenia jakości usług placówek wsparcia dziennego i ośrodków wsparcia.	Samorząd, MOPS.	Liczba nowych placówek i usług realizowanych przez placówki wsparcia dziennego i ośrodki wsparcia. Liczba osób korzystających z usług placówek wsparcia i ośrodków

1.5.	Rozwój i poprawa dostępności do oferty usług edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych.	Opracowanie i realizacja projektów i programów zwiększających aktywność mieszkańców w zakresie rozwoju osobistego, intelektualnego i aktywności ruchowej. Opracowanie materiałów informacyjnych i promocyjnych.	Samorząd, MOPS, MBP, Muzeum Regionalne, MOSiR, MDK, placówki oświatowe.	Liczba opracowanych i realizowanych projektów i programów
				Liczba uczestników projektów
				Liczba dzieci objętych projektami
				Liczba opracowanych materiałów informacyjnych i promocyjnych
2.	II Rozwój zintegrowanego systemu pomocy osobom i rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym. Okres realizacji: 2021-2031			
	Kierunek działań	Sposób realizacji zadań	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki realizacji celu / zadania
2.1.	Rozwój aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu. Wdrażanie działań i programów na rzecz reintegracji zawodowej i społecznej osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób z niepełnosprawnością, osób w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy.	Działania podejmowane w ramach KIS, WTZ. Opracowanie i realizacja projektów finansowanych ze środków zewnętrznych. Organizacja prac społecznie użytecznych.	MOPS, PUP, organizacje pozarządowe.	Liczba realizowanych aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu
				Liczba osób uczestniczących w pracach społecznie użytecznych
				Liczba realizowanych projektów
				Liczba uczestników objętych działaniami KIS, WTZ
				Liczba uczestników reintegracji zawodowej i społecznej
				Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy MOPS z powodu bezrobocia
2.2.	Realizacja kompleksowego systemu przeciwdziałania, wsparcia i pomocy osobom i rodzinom wykluczonym bądź zagrożonym wykluczeniem społecznym, ubóstwem w tym ubóstwem energetycznym.	Realizacja działań edukacyjnych, profilaktycznych i prewencyjnych zmierzających do ograniczenia występowania negatywnych czynników, w tym ekonomicznych. Wsparcie specjalistyczne indywidualne i grupowe. Przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa, w tym energetycznego.	MOPS, TBS, organizacje pozarządowe.	Liczba osób i rodzin korzystająca ze świadczeń z pomocy społecznej.
				Liczba osób i rodzin oczekująca na mieszkania socjalne i komunalne
				Liczba osób korzystająca ze specjalistycznego wsparcia
				Liczba osób korzystająca z pomocy w formie pracy socjalnej
2.3.	Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i zwiększenie udziału organizacji	Utworzenie spółdzielni socjalnych. Współfinansowanie zadań realizowanych przez organizacje	Samorząd, organizacje pozarządowe.	Liczba spółdzielni socjalnych
				Kwota dofinansowania zadań realizowanych przez NGO

	pozarządowych / podmiotów ekonomii społecznej w obszarach profilaktyki, aktywizacji i pomocy osobom wykluczonym społecznie lub zagrożonym wykluczeniem.	pozarządowe. Finansowanie i współfinansowanie inicjatyw obywatelskich.		Liczba inicjatyw obywatelskich związanych z profilaktyką, aktywizacją i pomocą osobom wykluczonym społecznie dofinansowanym przez samorząd.
2.4.	Zapobieganie i ograniczanie występowania zjawiska bezdomności.	Udzielanie kompleksowej pomocy osobom bezdomnymi zagrożonym bezdomnością. Zapewnienie schronienia w schroniskach, noclegowniach i ogrzewalniach dla osób bezdomnych.	MOPS, TBS, organizacje pozarządowe.	Liczba osób korzystających z pomocy MOPS z uwagi na problem bezdomności.
				Liczba osób przebywających w schroniskach, noclegowniach i ogrzewalniach.
				Liczba schronisk, ogrzewalni i noclegowni dla osób bezdomnych.
				Liczba wyroków eksmisji bez wskazania lokalu socjalnego
2.5.	Przeciwdziałanie występowaniu problemów zdrowotnych mieszkańców miasta.	Realizacja lokalnych programów profilaktyki zdrowotnej	Samorząd, organizacje pozarządowe.	Liczba realizowanych programów profilaktyki zdrowotnej
				Kwota wydatkowana na realizację programów profilaktycznych
				Liczba mieszkańców miasta objętych programami
3.	III Zintegrowany system wielopłaszczyznowego wsparcia i pomocy rodzinie w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Okres realizacji: 2021-2031			
	Kierunek działań	Sposób realizacji zadań	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki realizacji celu / zadania
3.1.	Przeciwdziałanie problemom w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.	Opracowywanie i realizacja programów i projektów nakierowanych na wspieranie radomszczańskich rodzin. Finansowanie i współfinansowanie inicjatyw obywatelskich.	Samorząd, MOPS, organizacje pozarządowe.	Liczba opracowanych programów i projektów
				Liczba realizowanych programów i projektów
				Kwota dofinansowania inicjatyw realizowanych przez NGO

3.2.	Rozwój infrastruktury i oferty usług aktywnych form spędzania wolnego czasu dla rodzin z dziećmi i rozwoju zainteresowań dzieci i młodzieży.	Sukcesywna rozbudowa bazy sportowej i rekreacyjnej dla dzieci i młodzieży. Realizacja lokalnych programów zwiększających jakość i dostęp do usług aktywnych form spędzania wolnego czasu.	Samorząd, jednostki organizacyjne samorządu: MOSiR, MBP, MDK, Muzeum Regionalne oraz organizacje pozarządowe.	Liczba nowo udostępnionych obiektów, siłowni zewnętrznych, ścieżek rowerowych itp.
				Liczba realizowanych programów
				Liczba osób objętych programami
3.3.	Wzmacnianie systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej	Zapewnienie opieki i wsparcia przez asystentów rodziny oraz dostępności do poradnictwa specjalistycznego, konsultacji, grup wsparcia. Poprawa warunków opieki i wychowania rodzin z dziećmi, w tym z dzieckiem z niepełnosprawnością.	MOPS.	Liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy MOPS
				Kwota wypłaconych świadczeń
				Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny
				Liczba rodzin korzystających ze specjalistycznego poradnictwa
				Liczba grup wsparcia i uczestników grup.
3.4.	Rozwój bazy techniczno-organizacyjny placówek oraz usług realizowanych przez placówki wsparcia dziennego na terenie miasta.	Podejmowanie innowacyjnych form oddziaływania wychowawczego i opiekuńczego. Realizacja projektów i programów, w tym międzypokoleniowych w partnerstwie z lokalnymi instytucjami, podmiotami i organizacjami.	MOPS, organizacje pozarządowe.	Liczba placówek wsparcia dziennego
				Liczba uczestników placówek wsparcia dziennego
				Liczba doposażonych i wyremontowanych placówek wsparcia
				Liczba programów i projektów realizowanych w placówkach wsparcia
3.5.	Rozwój zaplecza organizacyjno-infrastrukturalnego dla działań profilaktycznych i zwiększających szanse edukacyjne dzieci i młodzieży.	Realizacja programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania deficytom wychowawczym, edukacyjnym i zdrowotnym. Realizacja programów i projektów zwiększających szanse edukacyjne dzieci. Organizowanie alternatywnych form rozwoju zainteresowań i spędzania wolnego czasu oraz wypoczynku w	Samorząd, szkoły i przedszkola, MOPS, MDK, MOSiR, MBP, MKRPA, Muzeum Regionalne, MKRPA, organizacje pozarządowe.	Liczba realizowanych programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania deficytom wychowawczym, edukacyjnym i zdrowotnym.
				Liczba realizowanych programów i projektów zwiększających szanse edukacyjne
				Liczba dzieci i młodzieży objęta programami

		okresach wolnych od nauki.		Liczba inicjatyw, form rozwoju zainteresowań i spędzania wolnego czasu oraz wypoczynku Liczba dzieci korzystających z alternatywnych form spędzania wolnego czasu
4.	IV Zintegrowany system wspierania i pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym. Okres realizacji: 2021-2031			
	Kierunek działań	Sposób realizacji zadań	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki realizacji celu / zadania
4.1.	Diagnoza i wypracowanie nowych form wsparcia oraz pomocy w środowisku lokalnym m.in. poprzez rozszerzenie zakresu opieki sąsiedzkiej, działalność wolontariatu, animatorów, opiekunów osób zależnych.	Promowanie idei wolontariatu w Mieście. Rozwój pomocy sąsiedzkiej oraz wolontariatu międzypokoleniowego. Realizacja innowacyjnych form świadczenia usług.	MOPS, ŚDS, organizacje pozarządowe, wolontariusze.	Liczba diagnoz sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych Liczba realizowanych form wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych Liczba osób starszych i niepełnosprawnych korzystających z poszczególnych form wsparcia Liczba wolontariuszy realizujących wsparcie osobom starszym i niepełnosprawnym
4.2.	Badanie i analiza potrzeb w zakresie dostępności oraz poziomu usług zdrowotnych, specjalistycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz dostosowanie rozwiązań do tych potrzeb.	Monitorowanie potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnością oraz dostępności do usług zdrowotnych, specjalistycznych, opiekuńczych. Realizacja wsparcia dziennego i całodobowego osób starszych i niepełnosprawnych w ośrodkach wsparcia, miejscu zamieszkania.	MOPS, ŚDS, organizacje pozarządowe.	Liczba osób starszych i niepełnosprawnych korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych. Liczba realizatorów wsparcia Liczba realizowanych programów i projektów dotyczących usług dla osób starszych
4.3.	Wzrost aktywności społecznej osób starszych i niepełnosprawnych m.in. poprzez	Popularyzowanie idei przedstawicielstwa seniorów przy organach samorządu terytorialnego	Samorząd, lokalne instytucje: MDK, Muzeum Regionalne, MBP, MOSiR,	Liczba lokalnych projektów i programów dla osób starszych i niepełnosprawnych.

	zwiększenie dostępności do ośrodków wsparcia, inicjatyw organizacji pozarządowych oraz lokalnych imprez kulturalnych i programów skierowanych do seniorów i osób niepełnosprawnych.	poprzez tworzenie rad seniorów Zwiększanie oferty spędzania wolnego czasu dla seniorów i osób z niepełnosprawnością. Wsparcie inicjatyw organizacji pozarządowych w zakresie realizowanych zadań adresowanych do osób starszych i niepełnosprawnych.	MOPS, organizacje pozarządowe, Uniwersytety III Wieku	Liczba osób starszych i niepełnosprawnych korzystających z oferty lokalnych instytucji i organizacji NGO. Kwota dofinansowania dla NGO na realizację zadań adresowanych do osób starszych i niepełnosprawnych.
4.4.	Wsparcie dla tworzenia i funkcjonowanie grup samopomocowych rodziców dzieci z niepełnosprawnością oraz dla NGO działających na rzecz tych rodzin.	Wsparcie organizacji pozarządowych działających na rzecz i/lub zrzeszających osoby z niepełnosprawnością.	MOPS, ŚDS, organizacje pozarządowe.	Kwota dofinansowania zadań NGO adresowanych do rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym. Liczba grup wsparcia rodziców dzieci z niepełnosprawnościami. Liczba realizowanych programów i projektów adresowanych do rodziców z dzieckiem niepełnosprawnym
4.5.	Zwiększenie dostępności architektonicznej, cyfrowej i komunikacyjnej lokalnych instytucji publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami (osób z niepełnosprawnością ruchową, niewidomych, słabowidzących, głuchych, głuchoniemych i innych).	Dostosowywanie budynków i lokalnych obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych.	Samorząd i jednostki organizacyjne.	Liczba instytucji i placówek które zwiększyły dostępność architektoniczną, cyfrową i komunikacji osobom niepełnosprawnym ze szczególnymi potrzebami.
4.6.	Zwiększenie dostępności do różnych form terapii, rehabilitacji i wsparcia czasowego oraz stacjonarnego dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi (we współpracy z NGO).	Wsparcie działań organizacji pozarządowych. Rozwój usług realizowanych w miejscu zamieszkania i w ośrodkach wsparcia. Promocja zdrowego stylu życia wśród seniorów przez organizację szkoleń, warsztatów i innych podobnych działań	MOPS, ŚDS, organizacje pozarządowe.	Liczba uczestników ŚDS Liczba NGO realizujących usługi Liczba ośrodków wsparcia dziennego Liczba uczestników zajęć Liczba ośrodków wsparcia całodobowej opieki
5.	V Zintegrowany system poprawy bezpieczeństwa publicznego w Mieście i zmniejszenie skali zjawisk uzależnień i przemocy w rodzinie poprzez stworzenie jednolitego systemu przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym. Okres realizacji: 2021-2031			
	Kierunek działań	Sposób realizacji zadań	Realizatorzy i	Wskaźniki realizacji celu /

			partnerzy	zadania
5.1.	Rozwój zaplecza organizacyjno-infrastrukturalnego dla działań profilaktycznych w szczególności w zakresie problemu uzależnień i przemocy w rodzinie.	Prowadzenie działalności w zakresie profilaktyki uzależnień, wczesnej identyfikacji problemów i pomocy rodzinie. Wsparcie działalności placówek i organizacji, w tym przedszkoli i szkół w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy w rodzinie.	Samorząd, MKRPA, MOPS, KPP w Radomsku, placówki oświatowe, placówki wsparcia dziennego, organizacje pozarządowe.	Liczba opracowanych i realizowanych programów i projektów Liczba osób objętych projektami Liczba placówek oświatowych w których realizowano profilaktykę uzależnień i przemocy w rodzinie. Liczba rodzin korzystających z pomocy MOPS w związku z problemem uzależnień i przemocy w rodzinie.
5.2.	Profesjonalizacja kadr instytucji i organizacji zajmujących się problematyką uzależnień i przemocy w rodzinie.	Systematyczne zwiększenie liczby specjalistów i podnoszenie kwalifikacji w zakresie profilaktyki oraz terapii uzależnień. Finansowanie lub dofinansowanie szkoleń i kursów specjalistycznych.	Samorząd, MKRPA, MOPS, KPP w Radomsku, organizacje pozarządowe.	Liczba osób uczestniczących w szkoleniach specjalistycznych Liczba szkoleń specjalistycznych Kwota wydatków na szkolenia specjalistyczne pracowników
5.3.	Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie oraz możliwości uzyskania pomocy.	Kształtowanie wrażliwości i odpowiedzialności społecznej związanej z przemocą w rodzinie. Organizacja szkoleń, konferencji i warsztatów dotyczących problematyki przemocy.	Samorząd, MKRPA, MOPS, KPP w Radomsku, organizacje pozarządowe.	Liczba konferencji, warsztatów, szkoleń w zakresie problematyki przemocy Liczba uczestników konferencji i warsztatów Liczba osób korzystających z pomocy MOPS, MKRPA, ZI, KPP w Radomsku w związku z przemocą Liczba dzieci i osób starszych doświadczających przemocy Liczba realizowanych NK
6.	VI Popularyzacja inicjatyw społecznych i rozwoju wolontariatu - wsparcie i koordynacja działań instytucji i organizacji pozarządowych. Okres realizacji: 2021-2031			
	Kierunek działań	Sposób realizacji zadań	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki realizacji celu / zadania
6.1.	Wspieranie innowacyjnych inicjatyw zwiększających dostępność i jakość usług w zakresie przeciwdziałania	Organizacja pomocy wolontarystycznej wykorzystującej potencjał osobowy i doświadczenie osób starszych.	MOPS, organizacje pozarządowe, wolontariusze	Liczba osób starszych świadczących wsparcie wolontarystyczne Liczba wolontariuszy

	negatywnym zjawiskom społecznym.			Liczba osób korzystających z pomocy wolontariuszy
				Liczba instytucji korzystających z pomocy wolontariuszy
6.2.	Zwiększenie potencjału mieszkańców w działaniach służących lokalnej społeczności i integracji międzypokoleniowej. Wsparcie liderów w aktywnym i świadomym działaniu.	Współpraca merytoryczna i finansowa z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami. Inicjowanie działań i organizacja lokalnych spotkań mieszkańców miasta. Finansowanie zadań w ramach budżetu obywatelskiego. Promocja idei wolontariatu wśród dzieci, młodzieży, osób dorosłych i seniorów.	Samorząd, MOPS, organizacje pozarządowe, wolontariusze	Liczba opracowanych programów współpracy z NGO
				Liczba NGO które otrzymały dotację na realizację zadań
				Liczba otwartych konkursów ofert dotyczących wspierania zadań publicznych w dziedzinach życia społecznego
				Liczba spotkań z mieszkańcami miasta
				Liczba zadań finansowanych z budżetu obywatelskiego
				Liczba inicjatyw promujących ideę wolontariatu
6.3.	Wsparcie aktywności mieszkańców na rzecz projektowania i wdrażania inicjatyw służących lokalnej społeczności oraz rozwiązywaniu problemów społecznych.	Realizacja działań edukacyjnych, takich jak np. kursy, szkolenia, warsztaty oraz wizyty studyjne, służących rozwojowi kompetencji liderek wśród mieszkańców miasta. Animowanie i włączanie mieszkańców do debaty oraz realizacji inicjatyw lokalnych polityk i obszarów realizowanych zadań samorządu.	MOPS, organizacje pozarządowe, wolontariusze	Liczba szkoleń, warsztatów służących rozwojowi kompetencji lokalnych liderów
				Liczba dokumentów programowych samorządu miasta konsultowanych z mieszkańcami

Spis tabel i wykresów

Tabela 1 Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w latach 2017-2020 r.....	18
Tabela 2 Statystyka rejestracji zdarzeń w ewidencji ludności Miasta Radomska w latach 2017-2020 (I półrocze).	19
Tabela 3 Statystyka mieszkańców Miasta Radomska wg. płci i zameldowania w latach 2017-2020 (I półrocze).....	20
Tabela 4 Mieszkańcy Miasta Radomska wg przedziałów wiekowych w latach 2017-2020 (I półrocze). Zameldowanie na pobyt stały.....	21
Tabela 5 Liczba dzieci zameldowanych na terenie Miasta Radomska według płci i wieku w poszczególnych rocznikach (pobyt stały).	21
Tabela 6 Informacja o bezrobociu w latach 2017-2020 - informacje kwartalne.	23
Tabela 7 Bezrobotni wg wykształcenia i płci w latach 2017-2020 (powiat radomszczański)	24
Tabela 8 Bezrobotni wg wieku i płci w latach 2017-2020 (powiat radomszczański).....	25
Tabela 9 Zasoby mieszkaniowe - wskaźniki w latach 2017-2019.....	27
Tabela 10 Budynki mieszkalne w latach 2017-2019.	27
Tabela 11 Zasoby mieszkaniowe gmin (komunalne).....	27
Tabela 12 Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarną.	27
Tabela 13 Dodatki mieszkaniowe w latach 2017-2020 (I półrocze).	28
Tabela 14 Liczba dzieci i młodzieży zameldowanych na terenie Miasta Radomska w poszczególnych rocznikach.	30
Tabela 15 Porównanie danych organizacyjnych w latach 2018 – 2020 (dane według SIO).	30
Tabela 16 Liczba dzieci i miejsc w przedszkolach w roku szkolnym 2018/2019 oraz 2019/2020 (wg stanu na dzień 30.09.2018 roku i 30.09.2019 roku).	32
Tabela 17 Liczba uczniów i ilości oddziałów w poszczególnych placówkach i klasach szkoły podstawowe (dane na dzień 30 września 2018r.)	34
Tabela 18 Liczba uczniów i ilości oddziałów w poszczególnych placówkach i klasach - szkoły podstawowe (dane na dzień 30 września 2019r.)	35
Tabela 19 Nauczyciele według stopni awansu zawodowego ogółem (stan na dzień 30 września 2017, 2018 i 2019 roku w etatach).....	36
Tabela 20 Działania MDK w Radomsku adresowane do dzieci i młodzieży w latach 2017-2020 (I półrocze).....	38
Tabela 21 Działania i inicjatywy na rzecz dzieci realizowane przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Radomsku w latach 2017- 2020.	39
Tabela 22 Organizowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży- MBP w Radomsku w latach 2017-2020.....	40
Tabela 23 Działania Muzeum adresowane do dzieci i młodzieży w latach 2017-2020 (I półrocze)..	41
Tabela 24 Zajęcia rozwijające zainteresowania dzieci i młodzieży realizowane przez Muzeum Regionalne w radomsku w latach 2017-2020 (I półrocze).	41
Tabela 25 Lekcje muzealne i wycieczki organizowane przez Muzeum w latach 2017-2020 (I półrocze).....	42
Tabela 26 Obiekty sportowe MOSiR w Radomsku.....	42
Tabela 27 wykaz placówek świadczących podstawową i specjalistyczną opiekę zdrowotną na terenie miasta.	45
Tabela 28 Podstawowa opieka zdrowotna - porady.	47
Tabela 29 Apteki ogólnodostępne.	47
Tabela 30 Wykaz aptek.	47
Tabela 31 Stacjonarne zakłady opieki długoterminowej i paliatywno-hospicyjnej, Oddziały opieki paliatywnej.....	48
Tabela 32 Zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze województwa łódzkiego w latach 2017-2019.....	48
Tabela 33 Stacjonarne zakłady opieki zdrowotnej - wskaźniki.	48
Tabela 34 Orzeczenia Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Radomsku w 2017 roku - osoby powyżej 16 roku życia.	49

Tabela 35 Orzeczenia Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Radomsku w 2018 roku - osoby powyżej 16 roku życia.	50
Tabela 36 Orzeczenia Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Radomsku w 2019 roku - osoby powyżej 16 roku życia.	50
Tabela 37 Orzeczenia Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Radomsku w 2020 roku (I półrocze) - osoby powyżej 16 roku życia.	51
Tabela 38 Orzeczenia Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Radomsku - osoby poniżej 16 roku życia.	52
Tabela 39 Przepięstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w latach 2017-2019. Powiat radomszczański.	53
Tabela 40 Przepięstwa w przekroju lat 2017-2020 (I półrocze).	53
Tabela 41 Przepięstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w latach 2017-2019 na 100 tys. mieszkańców. Powiat radomszczański.	54
Tabela 42 Przepięstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych powiat radomszczański (dane kwartalne).	55
Tabela 43 Inne przepięstwa stwierdzone w 2020 roku. Powiat radomszczański.	55
Tabela 44 Działania KPP w Radomsku w latach 2017-2020 (I półrocze)	56
Tabela 45 Instytucje realizujące zadania z zakresu pomocy społecznej zlokalizowane na terenie Miasta Radomska.	60
Tabela 46 Rodziny korzystające z pomocy społecznej w latach 2013-2020 (I półrocze).	64
Tabela 47 Przyczyny korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej w latach 2013-2020 (I półrocze).....	65
Tabela 48 Osoby i rodziny objęte świadczeniami z pomocy społecznej w latach 2016-2020 (I półrocze).....	67
Tabela 49 Zestawienie zbiorcze realizacji prac społecznie użytecznych w latach 2014-2019.	68
Tabela 50 Rodziny wielodzietne i niepełne korzystające z pomocy społecznej w latach 2013-2019.	72
Tabela 51 Rodziny zastępcze w powiecie radomszczańskim w latach 2017-2020 (I półrocze).	73
Tabela 52 Liczba dzieci wychowujących się w rodzinach zastępczych w latach 2017-2020 (I półrocze).....	73
Tabela 53 Wydatki poniesione na utrzymanie dzieci w rodzinach zastępczych w latach 2017-2020 (I półrocze).....	74
Tabela 54 Wydatki poniesione na wynagrodzenia rodzin zastępczych zawodowych na terenie powiatu radomszczańskiego w latach 2017-2020 (I półrocze).	74
Tabela 55 Liczba dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2017 -2020 (I półrocze). ...	75
Tabela 56 Wydatki powiatu na utrzymanie dzieci w rodzinach zastępczych i instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów w latach 2017-2020 (I półrocze).....	75
Tabela 57 Dzieci powracające do rodziców biologicznych w latach 2017-2020 (I półrocze).....	75
Tabela 58 Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny	76
Tabela 59 Realizacja gminnego programu „Rodzina +3” w latach 2014-2018.	76
Tabela 60 Placówki Wsparcia Dziennego w latach 2017-2020 (I półrocze).....	77
Tabela 61 Stypendia i zasiłki szkolne w latach 2017-2020 (I półrocze).	78
Tabela 62 Świadczenia Dobry Start w latach 2018-2020 (I półrocze).	78
Tabela 63 Rodziny Emerytów i rencistów korzystające z pomocy społecznej w latach 2017-2019..	79
Tabela 64 Analiza świadczeniobiorców usług opiekuńczych w latach 2014-2020 (I półrocze).	80
Tabela 65 Analiza kosztów świadczenia usług opiekuńczych w latach 2014-2020 (I półrocze).....	81
Tabela 66 Analiza usług opiekuńczych w latach 2014-2019 wg kryterium wieku.	82
Tabela 67 Liczba wydanych karnetów w ramach projektu Kawiarenka dla Seniora, wydanych w latach 2009-2019.....	84
Tabela 68 Analiza liczby mieszkańców miasta przebywających w DPS.	85
Tabela 69 Uczestnicy ŚDS w latach 2014-2019.	86
Tabela 70 Wnioski o zasiłki, świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze w latach 2017-2019.....	87
Tabela 71 Wydatki na schronienie w latach 2016-2020 (I półrocze).	89
Tabela 72 Schronienie w latach 2014-2019.....	90

Tabela 73 Działania podejmowane przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Radomsku w latach 2017-2020.....	91
Tabela 74 Rodziny z problemem uzależnień w stosunku do łącznej liczby rodzin korzystających z pomocy MOPS w Radomsku w latach 2013-2019.....	92
Tabela 75 Procedura Niebieskiej Karty w latach 2017-2020 (I półrocze).	93
Tabela 76 Kierunki działań Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2031, jej obszarów priorytetowych oraz sposób ich realizacji i finansowania.	103
Tabela 77 Wskaźniki monitorowania Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2031	112

Spis wykresów

Wykres 1 Stopa bezrobocia w latach 2017-2020 (I półrocze).	22
Wykres 2 Zasoby mieszkaniowe w latach 2014-2019.	26
Wykres 3 Powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2013-2020 (I półrocze) ...	62
Wykres 4 Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej wg kryterium płci w latach 2014-2019.	69
Wykres 5 Osoby starsze i niepełnosprawne objęte wsparciem w latach 2013-2019.	79